

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matija Varl

Primerjalna analiza organiziranosti
ljubitelske kulture v Sloveniji in Avstriji

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matija Varl

Mentorica: red. prof. dr. Zinka Kolarič

Primerjalna analiza organiziranosti
ljubitelske kulture v Sloveniji in Avstriji

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici, red. prof. dr. Zinki Kolarič, za kvalitetno strokovno pomoč in usmerjanje pri pripravi magistrskega dela. Zahvaljujem se mag. Franciju Pivcu za svetovanje in vsem regijskim koordinatorjem JSKD, ki so bili pripravljeni sodelovati v raziskavi in s tem omogočili nastanek magistrskega dela.

Zahvaljujem se družini za vsestransko pomoč in podporo, še posebej Katji, Ajdi in Eli za spodbudo in potrpljenje.

Primerjalna analiza organiziranosti ljubiteljske kulture v Sloveniji in Avstriji

Ljubiteljska kultura je v Sloveniji dobro razvita. Soustvarjajo jo deležniki: člani kulturnih društev, njihova Zveza kulturnih društev Slovenije in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, kot profesionalna podporna organizacija za razvoj ljubiteljske kulture. Predmet magistrskega dela je primerjava organiziranosti ljubiteljske kulture v Sloveniji in Avstriji, vpliv regijske ureditve na ljubiteljsko kulturo, ter možne izboljšave v strukturi JSKD na regijskem nivoju.

V teoretičnem delu magistrske naloge se opiram na teoretična izhodišča nepridobitnih organizacij in organiziranosti ljubiteljske kulture, ki sem jo osvetlil tudi z zgodovinskim pregledom razvoja kulturnih društev.

V drugem delu sem primerjal organiziranost ljubiteljske kulture v Sloveniji in Avstriji, pri čemer sem še posebej opozoril na izostanek regijske organiziranosti v Sloveniji, ter predstavil razlike v organiziranosti ljubiteljske kulture v obeh državah.

V tretjem delu sem izvedel raziskavo s strukturiranim intervjujem, s katerim sem preverjal mnenja in stališča ključnih akterjev na področju regijske organiziranosti JSKD, regijskih koordinatorjev JSKD. V raziskavi regijske strukture JSKD sem se osredotočil na vertikalno členjenost nepridobitne organizacije in iskal možne rešitve za boljšo organiziranost JSKD.

Rezultati raziskave so potrdili prvo tezo, da je za boljšo izvedbo regijskega programa JSKD potrebna prilagoditev strukture JSKD, in delno potrdili drugo tezo, ki predvideva, da je za stabilno sofinanciranje regijskih programov potreben sprejem regijske zakonodaje v Sloveniji.

Ključne besede:

nepridobitne organizacije, ljubiteljske kultura, regionalizacija Slovenije.

Comparative analysis of the organisation of amateur culture in Slovenia and Austria

Amateur culture in Slovenia is well developed. The following participants are co-creating it: members of cultural associations, their Union of cultural associations and the Public fund for cultural activities of the Republic of Slovenia (JSKD) as professional support organization for the development of amateur culture. The subject of the master's thesis is the comparison of the organization of amateur culture in Slovenia and Austria, the influence of the regional regulations on amateur culture and the possible improvements in the structure of the Public fund for cultural activities of the Republic of Slovenia on the regional level.

The theoretical part of the master's thesis is based on the theoretical origin of the non-profit organisations and the organization of the amateur culture highlighted through the historical review of the development of cultural associations.

In the second part, the organization of the amateur culture in Slovenia is compared with those in Austria where the absence of the regional organization in Slovenia is drawn to attention and the differences between the organizations of the amateur culture in both states.

In the third part the research is introduced with structured interview to examine the opinions and standpoints of the key actors of the regional organization of the Public fund for cultural activities of the Republic of Slovenia, the regional coordinators of the Public fund for cultural activities of the Republic of Slovenia. In the regional research of the structure of the Public fund for cultural activities of the Republic of Slovenia the vertical organization structure of the non-profit organization was explored and the possible solutions for better organization of the Public fund for cultural activities of the Republic of Slovenia.

The results of the research have confirmed the thesis that for the better performance of the regional program of the Public fund for cultural activities of the Republic of Slovenia depends on the adjustment of the structure of the Public fund for cultural activities of the Republic of Slovenia. Partially it was also the second thesis confirmed which anticipates that the stable co-financing of the regional programs is necessary for the adoption of the regional legislation in Slovenia.

Key words:

Non-profit organization, amateur culture, regionalisation of Slovenia.

KAZALO

Uvod	8
1 Teoretična izhodišča	10
1.1 Nepridobitne organizacije	10
1.1.1 Zasebne nepridobitne organizacije	14
1.1.2 Javne nepridobitne organizacije	21
1.2 Ljubiteljska kultura	27
1.2.1 Funkcije ljubiteljske kulture	28
1.3 Zgodovinski prikaz razvoja in organiziranosti ljubiteljske kulture	33
1.3.1 Ljubiteljska kultura v 19. in začetku 20. stoletja	33
1.3.2 Ljubiteljska kultura med obema vojnoma	34
1.3.3 Ljubiteljska kultura po drugi svetovni vojni	37
1.3.4 Ljubiteljska kultura po osamosvojitvi leta 1991	39
1.3.5 Ugotovitve	41
2 Primerjalna analiza organiziranosti ljubiteljske kulture v Sloveniji in Avstriji	43
2.1 Predstavitev podobnosti in razlik v teritorialni členitvi Slovenije in Avstrije	43
2.1.1 Teritorialna členitev Slovenije in problemi regionalizacije	44
2.1.2 Teritorialna členitev Avstrije	57
2.1.3 Podobnosti in razlike	60
2.2 Prikaz organiziranosti ljubiteljske kulture v Sloveniji	63
2.2.1 Kulturna društva in skupine	64
2.2.2 Zveza kulturnih društev Slovenije	66
2.2.3 Zveza slovenskih godb	70
2.2.4 Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije	73
2.2.5 Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD)	74
2.2.5.1 Organizacijska struktura JSKD	81
2.2.5.2 Prikaz izvedenih in načrtovanih programov JSKD s poudarkom na regijskih programih v letu 2015	88
2.2.6 Ugotovitve	93
2.3 Prikaz organiziranosti ljubiteljske kulture v Avstriji	94
2.3.1 Področna interesna združenja v narodni kulturi	96
2.3.1.1 Avstrijska pevška zveza (Österreichischer Chorverband)	96
2.3.1.2 Avstrijska zveza godb (Österreichischer Blasmusikverband)	97
2.3.1.3 Zveza avstrijskih združenj za narodne noše in domovinskih združenj (Bund der Österreichischen Trachten- und Heimatverbände)	99
2.3.1.4 Zvezna delavska skupnost za avstrijski ljudski ples (Bundesarbeitsgemeinschaft Österreichischer Volkstanz)	100
2.3.1.5 Avstrijska delavska pevška zveza (Österreichischer Arbeitersängerbund)	100
2.3.1.6 Avstrijska državna zveza za nepoklicno gledališče (Österreichischer Bundesverband für außerberufliches Theater)	101

2.3.1.7 Združenje za avstrijsko ljudsko pesem (Österreichisches VolksLiedWerk)	102
2.3.1.8 Združenje amaterskih glasbenikov in amaterskih glasbenih društev Avstrije (Verband der Amateurmusiker und vereine Österreich)	103
2.3.2 Krščanska kulturna zveza v Celovcu	104
2.3.3 Slovenska prosvetna zveza v Celovcu	105
2.3.4 Ugotovitve	107
2.4 Rezultati primerjalne analize	107
3 Kvalitativna analiza vertikalne organiziranosti Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti s poudarkom na regijski ravni.....	111
3.1 Uvod v kvalitativno analizo, cilji analize, teze in metodologija.....	111
3.2 Analiza in interpretacija pridobljenih informacij v povezavi s tezo 1	118
3.3 Analiza in interpretacija pridobljenih informacij v povezavi s tezo 2	133
4 Zaključek	141
5 Literatura	145
Priloge	155
Priloga A: Vprašalnik – vodilo za intervju	155
Priloga B: Transkripcija opravljenih intervjujev	158

Uvod

Ljubiteljska kultura je v Sloveniji dobro razvita. Številna kulturna društva in skupine prirejajo najrazličnejše dogodke, da predstavijo svojo umetniško dejavnost. Kulturna društva povezuje zveza kulturnih društev na občinskem oz. medobčinskem nivoju. Zveze kulturnih društev se na državni ravni povezujejo v Zvezo kulturnih društev Slovenije. Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD) predstavlja podporno strukturo na področju ljubiteljske kulture v Sloveniji. Izvaja programske, finančne in izobraževalne naloge s svojo centralno strokovno službo v Ljubljani in 59 območnimi izpostavami po celotnem teritoriju Slovenije.

V več kulturnih društvih delujem že več desetletij. Pri organizaciji in izvedbi prireditev ljubiteljske kulture sem sodeloval še v času zvez kulturnih organizacij. Ob zaposlitvi na Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti sem že dobro poznal delovanje ljubiteljske kulture v Sloveniji in njeno organizacijsko strukturo.

JSKD se je zaradi izvedbe programov na treh nivojih državne kakovostne piramide JSKD prilagajal tudi strukturno in ob 59 območnih izpostavah JSKD ustanovil regijske povezave območnih izpostav – regijske koordinacije JSKD. Sprva jih je bilo 8, nato 10, kar naj bi bil približek bodočih regij. Ker regijska zakonodaja kljub ustavnim prilagoditvam ni sprejeta, je tudi struktura JSKD ostala na dveh nivojih: na državnem (centralna strokovna služba z vodstvom) in območnem (59 območnih izpostav). Zaradi programskih potreb (program se v sklopu državne kakovostne piramide JSKD izvaja na treh nivojih: območnem, regijskem, državnem) so se ohranile povezave območnih izpostav JSKD – regijske koordinacije JSKD, ki pa nimajo zaposlenih sodelavcev. Delo regijskih koordinatorjev JSKD (ki zajema predvsem koordiniranje izvedb prireditev na regijskem nivoju) opravljajo vodje območnih izpostav JSKD.

59 območnih izpostav JSKD in 10 regijskih koordinacij JSKD je zelo različnih. Različna so tudi kulturna društva, njihovo število in njihova kvaliteta. Glede različnih kulturnih dejavnosti se v regijskih programih JSKD ne izvaja 10 regijskih

prireditve, kolikor je regijskih koordinacij JSKD, ampak manj. Tudi regijske koordinacije se med seboj povezujejo.

V raziskavi sem tako želel ugotoviti, ali bi strukturo JSKD lahko prilagodili (izboljšali), predvsem na področju regijskega povezovanja območnih izpostav in vertikalne členjenosti JSKD. Ker regijska zakonodaja v Sloveniji ni bila sprejeta, sem želel ugotoviti, kako se regijski programi sofinancirajo, kakšno število regijskih koordinacij JSKD bi bilo najbolj primerno, kako bi lahko izboljšali strukturo JSKD in kako bi regijska zakonodaja vplivala na ljubiteljsko kulturo. V raziskavi sem intervjuval najbolj relevantne sogovornike, ki poznajo delovanje regijskih koordinacij JSKD – regijske koordinatorje JSKD.

Ker imajo nekatera kulturna društva več kot stoletno zgodovino, in so nastala v času, ko smo Slovenci živeli v avstro-ogrski monarhiji, me je zanimala tudi primerjava organiziranosti ljubiteljske kulture v Sloveniji in sosednji Avstriji. V Avstriji delujejo tudi slovenska kulturna društva pod okriljem obeh krovnih organizacij (KKZ, SPZ). Primerjava je zanimiva tudi zato, ker sta Slovenija in Avstrija po razpadu Avstro-Ogrske delovali v različnih političnih sistemih. Slovenija je samostojna demokratična država le zadnjih 25 let, ko se je prilagajala lokalna in regijska zakonodaja. Ker je regijska zakonodaja še vedno aktualna, sem obdelal tudi regionalizacijo Slovenije. Avstrija pa ima na področju regijske ureditve več kot stoletno zgodovino.

Hitt, Black in Porter (2009) delijo vertikalno členjenost organizacije na dva modela: na visoko organizacijo in nizko organizacijo. Organizacija, ki ima več nivojev moči v celotni organizaciji, je visoka organizacija. Ima več nivojev vertikalne diferenciacije avtoritet. Organizacija z manj nivoji moči je ob enakem številu zaposlenih nižja in posledično širša, zato jo imenujejo nizka organizacija (Hitt, Black in Porter 2009, 193–194).

Ker JSKD izvaja programe v državni kakovostni piramidi, me je zanimala primerjava programske členjenosti in organizacijske strukture JSKD.

1 Teoretična izhodišča

Pri pisanju magistrske naloge sem se teoretično osredotočil na nepridobitne organizacije in ljubiteljsko kulturo. Obdelal sem tudi regionalizacijo Slovenije; ta v primerjavi s sosednjo Avstrijo, ki ima stoletno zgodovino regionalne ureditve, pri nas še ni sprejeta.

Kulturna društva so pravne osebe zasebnega prava in so po Zakonu o društvih nepridobitne organizacije. Kulturna društva so zasebne nepridobitne organizacije.

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD), je organizacija, ki jo je ustanovila Vlada RS. Izvaja funkcijo profesionalne podporne strukture na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti. JSKD je javna nepridobitna organizacija. Opravlja javno službo na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, zato jo uvrščamo na področje javnega sektorja.

1.1 Nepridobitne organizacije

Po Tavčarju (2005) so organizacije jedro delovanja naše civilizacije, ki temelji na delitvi dela, ta pa na delitvi pristojnosti in odgovornosti med ljudmi v urejeni in ciljni enoti družbe, organizaciji. Organizacije ustanavljajo posamezniki, skupine in organizacije zato, da bi učinkovito in uspešno dosegale temeljne cilje in smotre, ki so v skladu z interesi ustanoviteljev (Tavčar 2005, 39).

Ivanko (2007) pripisuje organizaciji velik pomen, saj sta posameznik in družba sposobna zadovoljevati večino svojih potreb le preko organizacije. Delež h gospodarskemu in splošnemu družbenemu napredku človeške družbe bodo prispevali tisti, ki bodo uspešno obvladovali organizacije.

Organizacije, kot ciljne združbe ljudi, so izid delitve dela, ki je temelj materialnih in nematerialnih dosežkov človeške civilizacije. Ta delitev obsega razporeditev dela po vsebini in po pristojnosti in odgovornosti. Organizacije

so zelo raznolike. Ena izmed možnih razporeditev je na pridobitne in nepridobitne organizacije. (Trunk Širca in Tavčar 2000, 2)

Tipologijo nepridobitnih organizacij je mogoče izoblikovati na podlagi več kriterijev. Prvi kriterij je kriterij ciljev, namenov, misije oz. poslanstva organizacije. Na podlagi tega kriterija delimo vse organizacije v družbi na profitne in neprofitne. Profitne organizacije imajo za namen oz. poslanstvo povečevanje profita lastnikom. Poslanstvo nepridobitne organizacije je delovanje v javno dobro, pridobivanja profita ne izključuje, izključuje le njegovo distribucijo med ustanovitelje in člane. Profit se v celoti uporablja za realizacijo misije organizacije. Drugi kriterij je kriterij ustanovitelja oz. lastnika. Ustanovitelj je lahko vlada/država ali privatni akterji. Tako se na podlagi tega kriterija nepridobitne organizacije delijo v vladne/javne in nevladne/privatne. Tretji kriterij je kriterij izvajalcev aktivnosti organizacije. V nepridobitni organizaciji lahko delujejo polno ali delno zaposleni profesionalci, dejavnost organizacije lahko v celoti izvajajo prostovoljci, lahko ga pa izvajajo oboji. Tako dobimo tri tipe nepridobitnih organizacij: profesionalne nepridobitne organizacije, čiste volonterske nepridobitne organizacije in mešane nepridobitne organizacije. Četrty kriterij je kriterij ciljne skupine oz. uporabnikov, ki jim je delovanje organizacije namenjeno. Uporabnik je lahko izven organizacije in organizacija deluje v javnem interesu, lahko pa deluje v interesu lastnih članov. V javnem interesu praviloma delujejo organizacije, ki zagotavljajo storitve, fundacije in zagovorniške organizacije. Organizacije, ki delujejo v interesu članov so poklicna in strokovna združenja, kooperative in zadruge, članski klubi, pa tudi politične stranke in sindikati (Kolarič 1997, 17–18).

Tudi Trunk Širca in Tavčar delita organizacije na podlagi različnih meril, dejavnikov, smotrov, ciljev. Smotri pridobitne organizacije so pridobitni in merljivi v denarju. Na podlagi vloženega kapitala izmerjena donosnost in dolgoročna rast premoženja lastnikov. Smotri nepridobitne organizacije so nepridobitni in praviloma niso merljivi v denarju (Trunk Širca in Tavčar 2000, 2).

Pridobitne organizacije so tiste, v katerih je smisel obstoja maksimiranje profitnosti kapitala za njihove lastnike, nepridobitne organizacije pa so tiste, ki delujejo v splošno družbeno koristne namene (Kolarič in drugi 2002, 25).

Smisel obstoja nepridobitnih organizacij je delovanje v splošnem družbenem interesu, delovanje v splošno družbeno koristne namene. (Kolarič 2002, 29)

Po Druckerju nepridobitna organizacija obstaja zato, da vnese spremembe v posameznike in družbo (Drucker 1990, 1).

Zaradi nepridobitnega delovanja se od nepridobitne organizacije pričakuje, da bo izvajala ključne naloge za javno oz. skupinsko dobro. To so dejavnosti in storitve, ki se težko zagotavljajo preko zasebnega profitnega sektorja, ker so dostopne vsem. Tako so nepridobitne organizacije vključene v nudenje medicinske oskrbe, izobraževanja, osebnih socialnih servisov in najrazličnejših kulturnih dejavnosti (Salamon 2000, 5).

Nepridobitne oziroma nedobičkonosne organizacije so skupni pojem za javno upravo, za družbene dejavnosti in za prostovoljne organizacije, ki poslujejo brez dobička, ali pa z njim, vendar cilj njihovega poslovanja ni dobiček; če do njega pride, se z njim ne razpolaga po svobodni presoji, ampak se le-ta vlaga nazaj v dejavnost organizacije in služi kot sredstvo za razširitev te dejavnosti, ali pa za dvig kvalitete storitev. (Rus 1994, 959)

Meja med pridobitno in nepridobitno organizacijo ni precizna. Nepridobitna organizacija je tista organizacija, katere cilj je nekaj drugega, kot pridobiti dobiček lastnikom. Po navadi je njen cilj opravljanje storitev. Razlika med obema tipoma organizacij je tudi v odločitvah menedžmenta. V pridobitni organizaciji je namen menedžmenta povečati dobiček. Uspeh te organizacije se tako (vsaj večinoma)

meri v višini dobička, ki ga organizacija pridobi. Dobiček sicer ni edino merilo za uspeh pridobitne organizacije. V nepridobitni organizaciji pa so odločitve menedžmenta usmerjene v nudenje najboljše možne storitve, glede na razpoložljive resurse. Uspeh nepridobitne organizacije se tako meri v količini storitev, ki jih nepridobitna organizacija opravi, in kako so te storitve opravljene. Z drugimi besedami: uspeh nepridobitne organizacije je merljiv glede na prispevek organizacije k skupnemu dobremu. Opravljeno storitev je težko meriti, težje kot višino dobička v pridobitni organizaciji. Razmerje med stroški in učinki nepridobitne organizacije zato vseeno potrebuje kontrolo. Naloga menedžmenta v nepridobitni organizaciji je, da se viri uporabijo učinkovito (Anthony in Young 1988, 49–50).

Splošna družbena korist nepridobitnih organizacij se torej kaže v storitvi organizacije do uporabnika, ker je končni produkt storitev, ne pa materialna dobrina. Uporabnik se poveže z misijo oz. poslanstvom organizacije in tako se uresniči splošno načelo strategije, ki je realizirati splošne cilje v konkretne učinke. Meri se torej personalni učinek na uporabnika (dobrina uporabnika) in ne izvajalca oz. proizvajalca storitve. V šolstvu učinek na učenca s strani učitelja, v kulturi učinek poslušalca/gledalca s strani izvajalca, v zdravstvu učinek na pacienta s strani zdravnika. Kvaliteta storitev se ne meri s tem, koliko operacij ali drugih posegov je opravil zdravnik, ampak po tem, kako je njegov poseg olajšal bolečine ali izboljšal zdravstveno stanje bolnika. Storitve se ne vrednoti z dejavnostjo izvajalca, ampak predvsem z učinki njegove dejavnosti na uporabnika (Rus 1994, 959).

Nepridobitne organizacije se delijo tudi na podlagi lastništva oz. ustanoviteljstva. Javne nepridobitne organizacije so tiste, katerih ustanovitelj je država. Tiste organizacije, katerih ustanovitelj oz. lastnik je zasebna fizična ali pravna oseba, so zasebne nepridobitne organizacije (Kolarič in drugi 2002, 25).

Pri raziskovanju nepridobitnih organizacij se srečujemo z različnimi termini: tretji sektor, neprofitni sektor, nepridobitne organizacije, civilna družba. Razlago razlike med terminoma civilna družba in nepridobitni sektor navajata tudi Zimmer in Priller: termin civilna družba se nanaša na normativni koncept družbe kot nove civilne kulture državljanov lastne odgovornosti, prostovoljnega delovanja in

političnega sodelovanja, termin nepridobitni sektor pa se nanaša na omejitev delitve dobička med člane, lastnike ali delničarje. Vsak denarni dobiček se reinvestira v delovanje za doseganje ciljev/misije nepridobitne organizacije (Zimmer in Priller 2004, 15).

Bistvo obstoja nepridobitnih organizacij torej ni ustvarjanje dobička, ampak delovanje v splošno družbeno korist. Po ekonomski plati so vse organizacije lahko pridobitne (če poslujejo z dobičkom so profitne, če poslujejo z izgubo so neprofitne) ali nepridobitne (Tavčar 2005).

1.1.1 Zasebne nepridobitne organizacije

Med zasebne nepridobitne organizacije štejemo: društva in zveze društev, sindikate, zavode, verske skupnosti, zadruge, ustanove, zbornice in politične stranke (Rakar in drugi 2011, 98).

Delovanje zasebnih nepridobitnih organizacij opredeljuje slovenska zakonodaja. Društva in zveze društev ureja Zakon o društvih, zasebne zavode Zakon o Zavodih, ustanove/fundacije Zakon o ustanovah, zadruge Zakon o zadrugah, verske skupnosti/organizacije Zakon o verski svobodi. Med zasebne nepridobitne organizacije se uvrščajo tudi sindikati, politične stranke in zbornice. Njihovo regulativo urejajo Zakon o reprezentativnosti sindikatov, Zakon o političnih strankah in Zakon o gospodarskih zbornicah za gospodarske zbornice. S posebnim zakonom je bila ustanovljena kmetijsko gozdarska zbornica – Zakon o kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije. Poznamo tudi druge zbornice, ki so bile ustanovljene z zakonom: Zakon o socialnem varstvu – socialna zbornica, Zakon o notariatu – notarska zbornica, Zakon o zdravniški službi – zdravniška zbornica (Rakar in drugi 2011, 97).

Zasebne nepridobitne organizacije, ki delujejo v javnem interesu in zasebne nepridobitne organizacije, ki delujejo v skupnem interesu članov, delimo glede na izvajalca aktivnosti v organizaciji. Svojo dejavnost lahko organizacije v celoti izvajajo z zaposlenimi v organizaciji – to so profesionalizirane nepridobitne organizacije. Lahko jo v celoti izvajajo prostovoljci ali volonterji – to so prostovoljne nepridobitne organizacije. Ko organizacija v izvajanje dejavnosti vključuje zaposlene in prostovoljce, govorimo o mešani organizaciji (Kolarič in drugi 2002, 27).

V slovenskih nepridobitnih organizacijah je stopnja profesionaliziranosti zelo majhna, saj 85% organizacij nima niti enega zaposlenega, 4,9% ima enega zaposlenega, 3% dva zaposlena in le 6,8% več kot dva zaposlena (Tavčar 2005, 38). Tudi v Ameriki glavnino opravljenega dela v nepridobitni organizaciji opravijo prostovoljci. Največ prostovoljcev na profesionalno zaposlenega sodelavca beležijo verske organizacije, sledijo jim športne/rekreativne, kulturne/umetniške in druge (Anthony in Young 1988, 53–54).

Zasebne nepridobitne organizacije lahko delujejo v javnem interesu ali v skupnem interesu članov. Najpogostejši tipi zasebnih nepridobitnih organizacij, ki delujejo v javnem interesu, so:

- društva in združenja,
- zasebni zavodi,
- fundacije/skladi,
- socialna podjetja,
- verske/cerkvene organizacije.

Zasebne nepridobitne organizacije, ki delujejo v skupnem interesu članov so:

- članski klubi in društva/združenja (športna, kulturna...),
- članske zadruge/kooperative,
- zbornice in druga poslovna združenja,
- sindikati,

– politične stranke.

(Kolarič in drugi 2002, 26)

Zasebne nepridobitne organizacije lahko pridobivajo sredstva za svoje delovanje na različne načine in iz različnih virov. To so:

- tržni viri (s prodajo storitev),
- javni viri (iz državnega oz. regionalnih in občinskih proračunov),
- zasebne donacije,
- drugo (članarine).

(Rakar in drugi 2011, 34)

Glede financiranja iz javnih virov (proračunskih virov), se organizacije lahko v celoti financirajo iz javnih virov, deloma iz neproračunskih virov ali v celoti iz neproračunskih virov. Glede na vedno večje krčenje javnih sredstev, zahtev po racionalizaciji in komercializaciji se med nepridobitnimi organizacijami vedno bolj razvija razvijanje skladov (fund development activity). V preteklosti so bile organizacije usmerjene v zbiranje sredstev donatorjev, mecenov in na lobiranje v vladnih krogih (fund raising activity). Danes si organizacije prizadevajo pridobivati sredstva od širšega kroga potencialnih uporabnikov storitev. Tako zbirajo manjše zneske od večjega števila donatorjev in skušajo tako doseči manjšo odvisnost od javnih sredstev in bogatih donatorjev. Hkrati delujejo bolj trženjsko, saj širijo krog svojih potencialnih uporabnikov. Za verodostojnost organizacije in odgovornost pri porabi zbranih sredstev je zelo pomembna transparentnost informacij o porabi zbranih sredstev (Hrovatin 2002, 79–81).

Med vsemi zasebnimi nepridobitnimi organizacijami še vedno največji delež predstavljajo društva – 75%. Sledijo sindikati z 12,1% deležem, zasebni zavodi s 6% deležem in verske organizacije s 4,1% deležem. Delež društev se je od leta 1996 zmanjšal, saj je bil takrat 95% (Rakar in drugi 2011, 18).

Glede področja delovanja/dejavnosti slovenskih zasebnih nepridobitnih organizacij je 41% delež takih organizacij, ki izvajajo kulturne, umetniške, športne in rekreacijske dejavnosti in dejavnosti družabništva. Glede na lastno opredelitev področja delovanja organizacij se teh 41% deli na: šport in rekreacija 27,7% in kultura in umetnost 13,3%. Med vsemi organizacijami, ki delujejo na področju športa in kulture, imajo društva in njihove zveze 96% delež (Rakar in drugi 2011, 100–103). Tudi na področju ljubiteljske kulture predstavlja društvo osnovno organizacijsko obliko, zato se bom v nadaljevanju obravnave zasebnih nepridobitnih organizacij osredotočil na društvo.

Društvo

Društva delujejo na podlagi Zakona o društvih (Zakon o društvih 2006), ki v svojem 1. členu opredeljuje pojem in načela delovanja društva:

- Društvo je samostojno in nepridobitno združenje, ki ga ustanoviteljice oziroma ustanovitelji, skladno s tem zakonom, ustanovijo zaradi uresničevanja skupnih interesov.*
- Društvo si samo določi namen in cilje, dejavnost oziroma naloge ter način delovanja, odločitve o upravljanju društva pa neposredno ali posredno sprejemajo članice oziroma člani društva.*
- Namen ustanovitve in delovanja društva ni pridobivanje dobička. Presežke prihodkov nad odhodki iz vseh dejavnosti in drugih virov društvo trajno namenja za uresničevanje svojega namena in ciljev in jih ne deli med člane.*
- Delovanje društva je javno. (Zakon o društvih 2006)*

Društvo je pravna oseba zasebnega prava. Združuje osebe zaradi skupnega interesa doseganja ciljev. Svoje namene, cilje in interese člani društva opredelijo v temeljnem aktu. Društvo lahko ustanovijo najmanj tri poslovno sposobne fizične ali pravne osebe. Ustanovitelji na ustanovnem zboru sprejmejo sklep o ustanovitvi

društva, njegov temeljni akt, določijo ime društva in izvolijo zastopnika. V temeljnem aktu določijo ime in sedež društva, namen in cilje delovanja, njegove dejavnosti oz. naloge, način vodenja, upravljanja in pogoje članstva. Zakon v 16. členu določa, da lahko najmanj dve društvi ustanovita zvezo društev (Zakon o društvih 2006).

Zakon o društvih ne določa organov društva. Organi društva (način upravljanja in zastopanja) morajo biti določeni v temeljnem aktu društva. Najpogostejše oblike strukture upravljanja društev so: zbor članov, predsednik, upravni/izvršilni odbor, nadzorni odbor in častno razsodišče.

Članstvo v društvih je svobodno in osebno. Vsakdo lahko postane član društva in deluje v društvu pod pogoji, ki jih določa temeljni akt. Delovanje v društvu temelji na enakopravnosti članov (Zakon o društvih 2006).

Društva financirajo svoje dejavnosti s članarinami, prihodki od materialnih pravic in dejavnosti društva, z darili in volili, prispevki donatorjev, iz javnih virov in iz drugih virov (Tavčar 2005, 231).

Društvu, ki presega interese svojega članstva, se lahko podeli status delovanja v javnem interesu. Status podeli minister, ki vodi upravni organ, pristojen za področje, na katerem društvo deluje, v skladu s pogoji, kriteriji in načinom pridobitve (Tavčar 2005).

Za podeljevanje statusa društva v javnem interesu za kulturna društva je pristojno Ministrstvo za kulturo. Trenutno je kulturnih društev s statusom v javnem interesu 434 (Ministrstvo za kulturo 2015a).

Kulturna društva in zveze kulturnih društev v Republiki Sloveniji so praviloma prostovoljne nepridobitne organizacije in izjemoma mešane organizacije. Člani kulturnih društev za svoje delovanje ne prejemajo plačila. Nekatera kulturna društva imajo zaposlene sodelavce predvsem v administrativne in organizacijske namene. Kulturna društva večinoma izplačujejo honorarje svojim strokovnim vodjem oz. mentorjem, vendar to praviloma ne pomeni primarne zaposlitve.

Zasebni zavod

Zavodi so organizacije, ki se ustanovijo za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička. Zavod lahko ustanovijo domače in tuje fizične in pravne osebe. Zavod se ustanovi, če so za ustanovitev in delovanje zagotovljena sredstva in če so izpolnjeni drugi z zakonom določeni pogoji. Zavod se ustanovi z aktom o ustanovitvi (Zakon o zavodih 1996).

Ustanova

Ustanova je po Zakonu o ustanovah (Zakon o ustanovah 2005) pravna oseba zasebnega prava. Namen ustanove mora biti splošnokoristen ali dobrodelen in praviloma trajen. Splošnokoristen je, če je ustanova ustanovljena za namene na področjih znanosti, kulture, športa, vzgoje in izobraževanja, zdravstva, otroškega, invalidskega in socialnega varstva, varstva okolja, varstva naravnih vrednot in kulturne dediščine in za verske namene. Dobrodelen je, če je ustanova ustanovljena z namenom, pomagati osebam, ki so pomoči potrebne. Krog oseb, ki pridejo v poštev kot koristniki pomoči, je omejen, vendar ni poimensko določen ali omejen le na člane družine. Ministrstvo, v katerega delovno področje sodi namen, za katerega je ustanova ustanovljena, ima v postopku ustanavljanja, delovanja in prenehanja ustanov določene zakonske pristojnosti (Zakon o ustanovah 2005).

Zadruga

Zadruga je organizacija vnaprej nedoločenega števila članov, ki ima namen pospeševati gospodarske koristi in razvijati gospodarske ali družbene dejavnosti svojih članov ter temelji na prostovoljnem pristopu, svobodnem izstopu, enakopravnem sodelovanju in upravljanju članov. Zadruge so pravne osebe zasebnega prava, ki lahko po zakonu o zadrugah presežek prihodkov razdelijo med člane (Zakon o zadrugah 2009).

V Sloveniji delujejo nepridobitne zadruga na stanovanjskem področju. Stanovanjska zadruga je ena izmed oblik nepridobitne stanovanjske preskrbe in torej eden od tipov nepridobitnih stanovanjskih organizacij. Ob državnem in zasebnem, profitnem, tudi špekulativnem stanovanjskem sektorju predstavlja stanovanjska zadruga posebnost, ker je utemeljena na zasebni pobudi, vendar usmerjena nepridobitno. Nepridobitno ne pomeni neekonomično, ampak pomeni odpovedovanje dobičku. Za nepridobitno velja tista organizacija, katere cilj ni ustvarjanje več dobička, kot je potrebno za gradnjo in vzdrževanje stanovanj. Posluje blizu pokrivanja stroškov. Zadruga se od preostalih nepridobitnih organizacij ločijo po tem, da storitve pri stanovanjski preskrbi omejujejo le na svoje člane in so oblika samopomoči (Mandič 1991, 1.479). Delovanje stanovanjskih zadrug ureja Pravilnik o posebnih pogojih delovanja nepridobitnih stanovanjskih organizacij, ki je bil sprejet leta 1993.

Verska skupnost

Individualno in kolektivno uresničevanje verske svobode, pravni položaj cerkva in drugih verskih skupnosti, postopek njihove registracije, pravice cerkva in drugih verskih skupnosti ter njihovih pripadnikov, pravice registriranih cerkva in drugih verskih skupnosti ter njihovih pripadnikov in pooblastila ter pristojnosti organa, pristojnega za verske skupnosti predpisuje Zakon o verski svobodi (Zakon o verski svobodi 2007). Cerkev ali druga verska skupnost je definirana kot prostovoljno, nepridobitno združenje fizičnih oseb iste veroizpovedi. Ustanovi se z namenom javnega in zasebnega izpovedovanja te vere ter ima lastno strukturo, organe in avtonomna interna pravila, lastno bogoslužje ali drugo versko obredje in izpovedovanje vere. Delovanje cerkva in drugih verskih skupnosti je svobodno, ne glede na to, ali se registrirajo ali delujejo brez registracije, vendar mora biti delovanje v skladu s pravnim redom Republike Slovenije. Registrirane cerkve in druge verske skupnosti so pravne osebe zasebnega prava (Zakon o verski svobodi 2007).

1.1.2 Javne nepridobitne organizacije

Javne organizacije delimo na gospodarske javne službe in negospodarske javne službe.

Materialne javne dobrine, proizvodi in storitve, katerih trajno in nemoteno proizvajanje v javnem interesu zagotavlja Republika Slovenija (ali občina ali druga lokalna skupnost) zaradi zadovoljevanja javnih potreb, zagotavljajo *gospodarske javne službe*. Te potrebe se kažejo predvsem na področju energetike, prometa in zvez, komunalnega in vodnega gospodarstva, gospodarjenja z naravnim bogastvom, varstvom okolja in na drugih področjih gospodarske infrastrukture. Te gospodarske dejavnosti lahko državna uprava ali lokalne skupnosti opravljajo v svojem režijskem obratu, ustanovijo lahko javni gospodarski zavod ali javno podjetje, lahko pa prepustijo izvajanje dejavnosti gospodarskih javnih služb tudi zasebnemu sektorju, vendar si v tem primeru zagotovijo nadzor nad cenami in obsegom in kvaliteto storitve. Razmerja med državo in izvajalcem se uredijo s koncesijsko pogodbo. Javni gospodarski zavodi in režijski obrati so nepridobitne organizacije, javna podjetja in podjetja zasebnega sektorja, ki opravljajo naloge na podlagi koncesijske pogodbe, pa so pridobitne organizacije. Ustvarjeni dobiček se razdeli med lastnike, ustanovitelje podjetja. Tako pripada dobiček javnega podjetja tudi državi oz. lokalni skupnosti, ki ga lahko reinvestira ali porabi za druge namene (Trunk Širca in Tavčar 2000, 4).

Država in lokalne skupnosti ustanavljajo javne zavode za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega, otroškega in invalidskega varstva, socialnega zavarovanja in drugih nepridobitnih dejavnosti. To so *negospodarske javne službe*. Za opravljanje nalog javne službe lahko država ali lokalna skupnost podeli koncesijo podjetju, društvu ali drugi organizaciji. Negospodarske javne službe se praviloma organizirajo kot nepridobitne organizacije, vendar to ne pomeni, da ne bi smele ustvarjati dobička. Dobiček je sicer računovodska kategorija, ki v tržnem gospodarstvu meri uspešnost organizacije. V nepridobitnih organizacijah dejavnost ne prinaša dobička lastnikom ali ustanoviteljem organizacije, ampak ostaja v nepridobitni organizaciji za njen

razvoj in razvoj njene dejavnosti. Osnovni namen nepridobitne organizacije ni ustvarjanje dobička, zato izvajanje dejavnosti ne sme biti podrejeno ustvarjanju dobička. Pokazatelj uspešnosti nepridobitne organizacije torej ne sme biti dobiček (Trunk Širca in Tavčar 2000, 4–5).

Javne nepridobitne organizacije so javni zavodi, javni skladi in javne agencije. Na državnem nivoju deluje v Republiki Sloveniji 33 javnih zavodov, javnih skladov in javnih agencij (Republika Slovenija, Država na spletu 2016a).

Javni zavod

Zavodi so organizacije, ki jih ustanovijo za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega, otroškega in invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička. Zavodi so pravne osebe s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, ki jih določata zakon in akt o ustanovitvi (Tavčar 2005, 219).

Zakon o zavodih (1996) v 3. členu določa ustanovitve *javnih zavodov*:

Za opravljanje javnih služb se ustanovijo javni zavodi.

Javni zavodi se lahko ustanovijo tudi za opravljanje dejavnosti, ki niso opredeljene kot javne službe, če se opravljanje dejavnosti zagotavlja na način in pod pogoji, ki veljajo za javno službo.

Javne zavode ustanovijo republika, občine, mesto in druge z zakonom pooblašene javne pravne osebe.

Samoupravna narodnostna skupnost ima pravico soustanoviti ali tudi sama ustanoviti javni zavod, ki opravlja dejavnost, pomembno za uresničevanje pravic narodnosti.

Soustanovitelji javnega zavoda so lahko tudi druge pravne in fizične osebe.

(Zakon o zavodih 1996)

Zavod lahko opravlja eno ali več dejavnosti, sklepa pogodbe in opravlja druge pravne posle v okviru dejavnosti, ki je vpisana v sodni register. Zavod lahko opravlja gospodarsko dejavnost, vendar le, če je namenjena dejavnosti, za katero je ustanovljen (Tavčar 2005, 222–223).

Organiziranost zavoda, njegove organe in njihove pristojnosti, način odločanja, poslovanje v skladu z zakonom in aktom o ustanovitvi določajo statut zavoda in pravila zavoda. Zavod ima lahko tudi druge splošne akte, ki urejajo njegovo delo in poslovanje, v skladu s statutom oz. pravili. Statut oz. pravila zavoda sprejme svet zavoda s soglasjem ustanovitelja. Druge splošne akte sprejme svet zavoda ali direktor, če tako določa statut (Zakon o zavodih 1996).

Organi zavoda so svet zavoda, direktor, strokovni vodja in strokovni svet. Zavod upravlja svet ali drug kolegijski organ upravljanja. Svet zavoda sestavljajo predstavniki ustanovitelja, predstavniki delavcev zavoda in predstavniki uporabnikov oz. zainteresirane javnosti. Sestava, način dela in trajanje mandata in pristojnosti sveta zavoda se določijo z zakonom ali aktom o ustanovitvi (Zakon o zavodih 1996).

Direktor ali drug individualni organ je poslovodni organ zavoda. Direktor organizira in vodi delo, predstavlja in zastopa zavod in je odgovoren za zakonitost delovanja zavoda. Direktorja imenuje ustanovitelj, če ni drugače določeno (Zakon o zavodih 1996).

Strokovno delo zavoda vodi strokovni vodja, če je tako določeno z zakonom ali aktom o ustanovitvi. Odgovornost, pravice in dolžnosti strokovnega vodje se določijo s statutom v skladu z zakonom oz. aktom o ustanovitvi (Zakon o zavodih 1996).

Strokovni svet zavoda obravnava vprašanja s strokovnega dela zavoda. Sestava, naloge in način oblikovanja strokovnega sveta se določijo s statutom, v skladu z zakonom in aktom o ustanovitvi (Zakon o zavodih 1996).

V Republiki Sloveniji delujejo različni javni zavodi: Zavod RS za blagovne rezerve, Zavod RS za zaposlovanje, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in mnogi drugi.

Javni zavodi na področju kulture so v Republiki Sloveniji vpisani v register pri Ministrstvu za kulturo. Trenutno je v register vpisanih 200 javnih zavodov na področju kulture, katerih ustanovitelj je država, lokalna skupnost ali zveza lokalnih skupnosti. To so knjižnice, muzeji, galerije, gledališča, mladinski kulturni centri, arhivi, kulturni domovi, inštituti in druge organizacije (Ministrstvo za kulturo 2014).

Javne agencije

Zakon o javnih agencijah, sprejet leta 2002, ureja področje delovanja in ustanavljanja javnih agencij (Zakon o javnih agencijah 2002). Javna agencija se ustanovi za opravljanje regulatornih, razvojnih ali strokovnih nalog v javnem interesu, če zanje z zakonom ni predvidena druga statusna oblika. Javna agencija se lahko ustanovi z enim ali več nameni. Naloge oz. dejavnosti javne agencije se v skladu z zakonom določijo z ustanovitvenim aktom. Za ustanovitev posamezne javne agencije mora imeti ustanovitelj podlago v posebnem zakonu. Pri izvajanju nalog je javna agencija samostojna (Zakon o javnih agencijah 2002).

Javno agencijo lahko ustanovi država, samoupravna lokalna skupnost ali zveza samoupravnih lokalnih skupnosti. Organa javne agencije sta svet javne agencije in direktor oz. direktorica javne agencije. Svet javne agencije ima najmanj 3 in največ 9 članov. Imenuje jih ustanovitelj javne agencije, razen če je v ustanovitvenem aktu določeno drugače. Svet javne agencije ima mandatno dobo pet let. Direktorja javne agencije imenuje ustanovitelj z mandatno dobo petih let in možnostjo ponovnega imenovanja (Zakon o javnih agencijah 2002).

V Republiki Sloveniji je Vlada RS ustanovila različne javne agencije. To so: Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, Agencija za energijo, Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS, Agencija za radioaktivne odpadke, Agencija za trg vrednostnih papirjev, Agencija za zavarovalni nadzor, Javna agencija RS za varnost prometa, Javna agencija za civilno letalstvo RS, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS, Javna agencija RS za spodbujanje podjetništva, inovativnosti, razvoja, investicij in turizma, Javna

agencija RS za varstvo konkurence, Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke, Javna agencija za železniški promet RS in Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu (Republika Slovenija, Država na spletu 2016a).

Na področju kulture delujeta dve javni agenciji: Javna agencija za knjigo RS in Slovenski filmski center, javna agencija RS (Ministrstvo za kulturo 2014).

Javni sklad

Ustanovitev javnih skladov ureja Zakon o javnih skladih (2008). Javni sklad lahko ustanovi država, pokrajina ali občina. Javni sklad je pravna oseba javnega prava, ki jo ustanovitelj ustanovi za izvajanje svoje politike na določenem področju. Javni sklad razpolaga z namenskim premoženjem, ki ga pridobi v last od ustanovitelja, s premoženjem iz drugih virov in opravlja posle po pooblastilu. Javni sklad se ustanovi z aktom o ustanovitvi in sicer za:

- spodbujanje razvoja na določenem področju,
- izvajanje socialne, kulturne, okoljske, stanovanjske, prostorske, kmetijske, naravovarstvene, rudarske ali katere druge politike ustanovitelja,
- poravnavanje dolgoročnih obveznosti ustanovitelja,
- upravljanje nepremičnin ustanovitelja,
- spodbujanje ustvarjalnosti v znanosti, kulturi in izobraževanju z dodeljevanjem nagrad, stipendij, šolnin, financiranjem projektov in drugimi oblikami spodbud,
- izvajanje drugih dejavnosti, določenih z zakonom (Zakon o javnih skladih 2008).

Ustanovitelj nameni za doseganje namena javnega sklada namensko premoženje. Če je ustanovitelj država ali pokrajina, mora zagotoviti namensko premoženje v vrednosti najmanj 30.000.000 evrov, občine pa najmanj 10.000.000 evrov. Z vplačilom namenskega premoženja v kapital javnega sklada postane javni sklad lastnik namenskega premoženja. Namensko premoženje je lahko zagotovljeno v denarju ali kot stvarni vložek ali stvarni prevzem. Kot stvarni vložki ali stvarni prevzem se štejejo finančni instrumenti, premoženjski predmeti in pravice, katerih gospodarska vrednost je ugotovljiva. Če predmet namenskega premoženja ni

zagotovljen v denarju, mora vrednost stvarnega vložka oceniti pooblaščen revizor. Organa javnega sklada sta nadzorni svet in direktor oziroma direktorica. Javni sklad ima lahko tudi strokovne organe in komisije, če tako določa zakon ali akt o ustanovitvi (Zakon o javnih skladih 2008).

Na različnih področjih so v Republiki Sloveniji s strani države ustanovljeni različni javni skladi: Javni jamstveni, preživninski in invalidski sklad RS, Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije, Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja, Javni sklad RS za podjetništvo, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, Sklad RS za nasledstvo, Sklad za financiranje razgradnje NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK, Stanovanjski sklad RS (Republika Slovenija, Država na spletu 2016a). Javne sklade lahko ustanovijo tudi lokalne skupnosti ali zveze lokalnih skupnosti.

Na področju kulture je bil v Republiki Sloveniji ustanovljen *Javni sklad RS za kulturne dejavnosti* z 59 območnimi izpostavami, ki dosegajo celotni teritorij Republike Slovenije. JSKD je bil ustanovljen leta 1996 kot Sklad RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti. Po prilagoditvi zakonodaje se je preimenoval v Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Vlada RS je leta 2010 sprejela nov Zakon o Javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (Zakon o Javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti 2010).

JSKD deluje z namenom spodbujanja razvoja na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, spodbujanja ustvarjalnosti na kulturnem področju in izvajanja drugih dejavnosti, določenih z nacionalnim programom za kulturo in zakonom o Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti. Za vprašanja o delovanju in poslovanju JSKD, ki niso opredeljena v Zakonu o Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti, se uporablja Zakon o javnih skladih. Ker JSKD nima namenskega premoženja, se določbe o namenskem premoženju, kapitalu in insolventnosti Zakona o javnih skladih za JSKD ne uporabljajo (Zakon o Javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti 2010).

Delovanje JSKD je podrobno predstavljeno v poglavju 2.2.5.

1.2 Ljubiteljska kultura

Ljubitelj je nekdo, ki ima posebno zanimanje ali nagnjenje za kaj. Vendar ga ta pozicija postavlja v pasiven položaj veselja do nečesa, navijanja za kaj ali občudovanja nečesa (fun-club, kunstliebhaber, diletant, amater). Amater je kdor se iz veselja, nepoklicno ukvarja s čim. Pojem ljubiteljska kultura je pri nas zakoreninjen, pomeni pa ravno nasprotno, torej aktivno, participativno vlogo v kulturi. Sodelovanje v kulturnem društvu oz. ukvarjanje z ljubiteljsko kulturo udeležencem ne prinaša glavnega vira eksistence. Ljubiteljska kultura se prilagaja času, je odprta za tradicionalne pristope, alternativne koncepte, nove medije, ljudsko tvornost in ohranja živo kulturno dediščino. V ljubiteljski kulturni dejavnosti vedno pogosteje sodelujejo izobraženi profesionalni kulturni ustvarjalci, zato je sposobna vrhunskih umetniških dosežkov (Pivec 2014, 31).

Kaj je ljubiteljska kultura ?

Ljubiteljsko kulturo lahko v Sloveniji opredelimo kot množično organizirano prostočasno kulturno udejstvovanje. Sorodna pojma sta ljudska kultura in sodobno – množična kultura. Od njiju se razlikuje predvsem po stopnji organiziranosti, normativnosti in formalni strukturiranosti. Kulturno ljubiteljstvo ima svojevrstno tradicijo pri ohranjanju nacionalne kulturne identitete v Republiki Sloveniji, pa tudi v zamejstvu in po svetu. S pojmom ljubiteljstvo opredeljujemo tiste kulturne dejavnosti, ki jih neposredni izvajalci (člani pevskih zborov, orkestrov, gledaliških in lutkovnih skupin, folklornih ansamblov, filmskih, plesnih in literarnih skupin, likovnikov) ne izvajajo kot poklic (praviloma zanje niso plačani in v večini ne formalno izšolani). Na področju ljubiteljstva pa kot mentorji in strokovni vodje delujejo številni formalno strokovno izobraženi in priučeni strokovnjaki, ki za svoje delo prejemajo plačilo (Bittner Pipan in drugi 2011, 236–237).

1.2.1 Funkcije ljubiteljske kulture

Funkcije ljubiteljske kulture so po Teršarju (2012) predvsem naslednje: Kulturna ustvarjalnost in poustvarjalnost, kulturna vzgoja in izobraževanje, kakovostno preživljanje prostega časa in dostopnost kulturnih vrednot. Po Analizi stanja na področju kulture s predlogi ciljev Ministrstva za kulturo, ki so ga pripravili leta 2011, sta naštetim funkcijam dodani še dve: vključevanje deprivilegiranih skupin in medresorsko povezovanje (Ministrstvo za kulturo 2011).

Kulturna ustvarjalnost in poustvarjalnost

Najpomembnejša funkcija kulturnega ljubiteljstva je kulturna ustvarjalnost in poustvarjalnost. Na področju klasičnih društvenih dejavnosti (pevski zbori, pihalni orkestri in folklorne skupine), predstavljajo dosežki najboljših vrhunski zasedb, enakovredno vzporednico dosežkom poklicnih ansamblov, in to zaradi pristopa vrhunskih strokovnih vodij in profesionalnega pristopa k delu (Bittner Pipan in drugi 2011, 237). V Sloveniji imamo dva profesionalna pihalna orkestra (Orkester Slovenske vojske in Orkester Slovenske policije), en profesionalni pevski zbor (Slovenski komorni zbor Slovenske filharmonije) ob profesionalnih opernih zborih (Ljubljana, Maribor), nimamo pa profesionalne folklorne skupine.

Na drugi strani pa zlasti na področju gledališča in lutk, filma in videa ter sodobnega plesa, likovne umetnosti in literature predstavlja neinstitucionalen in nepoklicni status povsem osvobojen in razbremenjen prostor ustvarjanja in eksperimentiranja. Mnogi mladi ustvarjalci pogosto prek faze ljubiteljstva prehajajo v poklicno kulturno umetniško delovanje (Bittner Pipan in drugi 2011, 237).

Kulturna vzgoja in izobraževanje

Aktivno in pasivno kulturno udejstvovanje zahtevata določena znanja, ki jih večina ljubiteljskih kulturnih ustvarjalcev ni pridobila z rednim šolanjem, zato imata

kulturna vzgoja in izobraževanje svojo funkcijo v ljubiteljski kulturi. Zajemata vse generacije, razporejena sta po celotni Sloveniji in skrbita za dvig kakovosti in obsega kulturnega udejstvovanja. Kulturna vzgoja in izobraževalni programi imajo na tem področju dolgo tradicijo. Izobraževalni programi so bili prvotno namenjeni potrebam članov kulturnih društev in njihovim strokovnim vodjem, predvsem za izvedbo njihovih lastnih programov. Danes vključujejo programi vrhunske domače in tuje strokovnjake in so v zadnjih letih dodelani v izobraževalne sisteme v obliki seminarjev, delavnic, tečajev, poletnih taborov, konferenc, posvetov in šol. Preko mreže izpostav Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, zvez kulturnih društev in kulturnih društev se podpira izobraževalni sistem vseživljenjskega izobraževanja, od otrok do najstarejših. Pokrivajo deficitarna področja in osnovne prakse na območnem in regijskem nivoju in predstavljajo nadgradnjo znanja na državnem nivoju. Posebna skrb je namenjena izobraževanju za dejavnosti, za katere ni institucionalnega izobraževanja ali drugih izobraževalnih oblik (folklorna dejavnost, sodobni ples) (Bittner Pipan in drugi 2011, 237).

Kakovostno preživljanje prostega časa

Pomembna funkcija ljubiteljske kulture je kakovostno preživljanje prostega časa in razvijanje družabnega življenja ob kulturnem udejstvovanju. Spodbuja druženje in odpravlja socialno izključenost, zato ima vključevanje v ljubiteljske kulturne skupine ali društva močan integracijski in socializacijski pomen. S tem prispeva k družbeni kohezivnosti (Bittner Pipan in drugi 2011, 237).

Dostopnost kulturnih vrednot

Pomemben dejavnik ljubiteljskih kulturnih društev in kulturnih skupin je dostopnost kulturnih vrednot. Kulturna društva, zveze kulturnih društev in mreža JSKD so organizator ali posrednik kulturnih in kulturno-izobraževalnih dogodkov. Zaradi razvejanosti sistema je omogočena prostorska razpršenost kulturne ponudbe (Bittner Pipan in drugi 2011, 237).

V času pred elektronskimi mediji in omejenih možnosti komunikacije, zaradi slabe prometne infrastrukture, nizkega osebnega standarda ali omejene svobode gibanja so bila kulturna društva s svojimi produkcijami edini organizator in posrednik kulturnih dogodkov (Teršar 2012, 70).

Tudi danes je dostopnost kulturnih dobrin zunaj urbanih centrov (kjer je skoncentrirana profesionalna kultura) omogočena prav s posredovanjem ali izvedbo lastnih produkcij kulturnih društev in skupin ali mreže in programov JSKD.

Vključevanje deprivilegiranih skupin

Vključevanje v kulturne skupine ima močan socializacijski pomen in omogoča afirmacijo tudi tistim družbenim skupinam in posameznikom, ki so iz različnih razlogov v vsakdanjem življenju (v delovnem ali družinskem okolju) potisnjeni na rob ali ne dosegajo osebnega zadoščenja in potrditve. Socializacijski pomen ima tudi vključevanje skupin ali posameznikov med mladimi, starostniki, invalidi ali drugimi marginalnimi skupinami (Teršar 2012, 70).

Programi kulturnih društev in zvez kulturnih društev ter programi JSKD vključujejo tudi programe za spodbujanje povezovanja s ciljem splošnega dviga zavesti pripadnosti družbi in preseganju različnosti, porasti teh skupin in njihove integracije ob ohranjanju njihove posebnosti (Bittner Pipan in drugi 2011, 237).

Medresorsko povezovanje.

Ljubiteljska kultura se medresorsko povezuje predvsem s šolstvom in socialo. Kulturno udejstvovanje učencev, otrok in mladih sega v šolo, kjer se v šolskih (pevske zbori, likovna dejavnost) in obšolskih dejavnostih (folklorna dejavnost, sodobni ples, film in video) spodbujata ustvarjalnost, kreativnost in kulturno udejstvovanje. S tem se dviguje kulturna zavest, šole pa postanejo centri kulture v svojem okolju (Bittner Pipan in drugi 2011, 238).

Kulturna ljubiteljska dejavnost spodbuja ustvarjalnost in dviguje kakovost življenja starejšim in se tako povezuje s socialnim sektorjem. Skrbi za socialno kohezijo in

ustvarja mrežo kulturnega dogajanja, ki vpliva na dobro posameznika (Bittner Pipan in drugi 2011, 238).

Dejavnost ljubiteljskih kulturnih društev

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti vsako leto objavi Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti in v njem v 1. točki opredeljuje področja dejavnosti ljubiteljske kulture. Področja dejavnosti so: zborovska, inštrumentalna (pihalni, tamburaški in mandolinski, simfonični, godalni in harmonikarski orkestri), gledališka in lutkovna, folklorna, filmska, plesna, likovna, literarna in intermedijska dejavnost (novi mediji, IK tehnologija). Ločeno področje je tudi mažoretna dejavnost, ki je namenjena le krovnim organizacijam na nacionalnem nivoju (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016a).

Na podlagi Prispevka k nacionalnemu programu kulture, poglavje Ljubiteljske kulturne dejavnosti, lahko dejavnosti ljubiteljskih kulturnih društev delimo na več skupin: na tiste, ki ohranjajo predvsem tradicije, to so predvsem folklorne skupine, pevci ljudskih pesmi in godci ljudskih viž; na skupine najstarejše oblike kulturnega udejstvovanja, kamor sodijo godbeništvo, pihalni orkestri in gledališka ter kasneje lutkovna dejavnost; na skupino najbolj množične in številčne dejavnosti, to so pevski zbori in vokalne skupine, skupino sodobnejših oblik kulturnega udejstvovanja, kamor sodijo filmska in video dejavnost, fotografija in sodobni ples; zadnja skupina sta literarna in likovna dejavnost, ki sta bolj individualni kulturni panogi, vendar se tudi na teh področjih ustvarjalci povezujejo v društva in skupine, predvsem zaradi skupinskih oblik izobraževanja ter možnosti razstavljanja ali izdaje publikacij (Teršar in drugi 2002, 4).

Na podlagi Poročila Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti za leto 2014 (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2015a) ugotovimo, da je bilo kulturnih društev, ki so delovala v programih JSDK - 4.997. Od tega je bilo največ glasbenih (vokalna in instrumentalna dejavnosti) - 38,6%. Sledijo folklorna dejavnost in kulturna dediščina - 14,3% ter gledališka in lutkovna dejavnost - 12,9%. Manj kot deset odstotkov se jih ukvarja z likovno dejavnostjo - 6,8%, plesno dejavnostjo - 4,7%,

literarno dejavnostjo - 3,8% in filmsko dejavnostjo 1,5%. Večzvrstna dejavnost in dejavnost, ki ni kategorizirana med sedem osnovnih dejavnosti, dosega 17,4% (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2015a).

Na Projektni poziv, ki ga razpisuje JSKD za sofinanciranje projektov kulturnih društev, je v letu 2014 prispelo 1.025 vlog, od tega za glasbeno dejavnost 32,4%, likovno dejavnost 16,5%, gledališko in lutkovno dejavnost 12,9%, folklorno dejavnost 9%, literarno dejavnost 8,8%, plesno dejavnost 7,7% in filmsko dejavnost 5%. Za druge kulturne dejavnosti je prispelo 7,7 % vlog (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2015a).

Način delovanja ljubiteljskih društev in skupin

Glede na način delovanja ločimo skupinske kulturne dejavnosti in individualne kulturne dejavnosti. Med skupinske sodijo vokalna in instrumentalna glasba, folklorna dejavnost in ples. Članstvo je pri teh skupinah razmeroma stabilno. Skupine delujejo vso sezono. Srečujejo se na rednih vajah (okoli 70 na sezono) ter pripravijo okoli 15 nastopov, koncertov in udeležb na koncertih, tekmovanjih in gostovanjih. Tudi na področju gledališke, lutkovne, filmske in video dejavnosti prevladuje skupinski način delovanja, vendar je dinamika delovnega procesa usmerjena v projekt (premiera predstave, projekcija filma in ponovitve), zato so vaje in delovna srečanja zgoščena pred izvedbo projekta (Bittner Pipan in drugi 2011, 240).

Drugo skupino delovanja tvorijo individualni kulturni ustvarjalci, ki delujejo večinoma na likovnem in literarnem področju. Delovanje v društvu jim omogoča predvsem priložnost za razstavljanje, izdajo publikacij ali natis del in udeležbo na izobraževanjih (Bittner Pipan in drugi 2011, 240).

1.3 Zgodovinski prikaz razvoja in organiziranosti ljubiteljske kulture

1.3.1 Ljubiteljska kultura v 19. in začetku 20. stoletja

Najstarejša društva in združenja so obstajala brez državnih zakonov ali predpisov. Delovala so na podlagi društvenih pravil in norm, ki so določala pravni položaj in položaj članstva. Poseganje vladarja v delovanje društev je pri nas znano s konca 18. stoletja, ko se je zaostрила cenzura zaradi širjenja razsvetljenskih idej (Enciklopedija Slovenije 1988, 348).

Eno najstarejših delujočih kulturnih društev v Sloveniji je Godbeno društvo rudarjev Idrija, ki ga omenja Valvasor v knjigi *Slava Vojvodine Kranjske* (1689). Leta 1686 so pripravili slovesnost ob osvojitvi madžarskega Budima. Procesijo od cerkve sv. Barbare so vodili mušketirji, sledila jim je bratovščina sv. Barbare, rudarji in za njimi zastava, ki jo je spremljala godba (Neubauer 2014, 9–10). Kronist Godbe rudarjev Idrija, Franc Vončina v *Kroniki godbe na pihala rudarjev iz Idrije* leta 1965 postavlja začetek delovanja godbe v leto 1665. Sklicuje se na ugotovitve zgodovinarja in muzealca Janka Trošta, čeprav se ne ve zagotovo, kako je Trošt določil začetek delovanja v leto 1665 (Hvala in Viler 2015, 18). Rudnik je v Idriji deloval že konec 15. stoletja. Rudarji so se morali po napornem delu razvedriti z glasbo, zato je možno, da je godba obstajala že v prvi polovici 16. stoletja (Primorske novice 2015).

Slovenija je bila v tem obdobju del avstro-ogrske monarhije. Duhovščina, plemstvo in buržoazija so bili pretežno nemški, kmečko prebivalstvo pa slovensko. Narodna in druga gibanja je monarhija prepovedala in preganjala s policijo. Nastanek slovenskih društev je omogočila marčna revolucija leta 1848 (Kolarič in drugi 2002, 81).

Ko se je uveljavila pravica do svobodnega združevanja, so nastala politična, narodna, izobraževalna, kulturno-prosvetna, umetniška, znanstvena, delavska, humanitarna in druga društva. Kulturna društva so opravila najpomembnejšo vlogo pri spodbujanju narodne zavesti in dvigu kulturne in izobrazbene ravni Slovencev (Enciklopedija Slovenije 1988, 351).

Čitalniško gibanje po letu 1860 je dokončno uveljavilo množično ljubiteljsko dejavnost. V delovanje čitalnic so se vključili vsi izobraženci tistega časa. Število društev se je povečalo po letu 1870, ko so se ustanovljala bralna, izobraževalna in delavska-prosvetna društva. V tem času je že delovalo veliko pevskih in godbenih društev ter ljudskih knjižnic (Enciklopedija Slovenije 1988, 353).

Leta 1869 je bilo že več kot 60 čitalnic s približno 4.000 člani. Čitalniško delovanje je zajemalo amaterske igre, recitacije, petje, koncerte in predavanja. Slovenska narodna zavest se je širila tudi med kmečko prebivalstvo na kar kaže organizacija taborov. Tabori so bili podeželska narodna zborovanja na prostem (Makarovič 1995, 247).

Najstarejše še delujoče kulturno društvo v Mariboru je Kulturno-umetniško društvo Angela Besednjaka (prej DPD Svoboda Maribor in DPD Svoboda Tabor), sicer ustanovljeno leta 1919 kot Železničarsko glasbeno društvo Drava z moškim, ženskim in mešanim zborom. Društvu se je priključila tudi godba na pihala, ustanovljena leta 1869, kot Južno-železniška delavniška godba. Po drugi svetovni vojni je društvo spet zaživelo kot Glasbeno društvo železničarjev in leta 1946 prevzelo ime po delavcu v delavnicah Angelu Besednjaku (Dolenc in drugi 1999, 172–174).

1.3.2 Ljubiteljska kultura med obema vojnama

Z ustanovitvijo kraljevine SHS so se morala vsa društva registrirati pri Deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani (Enciklopedija Slovenije 1988, 353).

Leta 1922 je delovalo 3.317 društev. Po objavi novega zakona o društvih leta 1932 je bilo v Dravski banovini registriranih 5.626, leta 1938 8.211, ter ob okupaciji leta 1941 11.701 društvo. Po dejavnosti je bilo leta 1938 2.160 prosvetnih, 35 znanstvenih, 3 knjižničarska in založniška, 281 pevskih, 40 akademskih, 286 narodnoobrambnih ter 133 invalidskih in drugih društev. Nekatera so bila samostojna, druga pa so bila včlanjena v svoje zveze. Prosvetna zveza je združevala

442 društev, Zveza kulturnih društev v Ljubljani 703, Vzajemnost 34, Ljudski oder 10, Zveza Svobod 38 društev (Enciklopedija Slovenije 1988, 353–354).

Delovanje *Svobode* se je razmahnilo šele po prvi svetovni vojni. Leta 1919 je v Svobodi delovalo 15 društev z 2.674 člani. Delovali so gledališki in telovadni odseki, osrednja knjižnica v Ljubljani je imela 2.260 knjig in 18.000 rednih bralcev. Število članov in društev v Svobodi je skozi leta nihalo. Marca 1929 so ustanovili založbo – Cankarjevo družbo, ki je do druge svetovne vojne vsako leto tiskala komplet štirih knjig v nakladi 6.000 izvodov. Leta 1934 je postal predsednik B. Teply in Svoboda je začela prirejati odmevne delavske kulturne manifestacije na prostem. Vrh gibanja je bil zlet Svobod julija 1935 v Celju, ki se ga je udeležilo 10.000 ljudi. Šest dni zatem je policija Svobodo razpustila (Enciklopedija Slovenije 1998, 410).

Prosvetna zveza je bila katoliško združenje kulturnoprosvetnih društev v slovenskem delu Jugoslavije s sedežem v Ljubljani in v Mariboru (naslednica Slovenske krščansko-socialne zveze), ki je z delnimi prekinitvami delovala od leta 1923 do 1945. Po množičnosti (40.000 članov) ni dosegla liberalnejše Zveze kulturnih društev (53.000 članov), bila pa je močnejša po organiziranosti, delovanju in političnem pomenu. Prosvetna zveza v Ljubljani je nastala leta 1923 in je ob ustanovitvi štela 216 društev. Delovale so Pevska zveza, Ženska zveza, Orliška podzveza in Ljudski oder. Leta 1928 je imela 15.000 članov v 224 društvih. V okviru ljubljanske zveze je delovalo 130 knjižnic, 12 godb in 41 tamburaških zborov. Pevska zveza je združevala 130 pevskih zborov in je izdajala revijo *Pevec*, kasneje pa še mesečnik za srednješolce *Mentor*. Prosvetna zveza v Mariboru je ob ustanovitvi 1923 združevala 151 društev z 8.000 člani. Število članov je do leta 1927 naraslo na 13.000 v 164 društvih z 41 pevskimi, 24 dramskimi in 22 godbenimi odseki. Leta 1938 je bilo v zvezo v Mariboru včlanjenih 22 društev s 17.000 člani. Imeli so 57 društvenih domov in 172 knjižnic. Po drugi svetovni vojni so skušali katoliški krogi Prosvetno zvezo obnoviti, vendar jim to ni uspelo, zato je bila razpuščena z odlokom 2. 10. 1945 (Enciklopedija Slovenije 1995, 384).

Zveza kulturnih društev je bila ustanovljena leta 1920 kot neposredna konkurenca katoliški Prosvetni zvezi. Organizirana je bila bolj ohlapno. V Zvezo kulturnih društev so se poleg čitalnic, izobraževalnih, pevskih in godbenih društev ter

igralskih skupin vključevala tudi sokolska, gasilska, učiteljska, olepševalna in druga društva. Izrazito kulturnih društev je bilo leta 1938 le 40%. Do leta 1925 je imela zveza že 340 društev s 37.000 člani. Leta 1925 so zaradi pravne ureditve na Ljubljansko in Mariborsko oblast razdelili tudi Zvezo kulturnih društev. V mariborsko Zvezo kulturnih društev, ustanovljeno oktobra 1925, je prestopilo 100 društev iz prejšnje skupne organizacije, še 50 društev pa se je včlanilo na novo. V tridesetih letih je v ljubljanski zvezi delovalo 390 društev s 33.000 člani. Skupaj je tako Zveza kulturnih društev imela 53.000 članov v 700 kulturnih društvih (Enciklopedija Slovenije 2001, 257).

Za pomoč pri ustanavljanju kulturnih društev je Zveza kulturnih društev v Ljubljani leta 1921 izdala in založila knjigo z naslovom Napredna kulturna društva. Knjiga z 29 stranmi je bila razdeljena na štiri poglavja, in to Poglavje A: Navodila za ustanavljanje naprednih kulturnih društev na deželi, poglavje B: Kratka navodila za občevarje s političnimi oblastmi, poglavje C: Manjše ljudske knjižnice in poglavje D: Vzorna pravila.

V prvem poglavju so zapisali:

Zveza kulturnih društev si je stavila nalogo, združiti vsa napredna kulturna društva v mogočno organizacijo, da bodo z vsestransko medsebojno podporo tem lažje delovala v prospeh ljudske izobrazbe. Društva, ki že iz predvojne dobe ne delujejo več in ki bi se izkazala kot nepotrebna, naj bi se razpustila, druga bomo morali poživiti k intenzivnemu duševnemu delu – na mnogih krajih pa bo treba misliti na ustanovitev novih prosvetnih društev.

V vsakem večjem in važnejšem kraju bi morale obstojati vsaj eno prosvetno društvo, ki bi združevalo vse napredno kulturno življenje dotičnega kraja in okolice. Koliko ljudi, ki so gotovo naprednega mišljenja, ki iz enega ali drugega vzroka ne marajo pristopiti k naprednim političnim organizacijam, b z veseljem pristopilo k takemu prosvetnemu društvu in mu posvetilo radevoljno vse svoje moči! (Zveza kulturnih društev 1921, 3)

Knjiga je pripomogla k ustanavljanju, organiziranosti in napredku novih kulturnih društev, saj so bila v njej navedena točna navodila za ustanovitev kulturnega društva z vsemi postopki in naznanitvami. V knjigi je opisano tudi, kako organizirati shode, javne nastope in veselice ter kako ravnati ob društvenem srečelovu. Celotno poglavje D zajema vzorec pravil, ki jih mora zapisati vsako društvo. Poglavje je zastavljeno tako, da so ob ustanovitvi novega kulturnega društva samo vnesli manjkajoče podatke.

Ob okupaciji leta 1941 je Zveza kulturnih društev prenehala z delovati. Po vojni je njeno delo nadaljevala Ljudska prosveta Slovenije (Enciklopedija Slovenije 2001, 257).

1.3.3 Ljubiteljska kultura po drugi svetovni vojni

Kulturna dejavnost je bila razširjena tudi med drugo svetovno vojno. Prvo partizansko gledališko delovanje se je začelo že leta 1942. Godbeniki so izvedli skupni promenadni nastop v Celju. Na tej podlagi je bila ustanovljena godba VI. operativnega štaba, ki je delovala do leta 1944. 71 slovenskih skladateljev in drugih glasbenikov je med vojno ustvarilo preko 500 izvirnih kompozicij, od tega 300 zborovskih skladb in 80 samospevov. Nastala so tudi simfonična dela in mnoge koračnice za pihalne orkestre (Repnik 2012, 49–51).

Med vojno sta bila ustanovljena Moški pevski zbor Srečko Kosovel in v vasi Planina pri Črnomlju Partizanski pevski zbor. Oba delujeta še danes (Moški pevski zbor Srečko Kosovel in Zveza kulturnih društev Ljubljana 2016).

Obdobje po drugi svetovni vojni je zaznamoval enostrankarski politični sistem. Javni sektor je prevzel vse funkcije zasebnih nepridobitnih organizacij. Obstale so le nekatere zasebne organizacije (v omejenem obsegu), ki so bile pod kontrolo politike in države. Pravno so bila dovoljena le društva. Po vojni so se tako ustanovila oz. obnovila le tista društva, ki so bila omejena le na lokalno raven in ki vsebinsko niso ogrožala politične oblasti. To so bila kulturno-umetniška, kulturno-prosvetna, gasilska, športna, planinska, rekreativna in podobna društva. Večina je

bila odvisna od prispevkov članstva, zato so le redka imela profesionalno strukturo. Prostor so pridobila z volonterskim delom ali jim ga je dodelila država. Društva so bila vertikalno povezana v zveze ali druge krovne organizacije, ki so predstavljale interese članstva ter jim nudile strokovno in finančno pomoč. Te organizacije so bile tudi mehanizem države za nadzor nad njimi (Kolarič in drugi 2002, 99–101).

Ljudska prosveta Slovenije je bila ustanovljena leta 1945. Usmerjala delo sindikalnih kulturno-umetniških društev, mladinskih na šolah in umetniško-izobraževalnih na vasi. Leta 1952 je bilo vseh društev okoli 600 s 35.000 aktivnimi člani in 45.000 podpornimi člani. Z ustanovitvijo Zveze delavskih-prosvetnih društev Svoboda leta 1952 se je manjšalo število sindikalnih kulturno-umetniških društev in večalo število po območjih organiziranih Svobod. Leta 1955 se je Ljudska prosveta Slovenije združila z Zvezo delavskih-prosvetnih društev Svoboda in se preoblikovala v Zvezo Svobod in prosvetnih društev Slovenije (Enciklopedija Slovenije 1992, 289).

Zveza delavskih-prosvetnih društev Svoboda je delovala od leta 1952. Namen Svobode je bil okrepiti delovanje delavstva na kulturnem področju. Svobode so se avgusta 1952 združile v Zvezo delavsko-prosvetnih društev Svoboda. Svoboda se je vključila v Ljudsko prosveto Slovenije, v delovanju pa ostala samostojna. Leta 1954 je združevala 131 društev z 40.000 člani. Dejavnosti so bile: gledališki odri, pevski zbori, ljudske univerze, glasbene in plesne skupine in drugo. Leta 1955 se je skupaj z Ljudsko prosveto Slovenije preoblikovala v Zvezo Svobod in prosvetnih društev Slovenije (Enciklopedija Slovenije 1998, 410–411).

Zveza Svobod in prosvetnih društev Slovenije je nastala leta 1955 z združitvijo Ljudske prosvete Slovenije in Zveze delavskih-prosvetnih društev Svoboda. Programi društev so ob koncu petdesetih let postajali bolj zabavni in družabni, kar je prispevalo k vzponu ljubiteljske kulture. Izboljšana življenjska raven, film in televizija so v šestdesetih letih vplivali na nastanek neformalnih kulturnih skupin, klubov in drugih novih oblik delovanja. Zato se je Zveza Svobod in prosvetnih društev Slovenije preimenovala v Zvezo kulturno-prosvetnih organizacij, kar naj bi odsevalo sodobnejšo vsebinsko in organizacijsko usmeritev ter večjo odprtost. Po

letu 1970 so nastajale kulturne skupnosti, zato se je mreža ZKPOS še okrepila (Enciklopedija Slovenije 2001, 257–258).

S spremembo ustave in novim zakonom o društvih leta 1974 so se razširile možnosti za ustanavljanje prostovoljnih organizacij in društev. Dana je bila možnost ustanavljanja društva od spodaj navzgor, torej na pobudo državljanov in ne več države. Društva so bila manjša, bolj neodvisna in redko s profesionalnimi strukturami. V tem času so se najbolj razvila društva na področju kulture, športa in socialnega varstva (Kolarič in drugi, 103–105).

V osemdesetih letih so po vsebinski, programski in organizacijski demokratizaciji osrednja zveza (ZKOS) in občinske zveze (ZKO), začele delovati kot kulturno-izobraževalna, informacijska in posredniška središča, ki so bila odprta za vse neinstitucionalne pobude (Enciklopedija Slovenije 2001, 257–258).

V tem obdobju so društva in ljubiteljske skupine že dosegale mednarodne uspehe predvsem na področju zborovskega petja, godbeništva in folklornega plesa, hkrati pa so se razvile nove zvrsti in smeri kulturnega ustvarjanja, ki v institucijah niso našle možnosti. To so zlasti sodobni ples ter lutkovno in gledališko eksperimentiranje (Enciklopedija Slovenije 2001, 258).

V okviru ZKOS so delovala kulturna združenja Slovenska pevska zveza, Zveza slovenskih godb, Združenje gledaliških skupin Slovenije, Združenje folklornih skupin Slovenije, Združenje plesnih skupin Slovenije, kar je vplivalo na programsko politiko ZKOS (Enciklopedija Slovenije 2001, 257–258).

1.3.4 Ljubiteljska kultura po osamosvojitvi leta 1991

Z osamosvojitvijo Republike Slovenije po letu 1990 za ljubiteljsko kulturo sprva ni bilo bistvenih programskih sprememb (Neubauer 2014, 33).

Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/93) je zelo spremenil lokalno organiziranost Slovenije in tako posredno vplival na različne javne službe, zavode, podjetja, tudi na organiziranost ljubiteljske kulture.

Zaradi večanja števila občin je takratna mreža zvez kulturnih organizacij začela razpadati. V nekaterih občinah so župani s pomočjo občinskih svetnikov zveze kulturnih organizacij enostavno ukinili. Da bi ohranili dobro vzpostavljeno enotno mrežo, ki je skrbela za ljubiteljska kulturna društva in skupine, njihov program, izobraževanja in strokovno spremljanje na področju celotne Slovenije, je Državni zbor Republike Slovenije 27. 12. 1995 sprejel zakon o ustanovitvi Sklada RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti (Neubauer 2014, 41–42).

Zveza kulturnih organizacij Slovenije se je leta 1997 zaradi novega zakona o društvih in zaradi ustanovitve Sklada RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti preimenovala v Zvezo kulturnih društev Slovenije (Enciklopedija Slovenije 2001, 257).

Zveza kulturnih društev Slovenije

Danes delujoča Zveza kulturnih društev Slovenije (ZKDS) je nastala leta 1995 po preimenovanju Zveze kulturnih organizacij Slovenije in zaradi ustanovitve Sklada RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti. Prva Zveza kulturnih društev je bila ustanovljena leta 1920 v Ljubljani, nato leta 1922 v Celju in leta 1925 v Mariboru (Zveza kulturnih društev Slovenije 2014).

ZKDS je samostojna, prostovoljna, nevladna in nepridobitna organizacija, ki povezuje občinske in/ali medobčinske zveze kulturnih društev, združenja društev in njihovih skupin na osnovi zvrsti kulturne dejavnosti in izjemoma posamezna kulturna društva, če se ta nimajo možnosti povezati v lokalne zveze (Zveza kulturnih društev Slovenije 2014).

Sklad Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti

Po sprejetju nove zakonodaje na področju lokalne samouprave, je zaradi večanja števila občin takratna mreža zvez kulturnih organizacij začela razpadati. Da bi se ohranila dobro vzpostavljena enotna mreža, ki je skrbela za ljubiteljska kulturna društva in skupine, njihov program, izobraževanje in strokovno spremljanje na območju celotne Slovenije, je Državni zbor Republike Slovenije 27. 12. 1995 sprejel

zakon o ustanovitvi Sklada RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti. Na sklad je bilo tako preneseno izvajanje nacionalnega kulturnega programa v delu, ki pokriva ljubiteljske kulturne dejavnosti (Uradni list RS št. 1/96). Podlaga za ustanovitev Sklada je bil Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (1994) (Neubauer 2014, 41–42).

Ustanovitev sklada je potekala postopoma z imenovanjem upravnega odbora julija 1997, imenovanjem vršilca dolžnosti direktorja oktobra 1997 in sklepa o oblikovanju mreže območnih izpostav novembra 1997. Konec leta 1997 je tako delovalo 45 območnih izpostav sklada. Mreža območnih izpostav se je postopoma dopolnjevala do predvidenih 59. Zadnja, 59. območna izpostava je bila ustanovljena leta 2007 v Ljubljani (Neubauer 2014, 43–44).

Leta 2010 sta bila sprejeta Zakon o Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti (ZJSKD 2010) ter Akt o ustanovitvi Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2010).

1.3.5 Ugotovitve

Iz zgodovinskega prikaza razvoja in organiziranosti ljubiteljske kulture je razvidno, da ima ljubiteljsko kulturno delovanje v Sloveniji dolgo tradicijo. Najstarejše znano kulturno društvo je začelo delovati že v 17. stoletju. Večji razmah ustanavljanja kulturnih društev beležimo po letu 1848, v času čitalništva, ko so kulturna društva imela pomemben vpliv na narodno zavest.

V času med obema vojnama beležimo porast števila kulturnih društev in njihovo povezovanje v različne zveze društev. V tem času je nastalo veliko kulturnih društev, ki delujejo še danes. Mnoga med njimi so nastala s pomočjo Zveze kulturnih društev, ki je med drugim izdala knjigo o tem, kako ustanoviti napredno kulturno društvo.

Med drugo svetovno vojno so društva prekinila svoje delovanje, je pa vojna vplivala na nastanek mnogih skladb za pevske zборе in pihalne orkestre (borčevskih in narodno zavednih). Delovanje ljubiteljske kulture se je tako

nadaljevalo tudi v času vojne. Obdobje po vojni je zaznamoval enostrankarski sistem, ki je bil ljubiteljski kulturi sicer naklonjen, vendar je želel civilnodružbena društva primerno nadzorovati, zato je država podporne organizacije ljubiteljske kulture (Zveza kulturno-prosvetnih organizacij, Zveza kulturnih organizacij) profesionalizirala.

Z novo društveno zakonodajo leta 1974 se je ustanavljanje društev poenostavilo in omogočeno je bilo ustanavljanje od spodaj navzgor, torej na pobudo državljanov in ne države. Programske usmeritve občinskih zvez kulturnih organizacij in državne Zveze kulturnih organizacij Slovenije so tako omogočale napredovanje kvalitetnejšim skupinam. Vzpostavilo se je rangiranje skupin v več kvalitetnih nivojev in od doseganja kvalitete skupine je bila večinoma odvisna tudi višina sofinanciranja iz javnih sredstev. Skupine so v tem času že dosegale mednarodne uspehe. Programska struktura se je oblikovala od občinskih do državnih prireditev in je temeljila na kvaliteti.

Razvoj civilno-družbenih organizacij v obdobju po drugi svetovni vojni delimo na štiri obdobja: obdobje državnega socializma, obdobje samoupravnega socializma v sedemdesetih letih, obdobje novih družbenih gibanj v osemdesetih letih in obdobje tranzicije po letu 1990. Za razvoj in kvalitetno rast ljubiteljskih kulturnih skupin sta zagotovo pomembni obdobji samoupravnega socializma in novih družbenih gibanj. V tem obdobju se je število društev povečalo za skoraj 50%. Razvijala se je alternativna kulturna produkcija (Rakar in drugi 2011, 20–21). Iz tega obdobja izhaja tudi programska struktura ljubiteljskih kulturnih društev in skupin, ki v osnovni ideji v večini velja še danes.

Kljub nekaterim spremembam, ki so se zgodile po osamosvojitvi Slovenije, ostaja državna profesionalna struktura (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti) podporna organizacija ljubiteljske kulture. Civilnodružbena Zveza kulturnih društev Slovenije je pravna naslednica Zveze kulturnih organizacij Slovenije, vendar je njene programsko-izvajalske naloge prevzel Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Ta nadaljuje s programskimi usmeritvami, ki izhajajo iz osemdesetih let prejšnjega stoletja.

2 Primerjalna analiza organiziranosti ljubiteljske kulture v Sloveniji in Avstriji

Slovenija in Avstrija sta državi dveh različnih zgodovinskih ljudstev, Germanov in Slovanov. Kot teritorialno sosednji državi (trenutno združeni v skupni Evropi) sta v zgodovini zagotovo vplivali druga na drugo, tudi zaradi skupne države, avstro-ogrske monarhije, v drugi polovici 19. in začetku 20. stoletja, ki je imela močan vpliv na nastanek društev v Sloveniji v času čitalništva. Po prvi svetovni vojni je bila Slovenija del kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (kasneje Kraljevine Jugoslavije), po drugi svetovni vojni pa del socialistične Jugoslavije. Po osamosvojitvi in uvedbi demokracije se je Slovenija začela približevati ideji skupne Evrope. Po 100 letih sta tako Slovenija in Avstrija ponovno združeni v Evropski uniji, vendar sedaj z bolj enakopravnim položajem.

Ljubiteljska kultura je dobro razvita v obeh državah. S primerjavo organiziranosti ljubiteljske kulture v obeh državah želim ugotoviti, ali obstajajo podobnosti v organizacijskih strukturah ljubiteljske kulture, njenih najbolj razvitih dejavnostih in tudi financiranju. Ker se ljubiteljske kulturne dejavnosti sofinancirajo tudi iz javnih sredstev, ki lahko izhajajo iz državne, regijske in lokalne ravni, bom primerjal tudi teritorialno členitev obeh držav in število prebivalcev.

2.1 Predstavitev podobnosti in razlik v teritorialni členitvi Slovenije in Avstrije

Lokalna samouprava je v vseh sodobnih državno-pravnih sistemih ustavna kategorija, kar pomeni, da je pravno opredeljena oz. zagotovljena v ustavi, kot najvišjem pravnem aktu posamezne države. Kljub enakim izhodiščem v Evropski listini lokalne samouprave so med državami številne razlike glede na vrsto in število samoupravnih lokalnih skupnosti, dežel, provinc, občin. Prav tako so razlike med nalogami, pristojnostmi in stopnjo samostojnosti, v organizacijski strukturi, med finančnimi viri ter v odnosu in razmerju lokalne skupnosti do države.

Pri primerjavi teritorialne členitve držav, organizacije in delovanja lokalnih samoupravnih skupnostih, ki so si v različnih državah podobne, upoštevamo dejstvo, da primerjamo enake pravne institute v različnih ustavnopravnih ureditvah. Smiselna primerjava je potrebna tudi pri terminologiji, saj ima enak ali podoben izraz v različnih državah lahko zelo različno vsebino, vlogo ali položaj v sistemu državnopravne ureditve in ureditve lokalne samouprave (Grafenauer v Budja in Kocbek 2008, 5–6).

2.1.1 Teritorialna členitev Slovenije in problemi regionalizacije

Teritorialna delitev Slovenije

Republika Slovenija je po državni ureditvi parlamentarna republika in je deljena na tri ravni: državno, vmesno in lokalno. V Sloveniji je po podatkih Statističnega urada RS januarja 2016 živel 2.062.188 prebivalcev na površini 20.273 km² (Statistični urad RS 2016). Na km² tako živi 101 prebivalec. Glavno mesto je Ljubljana.

Ustavni akt, s katerim je bila Republika Slovenija razglašena za samostojno in neodvisno državo, je sprejela Skupščina Republike Slovenije 25. 6. 1991. Prva ustava je bila sprejeta 23. 12. 1991. Republika Slovenija je bila do leta 1991 del Socialistične federativne republike Jugoslavije. Pred drugo svetovno vojno je bila vključena v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki se je leta 1929 preimenovala v Kraljevino Jugoslavijo. Pred prvo svetovno vojno je bila Slovenija del avstro–ogrske monarhije (Budja in Kocbek 2008, 135–136).

Državna raven

Državna raven se deli na zakonodajno oblast, predsednika republike in izvršilno oblast. Zakonodajno oblast sestavljata državni zbor in državni svet. Državni zbor sestavlja 90 poslancev, ki se volijo na splošnih, neposrednih in tajnih volitvah po proporcionalnem volilnem sistemu za mandatno dobo štirih let (Budja in Kocbek 2008, 136).

Predsednik republike je izvoljen na neposrednih, splošnih in tajnih volitvah po dvokrožnem večinskem volilnem sistemu za mandatno dobo petih let. Predsednik republike ima predvsem reprezentativne pristojnosti. Predstavlja Republiko Slovenijo, je vrhovni poveljnik obrambnih sil, razglša zakone, predlaga kandidata za predsednika vlade, predlaga kandidate za ustavne sodnike (Budja in Kocbek 2008, 136).

Najvišji organ državne uprave Republike Slovenije in organ izvršilne oblasti je vlada Republike Slovenije. Vlado sestavljajo predsednik in ministri. Na predlog predsednika republike izvoli predsednika vlade državni zbor z večino glasov vseh poslancev (Budja in Kocbek 2008, 136).

Vmesna raven

V Sloveniji obstaja 58 upravnih enot (Republika Slovenija 2016b), ki izvajajo državen naloge na lokalni ravni in tako predstavljajo dekoncentrirane upravne strukture ministrstev. Nekatera ministrstva imajo na lokalni ravni upravnih enot lastne dislocirane enote (Budja in Kocbek 2008, 138).

Lokalna raven

V Sloveniji je bilo ustanovljenih 212 občin. 11 od teh ima status mestne občine in te so: Ljubljana, Maribor, Celje, Koper, Kranj, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj, Murska Sobota, Slovenj Gradec in Velenje (Budja in Kocbek 2008, 138).

Organizacijsko strukturo občine sestavljajo: občinski svet, župan, občinska uprava in nadzorni odbor. Občinski svet je osrednji organ lokalne samouprave v občini in najvišji organ odločanja v vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine. Občinski svetniki so voljeni na neposrednih, splošnih in tajnih volitvah za mandatno dobo štirih let. Občinski svet šteje od 7 do 45 članov. V občinah z manj kot 12 člani občinskega sveta je uveljavljen večinski sistem, v občinah z več kot 12 člani občinskega sveta pa je proporcionalni sistem (Budja in Kocbek 2008, 138).

Župan je izvoljen na neposrednih, tajnih volitvah, volijo ga občani po dvokrožnem večinskem volilnem sistemu. Mandatna doba župana je štiri leta. Občinska uprava opravlja upravne in strokovne naloge v občini. Na čelu občinske uprave je direktor. Najvišji organ nadzora porabe javnih sredstev v občini je nadzorni odbor. Člane imenuje občinski svet izmed občanov, ki imajo ustrezna strokovna znanja. Član nadzornega odbora ne more biti župan, občinski svetnik ali zaposlen v občinski upravi (Budja in Kocbek 2008, 138).

Regionalna raven

V treh ravneh členitve Slovenije (državna, vmesna in lokalna raven), izostane regionalna raven. Leta 2006 so bila sprejeta ustavna določila, ki določajo, da je pokrajina (regija) samoupravna lokalna skupnost, ki opravlja lokalne zadeve širšega pomena in z zakonom določene zadeve regionalnega pomena. Pokrajine se ustanovijo z zakonom. Z zakonom se tudi določi območje, ime in sedež pokrajine. Zakon o uvedbi pokrajin sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev. V postopku sprejema zakona mora biti zagotovljeno sodelovanje občin. Država na pokrajine z zakonom prenese opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti in zagotovi za to potrebna sredstva. Posebno členitev predstavljajo razvojne regije, ki so funkcionalne ozemeljske enote za izvajanje regionalne politike (Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja). Razvojnih regij je trenutno 12 (Budja in Kocbek 2008, 137).

Iz predstavljene teritorialne členitve Slovenije je razvidno, da v Sloveniji še niso vzpostavljene oz. z zakonom ustanovljene širše samoupravne lokalne skupnosti – regije. Uveljavljene spremembe ustave iz leta 2006 ustanovitev sicer omogočajo, vendar zakonodaja še ni bila sprejeta. Tudi težnja Evropske unije je skladen razvoj evropskih regij in sodelovanje med njimi. Ko so bile leta 2006 odpravljene ustavne ovire za ustanovitev regij v Sloveniji, pa niso bile odpravljene razlike v politični podpori različnim modelom regionalizacije v Sloveniji. Tudi po desetih letih kompromisa o številu regij v Sloveniji še ni, čeprav se razprava o nujnosti sprejetja regijske zakonodaje pojavlja vedno znova. Kako je potekala sprememba lokalne

samouprave in kakšni so predlogi za regionalizacijo Slovenije, je predstavljeno na naslednjih straneh.

Lokalna samouprava in regionalizacija

Z osamosvojitvijo in nastankom države Republike Slovenije leta 1991, je bila sprejeta nova ustava, ki je odpravila družbeno lastnino kot prevladujočo lastnino, koncepcijo združenega dela, delegatskega sistema in enopartijskega sistema ter uveljavila parlamentarno demokracijo. Nova ustava je kot osnovno temeljno načelo demokratične republike uvedla lokalno samoupravo. Uvajanje lokalne samouprave je pomenilo eno zahtevnejših nalog, saj je pomenilo bistveno spremembo dotedanjega sistema. Sprejeta je bila tudi odločitev, da bo lokalna zakonodaja sledila Evropski listini lokalne samouprave (leta 1985 so jo sprejele članice Sveta Evrope), ki jo je Slovenija ratificirala leta 1996. Med parlamentarnimi političnimi strankami ni bilo doseženo dovolj veliko soglasje za izvedbo novega sistema lokalne samouprave. Na podlagi študijskega gradiva: Lokalna samouprava v Republiki Sloveniji, ki ga je pripravil Odbor za lokalno samoupravo Skupščine Republike Slovenije leta 1992, je bil leta 1993 pripravljen in sprejet zakon o lokalni samoupravi. S sprejetjem zakona o lokalnih volitvah in zakona o referendumu za ustanovitev občin je bila sprejeta potrebna zakonodaja za izvedbo reforme lokalne samouprave (Grafenauer 2000, 353–354). Nova zakonodaja na področju lokalne samouprave je tako omogočala, da se je sistem 62 samoupravnih lokalnih skupnosti od leta 1994 do leta 2011 razdrobil na 212 samoupravnih lokalnih skupnosti. »Regionalizem je pojav, ki je s procesom regionalizacije usmerjen h končnemu cilju – konstituiranju regij. Gre za sodoben pojav pri oblikovanju držav, kjer je na eni strani centralna oblast, na drugi strani pa so lokalne skupnosti.« (Vlaj 1998, 319)

Regionalizacija je proces, katerega cilj je oblikovanje regij. Namen regionalizacije je oblikovanje regij, torej ozemelj, ki imajo podobne ali enake značilnosti. V Sloveniji poznamo več regijskih delitev: naravne regije (geografske, podnebne), regije na podlagi ustvarjenega prostora (hišni tip, stavbni tip), regije glede na prebivalstvo (etnološka, narečna območja), regije glede na dejavnost (gozdnogospodarska območja) (Vlaj 1998, 319).

Regija je vmesni prostor med državo in lokalno skupnostjo (med občino in republiko), v katerem se pojavljajo različne potrebe regionalnega pomena, na primer gradnja in vzdrževanje lokalnih cest regionalnega pomena, oskrba z vodo, oskrba z energijo in druge, ki jih je treba upoštevati in zadovoljevati. Problemi, ki se kopičijo, temeljijo na eni strani na interesu države, na drugi strani pa na interesu lokalnega pomena (Vlaj 1998, 319).

Slovenija je majhna država in izrazito centralizirana, zato je pričakovati, da bo ob taki ureditvi nastajal med občinami in centrom države prevelik prazen prostor, ki bo povzročal upravljaljske, gospodarske in politične probleme. Na eni strani bo trpelo izvajanje lokalnih nalog širšega pomena, ki presegajo zmogljivost občin (urejanje komunale, energetike, prometne infrastrukture, opravljanje služb v družbenih dejavnostih), po drugi strani pa bodo trpele tudi izvedbe državnih nalog, ki se kakovostneje opravljajo v organih lokalnih skupnosti, saj ti bolje poznajo problematiko terena. Manjkala bo vmesna raven, ki bi lahko samostojno ustvarjala na lokalnih pobudah, vplivala na razvoj gospodarstva in kakovost življenja. Ta raven se lahko imenuje regijska raven, okraj, pokrajina, okrožje ali dežela in jo poznajo v vseh evropskih državah. Gre za drugo raven lokalne samouprave oz. za širšo samoupravno skupnost (Šmidovnik 1993, 207).

Regionalizacija Evrope

Evropska skupnost je regionalizem kot del svoje politike sprejela ob koncu osemdesetih let, zato bi naj Evropska skupnost temeljila na (evropskih) regijah in ne samo na državah članicah. Torej Evropska skupnost ni samo Evropa držav ampak Evropa regij. Regionalna politika je bila tudi finančno podprta in financiranje zagotovljeno v strukturnih skladih, predvsem za zmanjševanje regionalne neenakosti v razvoju delov Evrope. Trije cilji evropske regionalne politike so bili: razvoj manj razvitih regij Evrope, razvojna pomoč območjem z nazadujočo industrijo in pomoč kmetijskim območjem (Šmidovnik 1993, 199).

Regije naj bi se vključevale v mehanizme Evropske skupnosti – poleg držav članic – kot tretja raven povezovanja in odločanja, ki naj bi prispevala k bolj uravnoveženi in manj k centralizmu nagnjeni Evropski skupnosti. Temeljno načelo za razporejanje funkcij med organi Evropske skupnosti – med državami članicami in regijami naj bi bilo načelo subsidiarnosti. Po tem načelu opravlja nižja teritorialna skupnost vse zadeve, ki jih je sposobna opravljati glede na svoje zmogljivosti, višja raven pa le tiste zadeve, ki jih je mogoče učinkovito opravljati le na te višji ravni. Po tem načelu smejo organi Evropske skupnosti nastopiti le, če država članica oziroma regija konkretne naloge ne more obvladati. Načelo subsidiarnosti je obrambno načelo držav in regij proti nevarnosti evropskega oziroma državnega centralizma; deluje torej od zgoraj navzdol. (Šmidovnik 1993, 199)

Šmidovnik (1993) k temu dodaja še, da lahko načelo deluje v obe smeri, kar pomeni, da mora višja raven pomagati (subsidium) nižji ravni pri opravljanju nalog. Regionalizacija Evrope je dolgotrajen proces, saj se srečuje z raznovrstnostjo ureditev in delovanj regij in regijskih organov posamezne države članice, ki izhajajo še iz časov, ko ni bilo še nikakršne usklajenosti na evropski ravni (Šmidovnik 1993, 200).

Zakon o uvedbi regij v Republiki Sloveniji

Že v prvi Ustavi Republike Slovenije (1991) je v 143. členu pisalo, da se občine lahko povezujejo v regije/pokrajine.

Ustava Republike Slovenije, 143. člen (1991):

Občine se samostojno odločajo o povezovanju v širše samoupravne lokalne skupnosti, tudi v pokrajine, za urejanje in opravljanje lokalnih zadev širšega pomena. V sporazumu z njimi prenese država nanje določene zadeve iz državne pristojnosti v njihovo izvirno pristojnost in določi udeležbo teh skupnosti pri predlaganju ter izvrševanju nekaterih zadev iz državne pristojnosti.

Načela in merila za prenos pristojnosti iz prejšnjega odstavka ureja zakon.

Dr. Božo Grafenauer (2000) je obravnaval vprašanje, ali je za ustanovitev regije sploh potreben zakon (kakršenkoli), ker ustava in zakon ne predpisujeta širših samoupravnih lokalnih skupnosti kot obveznih, tako kot v drugih Evropskih državah. Predvideva se fakultativna možnost povezovanja v širše samoupravne lokalne skupnosti in to možnost prepušča samostojni volji in odločitvi občin. Regije tako nastanejo na podlagi povezovanja in medsebojnega dogovora občin. To pomeni, da imamo v Sloveniji enostopenjsko lokalno samoupravo z možnostjo oblikovanja širših samoupravnih lokalnih skupnosti (Grafenauer 2000, 432).

Po dolgih strokovnih razpravah je bila ustava leta 2006 spremenjena. Spremenjeni so bili 143. člen ter 121. in 140. člen.

Ustava Republike Slovenije, 143. člen (2006):

Pokrajina je samoupravna lokalna skupnost, ki opravlja lokalne zadeve širšega pomena in z zakonom določene zadeve regionalnega pomena.

Pokrajine se ustanovijo z zakonom, s katerim se določi tudi njihovo območje, sedež in ime. Zakon sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev. V postopku za sprejem zakona mora biti zagotovljeno sodelovanje občin.

Država z zakonom prenese na pokrajine opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti, mora pa jim za to zagotoviti potrebna sredstva.

Cerar (2007) označuje spremembo ustave leta 2006 kot zaključek največje ustavne razprave v samostojni Sloveniji, ki je končala prizadevanje strokovnjakov in politikov za zagotovitev ustrezne ustavne podlage za ustanovitev regij. Hkrati z zaključkom razprave in spremembo ustave so se odprla nova vprašanja, ki se bodo obravnavala pri sprejemanju zakonodaje o regijah – ustanovitev regij, določitev temeljnih okvirov delovanja, financiranje regij, ureditev volitev v regijske organe in drugo (Cerar 2007, 287–288).

Leta 2000 je skupina strokovnjakov za področje regionalizma pripravila posebno poročilo. Poročilo, sestavljeno iz različnih prispevkov, je v večini sporočalo, da je regionalizacija Slovenije potrebna, na drugi strani pa opozorilo na številna vprašanja, ki jih takšen kompleksen projekt, kot je ustanovitev regij (in zagotovitev njihovega učinkovitega in koristnega delovanja), sproža. Primer takega vprašanja, ki je še posebej aktualno, je npr. vprašanje števila bodočih regij v Sloveniji. V zvezi s tem so v poročilu predstavljene in na kratko ovrednotene različne možnosti, ki bi jih prinesla teritorialna razčlenitev Slovenije (Cerar 2007, 293–294).

Vlaj (2007) napoveduje spremembe ob regionalizaciji Slovenije. S systemskega vidika bi bile tako regije nova upravnoteritorialna struktura, ki bi prinesla spremembe v delih družbenega sistema, pravnem redu, zakonodaji, javnih finančah, državni upravi, položaju občin, delovnem področju posameznih

ministrstev, čezmejnem sodelovanju lokalnih skupnosti, mednarodnih razmerjih in povezavah in tudi v položaju državljanov. Z uvedbo regionalizacije bi v Sloveniji prišli do dvonivojske lokalne samouprave, ki že prevladuje v večini evropskih držav. Slovenija je tako ena najbolj centraliziranih držav v Evropski uniji, lokalna samouprava pa vsebinsko in finančno pod pokroviteljstvom države (Vlaj 2007, 26–27).

Šmidovnik (2006) predvideva, da bodo regije opravljale naloge na treh področjih oz. kategorijah, ki so odraz vmesnega položaja med državo in občinami: prvič, to bodo naloge širšega lokalnega pomena, ki presegajo zmogljivost občin, drugič, to bodo naloge regionalnega pomena, ki bodo določene z zakoni, in tretjič, to bodo naloge iz državne pristojnosti, ki jim bodo z zakonom dane v opravljanje (Šmidovnik 2006).

Naloge širšega lokalnega pomena so izvirne naloge regij in si jih bodo regije lahko določale same, lahko pa jim jih bo določala država z zakonom. S temi nalogami bodo najtesneje povezane z občinami, področje pa bo moralo biti predmet stalnega sodelovanja med pokrajino in občino glede tega, katere dejavnosti in službe bodo vzpostavljene na nivoju občine in katere na nivoju regije (Šmidovnik 2006, 67).

Med naloge regionalnega pomena spadajo tudi naloge spodbujanja skladnega regionalnega razvoja, ki jih po 71. členu Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, po ustanovitvi regij prevzemajo regije. Tako bo dobil mehanizem za oblikovanje in izvajanje regionalne politike pravo in čvrsto osnovo in institucionalizirane nosilce. Na tem nivoju se bodo izvajale tudi naloge prostorskega planiranja in varstva okolja. Po sedanji zakonodaji imamo že sedaj vrsto institucij regionalnega pomena, ki nimajo institucionaliziranega nosilca, ki le s težavo opravljajo svoje naloge z nivoja države ali z nivoja občine (to so regionalne bolnice, regionalne ceste, arhivi regionalnega pomena, javni zavodi na področju kulture in drugi). Tako bodo navedene institucije dobile solidno oporo za svoje poslovanje. Regije bodo povezane z državo z nalogami, ki jim jih bo v izvajanje z zakonom prenesla država. To so naloge, ki se že izvajajo v upravnih enotah. To bo povzročilo novo organizacijo državne uprave na terenu, kar bo pomenilo delikatno

operacijo, zaradi morebitnega pretiravanja v eno ali drugo smer (po eni strani bi dušila novo nastajajočo samoupravo, po drugi strani bi ogrozila kvalitetno izvajanje državne uprave v regijah) (Šmidovnik 2006, 67).

Členitev na tri regije

Po Vlaju (2006) se členitev Slovenije na tri regije opira na tradicionalno delitev na zgodovinske dežele, na Štajersko, Kranjsko in Primorsko. Poimenovane so tudi Zahodna Slovenija, Osrednja Slovenija in Vzhodna Slovenija.

Evropski težnji velikih regij takšna členitev ustreza, ne ustreza pa mreži slovenskih velikih mest in njihovim gravitacijskim območjem ter delovnim dnevnim migracijskim tokovom. Ovira za takšno členitev so tudi reliefne ovire in zelo razvlečena Primorska. Tri velike regije bi bile glede na gospodarsko moč in po številu prebivalcev primerljive z velikimi evropskimi regijami, za upravno razdelitev bi bile glede na velikost prevelike in odmaknjene od prebivalstva. Hkrati členitev na tri regije poudarja razvojno os Maribor–Ljubljana–Koper, zanemarja pa razvojno os Jesenice–Kranj–Ljubljana–Novo mesto–državna meja s Hrvaško (Krško, Brežice) (Vlaj 2006, 267).

Členitev na tri regije zmanjšuje občutek pripadnosti regiji prebivalcem predvsem v tistih predelih, ki so zgodovinsko drugače poimenovani (Koroška, Dolenjska, Gorenjska, Notranjska). Dodatno težavo predstavlja geografska odmaknjenost nekaterih predelov regij do regijskih središč, kar oteži dostopnost storitev regije prebivalcem.

Členitev na šest regij

Po Vlajevem (2006) mnenju bi bila primernejša od treh regij delitev na šest regij: Podravska oz. Severovzhodna, Savinjska, Dolenjska oz. Jugovzhodna, Osrednjeslovenska, Gorenjska in Primorska pokrajina. Severna in Južna Primorska je tako družena v Primorsko, kar pomeni veliko raztegnjenost regije in s tem oteženo dostopnost storitev regijskega centra za prebivalce. Prav tako sta v Podravsko oz. Severovzhodno regijo združeni Podravska in Pomurska regija.

Pomurska regija bi bila zaradi svojih geografskih, zgodovinskih in gospodarskih lastnosti zmožna samostojno opravljati naloge. Z delitvijo Primorske na dve regiji in Podravske na dve regiji se iz členitve na šest regij Slovenija členi na osem regij (Vlaj 2006, 267).

Členitev na osem regij

Da je najprimernejše število regij v Sloveniji osem, naj bi potrdile obstoječe študije in mnenje projektne skupine strokovnjakov. Takšna členitev naj bi imela tudi največjo podporo v širših strokovnih krogih. Omogočala bi najbolj smotrno izpolnjevanje avtonomnih nalog in opravil glede na učinkovitost in stroške, ter glede na geografsko, poselitveno in gospodarsko sestavo Slovenije. Regije in regijska središča naj bi bila:

- Pomurska regija – Murska Sobota,
- Podravska regija – Maribor,
- Savinjska regija – Celje,
- Dolenjska (ali Jugovzhodna) regija – Novo mesto,
- Osrednjeslovenska regija – Ljubljana,
- Gorenjska regija – Kranj,
- Severnoprimska (ali Goriška) regija – Nova Gorica,
- Južnoprimska (ali Obalnokraška) regija – Koper.

Pri členitvi Slovenije na osem regij bi se pojavile izrazite razvojne razlike med največjo in najmočnejšo regijo (Osrednjeslovensko) in najmanjšimi (Pomurska in Severnoprimska regija). Kljub temu pa imajo najmanjše predlagane regije še vedno dovolj velik gospodarski in človeški, prebivalstveni potencial za predvidene regijske naloge. Členitev na osem regij ustreza tudi hierarhiji slovenskih mest in oblikovanim gravitacijskim območjem (Vlaj 2006, 267).

Členitev na deset regij

Pri členitvi Slovenije na deset regij so predlagane Pomurska, Podravska, Koroška, Savinjska, Spodnjeposavska, Dolenjska oz. Jugovzhodna, Osrednjeslovenska, Gorenjska, Goriška - Severna primorska in Obalnokraška-Južna Primorska regija. Ta predlog upošteva predlog o oblikovanju samostojne Koroške in Spodnjeposavske regije. Model z vidika delovnega področja, poudarjene samostojne gospodarske vloge v bodoči regiji, ter hkrati zaradi občutljive obmejne lege v neposredni bližini močnih mest sosednjih držav ni razvojno in strateško optimalen. Problem sta tudi skromnejši človeški faktor in razvojni potencial obeh najmanjših predlaganih regij (Vlaj 2006, 267–268).

Členitev na dvanajst regij

Členitev na 12 regij izhaja iz modela členitve samoupravnih lokalnih skupnosti iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Ta členitev se uporablja tudi za obdelavo in prikaz statističnih podatkov – dvanajst statističnih regij. Pri členitvi na dvanajst regij izrazito izstopa Osrednjeslovenska regija, ki zajema 29% prebivalstva in je tako v prednosti glede na razvojno šibkejšo in po prebivalstvu precej manjšo regijo, zlasti Zasavko, Spodnjeposavsko, Koroško in Notranjsko-Kraško (Vlaj 2006, 268).

Členitev na štirinajst regij

Pri številu štirinajstih regij – po konceptu razvojnih regij, se postavlja dvom o možnosti kakovostnega opravljanja upravnih in drugih razvojnih storitvenih nalog z vidika širokih pristojnosti in nalog regije (Vlaj 2006, 268–269).

Členitev na trideset regij

Členitev na trideset regij ustreza drobni geografski mezoregionalni razčlenjenosti, vendar zaradi skromnejših, zelo razdrobljenih regionalnih razvojnih potencialov prebivalstva in gospodarstva, dolgoročno ne zagotavlja uspešnega regionalnega razvoja. Zelo majhne pokrajine niso gospodarsko konkurenčne bistveno večjim

evropskim regijam. Primer členitve na trideset regij je lahko osnova za medobčinsko sodelovanje in funkcijsko povezovanje pri reševanju nekaterih problemov (Vlaj 2006, 269).

Statistična regijska delitev Slovenije

Slovenija je bila v času osamosvojitve (med letoma 1990 in 1994) razdeljena na 62 lokalnih skupnosti. Že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so se kazale težnje po združevanju lokalnih skupnosti zaradi regijskega načrtovanja in sodelovanja na različnih področjih. Statistični urad RS tako združuje podatke v 12 regij (12 funkcionalnih regij oz. 12 območij medobčinskega sodelovanja), ki so bila v tistem času dokaj stabilna (Statistični urad RS 2015, 1).

Po letu 1995 se je sistem spremenil. Velike občine – komune so se po sprejetju Zakona o lokalni samoupravi (1993) in spremembah tega zakona (1995) razdrobile v manjše samoupravne lokalne skupnosti. Število občin se je tako leta 1995 povečalo na 147. Zaradi razdrobljenosti se je pri Statističnem uradu RS pokazala težnja po izkazovanju statističnih podatkov na regionalni ravni. Takrat se je uvedel tudi termin statistična regija. Zaradi 46 novonastalih samoupravnih lokalnih skupnosti se je število občin leta 1998 povečalo na 193. Statistične regije so kljub nekaterim neskladjem ostale nespremenjene. Vlada RS je leta 2000 sprejela Uredbo o standardni klasifikaciji teritorialnih enot – SKTE (Uradni list RS, št. 28/00), s čimer je bila predpisana sistematika členitve ozemlja Slovenije na enajst ravni, hkrati pa je uskladila tudi potek mej občin s statističnimi regijami. Dodatno so bile sprejetje uredbe o klasifikaciji statističnih teritorialnih enot še v letih 2004, 2007 in 2013. Od leta 2011 je v Sloveniji 212 samoupravnih lokalnih skupnosti v 12 statističnih regijah (pomurska, podravska, koroška, savinjska, zasavska, posavska, jugovzhodna Slovenija, osrednjeslovenska, gorenjska, primorsko-notranjska, goriška in obalno-kraška). Statistične regije Slovenije so ena izmed predpisanih ravni teritorialne členitve Slovenije, ki jih Statistični urad RS uporablja pri zbiranju in izkazovanju statističnih podatkov (Statistični urad RS 2015, 1).

Druge obstoječe regijske delitve

Ker zakon o uvedbi regij v Republiki Sloveniji še ni bil sprejet, se morajo tisti zavodi, podjetja, sistemi, organizacije, društva, uprave in drugi, ki v svojem delovanju in programih presegajo lokalni nivo, sami prilagoditi in opredeliti regijsko povezovanje.

Tako je v Sloveniji trenutnih regijskih opredelitev veliko:

- 2 kohezijski regiji (vzhod, zahod),
- 6 pokrajinskih arhivov Republike Slovenije (1 državni),
- 8 območnih enot Uprave za javna plačila,
- 8 policijskih uprav,
- 10 volilnih enot,
- 10 carinskih uradov,
- 10 regijskih koordinacij JSKD,
- 12 statističnih regij (pomurska, podravska, koroška, savinjska, zasavska, spodnjeposavska, jugovzhodna Slovenija, osrednjeslovenska, gorenjska, notranjsko-kraška, goriška, obalno-kraška),
- 12 območnih služb Zavoda za zaposlovanje,
- 12 regionalnih razvojnih agencij,
- 12 meddruštvenih (regionalnih) odborov Planinske zveze Slovenije,
- 13 regijskih centrov za obveščanje.

2.1.2 Teritorialna členitev Avstrije

Uradno ime Avstrije je Republika Avstrija. Republika Avstrija je po državni ureditvi parlamentarna republika in je deljena na državo (Bund), dežele (Länder), okraje (Bezirksverwaltungsbehörden) in občine (Gemeinde). V Republiki Avstriji je živel po podatkih Statističnega urada Republike Avstrije, na dan 1. 1. 2015 8.584.926

prebivalcev (Statistik Austria, Einwohnerzahl Österreichs am 1. 1. 2015, 2015), na površini 83.871 km². Tako je gostota prebivalcev na km² 102 osebi. Glavno mesto je Dunaj (Wien).

Ustavna ureditev Republike Avstrije izhaja iz Zvezne ustave, sprejete leta 1920, ki je bila z amandmaji dopolnjena 1925 in 1929 glede določitve delitve pristojnosti med zvezo in deželami. Po zamrznitvi ustave med 2. svetovno vojno, je leta 1945 začasna vlada sprejela Deklaracijo o neodvisnosti Avstrije, ki je opredelila, da bo demokratična republika Avstrija obnovljena na podlagi ustave iz leta 1920. Zvezna ustava Avstrije je doživela nekaj sprememb. Bistvene so bile leta 1948, ko je občinam za opravljanje njihovih nalog zagotovljen delež davkov, leta 1962, ko so bili na novo oblikovani ustavnopravni temelji občinskega prava, ter z vstopom Republike Avstrije v Evropsko unijo, 1. 1. 1995 (Budja in Kocbek 2008, 9–10).

Državna raven

Državna raven se deli na zakonodajno oblast, zveznega predsednika in izvršilno oblast. Zakonodajno oblast na državni ravni ima zvezni parlament (Bundesversammlung), ki se deli na državni (Nationalrat) in zvezni svet (Bundesrat). Državni svet šteje 183 poslancev, ki so neposredno voljeni vsaka štiri leta na neposrednih splošnih volitvah po proporcionalnem sistemu (Budja in Kocbek 2008, 10).

Zvezni predsednik (Bundespräsident) ima v sodelovanju z zvezno vlado v Republiki Avstriji izvršilno oblast. Voli ga ljudstvo na podlagi enake, neposredne, tajne in osebne volilne pravice. Zvezni predsednik predstavlja republiko in ima naslednja pooblastila: sprejema poslanike, odobrava imenovanje tujih konzulov, imenuje konzularne predstavnike v tujini, sklepa državne pogodbe in izvršuje pomilostitve (Budja in Kocbek 2008, 10).

Zvezni vladi (Bundesregierung) predseduje zvezni kancler. Najvišji upravni posli (razen poslov, prenesenih na zveznega predsednika) so poverjeni zveznemu kanclerju, podkanclerju in drugim zveznim ministrom, ki skupaj tvorijo zvezno

vlado. Člani zvezne vlade odgovarjajo državnemu svetu (Budja in Kocbek 2008, 10–11).

Regionalna raven

Regionalna raven je v Republiki Avstriji, ki je zvezna država, razčlenjena na devet zveznih dežel. Posamezna dežela je za izvajanje nalog državne uprave členjena na upravne okraje. Dežele v Republiki Avstriji so:

- Gradiščanska (Burgenland): 288.356 prebivalcev, 9 okrajev, 171 občin;
- Predarlška (Vorarlberg): 378.592 prebivalcev, 4 okraji, 96 občin;
- Salzburška/Solnograška (Salzburg): 538.575 prebivalcev, 6 okrajev, 119 občin;
- Koroška (Kärnten): 557.641 prebivalcev, 10 okrajev, 132 občin;
- Tirolska (Tirol): 728.826 prebivalcev, 9 okrajev, 279 občin;
- Štajerska (Steiermark): 1.221.570 prebivalcev, 13 okrajev, 543 občin;
- Zgornja Avstrija (Oberösterreich): 1.437.251 prebivalcev, 18 okrajev, 445 občin;
- Spodnja Avstrija (Niederösterreich): 1.636.778 prebivalcev, 25 okrajev, 573 občin;
- Dunaj (Wien): 1.797.337 prebivalcev, 1 okraj, 1 občina.

(Statistik Austria 2015)

Na deželni ravni ima zakonodajno oblast deželni zbor (Landtag), ki ga sestavljajo neposredno izvoljeni člani. Deželni zbor izvoli deželnega glavarja (Landeshauptmann) in deželno vlado (Landesregierung), ki imata izvršilno oblast. Sestava deželne vlade je odvisna od razmerja moči političnih strank. Deželno vlado sestavljajo deželni glavar in določeno število deželnih svetnikov, ki operative naloge deželne vlade izvršujejo v okviru deželne uprave (Budja in Kocbek, 2008, 11–12).

Vmesna raven

Vmesno raven predstavlja 95 okrajev (Bezirksverwaltungsbehörden). Okraji so dekoncentrirane upravne strukture zveznega in deželnega nivoja (Budja in Kocbek 2008, 12).

Lokalna raven

V Republiki Avstriji je 2.359 občin. Občinam z več kot 20.000 prebivalci se lahko podeli lastni status (mestna pravica), če s tem niso ogroženi interesi dežele. Temeljni in najvišji organ odločanja je občinski svet (Gemeinderat). Člani so izvoljeni neposredno na lokalnih volitvah. Občinski svetniki izvolijo občinsko predstojništvo. Sestava občinskega predstojništva (Gemeindvorstand) je odvisna od politične moči posamezne stranke. Na čelu občinskega svetništva in občinskega predstojništva je župan. Župan (Bürgermeister) je izvoljen na neposrednih volitvah. Izvršuje odločitve obeh organov in je odgovoren za izvajanje iz države in dežele prenesenih nalog. Upravne in strokovne naloge iz občinske pristojnosti upravlja občinski urad (občinska uprava). V mestih z lastnim statutom se ta organ imenuje magistrat (Budja in Kocbek 2008, 12–14).

V zvezni ustavi je posebej opredeljen status glavnega mesta Dunaj. Dunajski občinski svet ima funkcijo deželne vlade, župan tudi funkcijo deželnega glavarja, magistrat tudi funkcijo deželne vlade in direktor tudi funkcijo direktorja deželnega urada. Tako je glavno mesto Dunaj tudi dežela (Budja in Kocbek 2008, 12).

2.1.3 Podobnosti in razlike

Podobnosti

Na podlagi primerjave teritorialne členitve Republike Slovenije in Republike Avstrije ugotovimo, da sta obe državi parlamentarni republiki. Avstrija je po površini štirikrat večja od Slovenije in ima nekaj več kot štirikrat več prebivalcev.

Povprečna gostota prebivalcev na km² je v obeh državah okoli 100. Tudi struktura na državni in lokalni ravni je podobna.

Razlike

Bistvena razlika med državama je v regionalni zakonodaji, ki ima v Avstriji skoraj stoletno zgodovino, v Sloveniji pa se o regijski zakonodaji razpravlja od osamosvojitve naprej.

V Avstriji tako poznamo štiri ravni: državno, regionalno/deželno, okrajno in občinsko raven. V Sloveniji so ravni tri: državna, vmesna raven upravnih enot in občinska raven.

Kljub dejstvu, da je bila s spremembo ustave leta 2006 omogočena ustanovitev regij z zakonom, regijska zakonodaja v Sloveniji še ni bila sprejeta. S tem ostaja Republika Slovenija izrazito centralizirana država, Republika Avstrija pa izrazito decentralizirana na regionalni/deželni nivo.

Za regijsko delitev Slovenije je več različnih predlogov. S primerjavo regijske delitve Avstrije in števila modela bodočih regij v Sloveniji bi težko dosegli idealen model regijske členitve Slovenije. Avstrija je, tako kot Slovenija, v nekaterih predelih izrazito geografsko členjena. Devet avstrijskih zveznih dežele je zelo raznolikih tako po številu prebivalcev kot po teritorialni velikosti. Dežele štejejo od 288.000 prebivalcev (Gradiščanska) do skoraj 1.800.000 prebivalcev, ki jih ima Dunaj. Če bi povprečno število prebivalcev v vseh devetih zveznih deželah Avstrije (okoli 950.000) prenesli v model regionalizacije Slovenije, bi bili v Sloveniji z dvema milijonoma prebivalcev le dve regiji. Če bi Slovenijo členili glede na število prebivalcev v najmanjši avstrijski zvezni deželi (288.000), bi bilo v Sloveniji s tem številom prebivalcev lahko sedem regij. Primerjava Slovenije po številu prebivalcev z največjo zvezno deželo, mestom Dunaj, bi pomenila, da bi lahko celotna Slovenija predstavljala enotno regijo. Neposredni vzgledi v Avstriji za ustanovitev regij v Sloveniji niso smiselni, saj je treba vsako državo obravnavati individualno glede na njene gospodarske posebnosti, infrastrukturo in geografsko členjenost ter tudi na podlagi zgodovinskih vidikov. Primer Avstrije kaže, da je lahko med posameznimi

deželami velika razlika v številu prebivalcev posamezne dežele, velikosti, gospodarski razvitosti, geografski členjenosti in da se je treba neenakomerni razvitosti primerno prilagoditi oz. jo regulirati.

Predlogi regijske zakonodaje so v Sloveniji predvidevali različno število regij. Zadnji predlog je predvideval 14 regij. Pri sprejemanju regijske zakonodaje bo verjetno odločilnega pomena to, kako močne regije si v Sloveniji želimo, kar pomeni, da imajo velike regije več pristojnosti in funkcij, manjše regije pa manj pristojnosti in funkcij. Od spremembe ustave mineva deset let, vendar regijska zakonodaja še ni sprejeta. Če z regionalizacijo vladi ne bo uspelo, da decentralizira državo in iz državnega nivoja prenese naloge na regijski nivo, se v času finančne krize lahko vzpodbudi regionalizacija iz lokalnega nivoja, ko bodo lokalne skupnosti prisiljene v povezovanje na regijskem nivoju, in to zaradi zagotavljanja storitev ob finančni ekonomičnosti.

Nekaj takšnih povezovanj na lokalnem nivoju že poznamo na področju obravnave odpadkov, medobčinske redarske službe in podobno. Tudi razvojne regije so bile ustanovljene predvsem zaradi kandidiranja za evropska sredstva in njihovega pridobivanja. Vprašanje ostaja, ali nesprejeta regijska zakonodaja sploh komu koristi ali večini škoduje. Zaradi izrazite centraliziranosti Slovenije so gospodarske razlike vedno večje, čezmejno sodelovanje s sosednjimi regijami ostaja na ravni lokalnih skupnosti. Predvidevam, da bi kakršnakoli regijska zakonodaja pomenila korak naprej k razvoju in decentraliziranosti Slovenije ne glede na število regij. Večja členjenost Slovenije in s tem večje število regij pomeni sicer šibkejša regije, vendar še vedno močnejše centre kot so trenutne lokalne skupnosti. Manjše število regij pa bi pomenilo večje in močnejše regije, kjer se lahko izgubi zavest prebivalcev do pripadnosti regiji, oddaljenost prebivalcev do regijskih centrov pa se poveča. V vsakem primeru so potrebne prilagoditve. Večje regije je mogoče razdeliti na dva dela, manjše pa združiti na posameznih področjih za lažje in bolj ekonomično opravljanje določenih nalog.

Problematika izostanka regijske ureditve v Sloveniji se kaže na različnih področjih, tudi pri izgradnji nove Umetnostne galerije Maribor, ki traja že več let. Problem galerije, ki je zagotovo širšega, če ne državnega pomena, je trenutno zgolj lokalni,

torej mariborski. S problematiko galerije se ne ukvarja nobena sosednja lokalna skupnost, čeprav so uporabniki zagotovo iz celotnega območja SV Slovenije. Ob regijski ureditvi bi bilo financiranje gradnje in nato delovanje galerije verjetno lažje.

2.2 Prikaz organiziranosti ljubiteljske kulture v Sloveniji

Osnovna oblika organiziranosti ljubiteljske kulture v Republiki Sloveniji je kulturno društvo. Delovanje društev ureja Zakon o društvih (Zakon o društvih 2006). Kulturna društva se povezujejo v zveze *kulturnih društev* (praviloma na občinski in medobčinski ravni). Zveze kulturnih društev se na državnem nivoju povezujejo v *Zvezo kulturnih društev Slovenije*, ki je krovna organizacija kulturnih društev v Sloveniji. (Zveza kulturnih društev Slovenije 2014).

Na kulturnem področju godbeništva je v Sloveniji organizirana *Zveza slovenskih godb*, kot krovna organizacija godb, pihalnih orkestrov in drugih skupin. Godbeniška društva so direktni člani zveze (regijske ali občinske zveze godb niso formalizirane) (Zveza slovenskih godb 2013).

V Sloveniji deluje tudi *Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije*, ki povezuje folklorna društva in tradicijske skupine, predvsem na področju folklornih festivalov.

Na preostalih ljubiteljskih kulturnih področjih ni formalno organiziranih zvez kot krovnih organizacij kulturnih društev. Na področju zborovske glasbe je formalno organizirana ena pokrajinska zborovska zveza, in sicer *Zveza pevskih zborov Primorske*.

Ljubiteljsko kulturno delovanje je prisotno tudi osnovnih in srednjih šolah, kjer je organizacijska struktura le izjemoma kulturno društvo. Skupine delujejo pod okriljem šole brez pravnega statusa. V večini so to pevski zbori ter gledališke, lutkovne, plesne in folklorne skupine.

Vlada RS je leta 1996 ustanovila Sklad RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti, kasneje preimenovan v Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, ki s svojimi 59 izpostavami in centralno strokovno službo v Ljubljani predstavlja profesionalno mrežo za podporo in razvoj ljubiteljske kulture v Republiki Sloveniji.

2.2.1 Kulturna društva in skupine

Med odraslo populacijo, ki se ukvarja z ljubiteljsko kulturo, je najpogostejša oblika organiziranosti kulturno društvo, delujejo pa tudi nekatere neformalne skupine in posamezniki (predvsem na področju literarne in likovne dejavnosti). V najstarejši populaciji, med upokojenci, se ljubiteljska kultura najpogosteje organizira kot kulturna sekcija društva upokojencev.

Struktura društva

Po zakonu o društvih (Zakon o društvih 2006) se društvo ustanovi na ustanovnem zboru članov, na katerem se sprejmeta ustanovitveni in temeljni akt društva ter izvoli zastopnik društva. Članstvo v društvu je prostovoljno.

Najvišji organ društva je zbor članov, ki ga sestavljajo vsi člani društva. Zbor članov sprejema najpomembnejše odločitve v društvu in sprejema oz. spreminja temeljni akt ter izvoli zastopnika društva in druge organe v skladu s temeljnim aktom oz. statutom društva. Če si društvo v temeljnem aktu določi tudi druge organe, mora določiti tudi njihovo sestavo, pristojnosti, odgovornosti, način sprejemanja odločitev, medsebojna razmerja, mandatno dobo ter način izvolitve oz. imenovanja in razrešitve članov (Zakon o društvih 2006).

Najpogostejši organi društva so: predsednik in podpredsednik, izvršilni ali upravni odbor, nadzorni odbor in častno razsodišče.

Povezovanje društev

Kulturna društva se na lokalnem nivoju povezujejo v zveze kulturnih društev, ki lahko delujejo na področju ene ali več lokalnih skupnosti. Zveze kulturnih društev izvajajo skupne projekte kulturnih društev. Ti projekti izhajajo deloma iz tradicije povezovanja (srečanje skupin občine) ali za dogovorjene programe. Občinske zveze kulturnih društev se na nacionalni ravni povezujejo v Zvezo kulturnih društev Slovenije, ki je krovna organizacija ljubiteljske kulture (Bittner Pipan in drugi 2011, 240).

Po posameznih področjih se društva združujejo tudi v specializirane zveze, ki uresničujejo skupne projekte posameznih zvrsti. Takšna organizacija je Zveza slovenskih godb, ki povezuje včlanjene godbe iz celotne Slovenije in Zveza pevskih zborov Primorske, ki povezuje včlanjene pevske sestave iz območja primorja.

Ljubiteljska kultura v Sloveniji dosega vse starostne skupine. V predšolskem, osnovnošolskem in srednješolskem starostnem obdobju se programi izvajajo predvsem v sklopu šolskih (pevski zbori, likovna in literarna dejavnost) in obšolskih dejavnosti (folklorni ples, gledališka in lutkovna dejavnost). Nekatere šole imajo ustanovljena svoja mladinska kulturna društva. V nekaterih primerih ljubiteljske kulturne skupine delujejo pod okriljem šole in formalno niso registrirane kot društva. Ustanovljena so bila tudi kulturna društva, ki vključujejo mlade in delujejo izven šol. Ta društva segajo predvsem na področje sodobnega plesa. Pomemben razvojni dejavnik ljubiteljske kulture so tudi glasbene šole, kjer se izobražujejo predvsem pevci in instrumentalisti za delovanje v pevskih zbora in orkestrih.

Financiranje kulturnih društev

Društva financirajo svoje programe s članarino, darili in volili, prispevki donatorjev, javnimi sredstvi in z opravljanjem dejavnosti društva ter iz drugih virov na podlagi Zakona o društvih (Zakon o društvih 2006). Sredstva za osnovno dejavnost kulturnih društev (imenovano tudi redni letni program) večinoma zagotavljajo pristojne lokalne skupnosti. Nekatere lokalne skupnosti na podlagi javnih razpisov in pozivov (ali tudi drugače) dodeljujejo dodatna sredstva za izvajanje samostojnih

projektov in drugih programov. Izvajanje programov društev sofinancira tudi JSKD na podlagi javnih razpisov ali pozivov za sofinanciranje programov kulturnih društev. Razlika med sofinanciranjem na lokalnem in državnem nivoju (JSKD) je predvsem v tem, da so na lokalnem nivoju do sredstev praviloma upravičena vsa kulturna društva, ki s svojimi programi delujejo javno v lokalni skupnosti. V izbor za sofinanciranje na državnem nivoju pa so izbrana društva na podlagi posebnih meril, ki vključujejo tudi kakovost in pretekle reference. JSKD je s sredstvi Ministrstva za kulturo sofinanciral tudi nujne posege pri investicijskem vzdrževanju prostorov in nakupa opreme za potrebe ljubiteljske kulturne dejavnosti (glasbeni instrumenti in folklorne noše), imenovano kulturni tolar. Zaradi splošne ekonomske krize posegov v investicijsko vzdrževanje in nakup opreme JSKD trenutno ne sofinancira (Bittner Pipan in drugi 2011, 248).

Zaradi izostanka regijske organiziranosti Slovenije so kulturna društva in skupine lahko sofinancirane iz javnih sredstev le na dveh nivojih:

- na lokalnem nivoju (na podlagi razpisov in pozivov občin za celoletne programe kulturnih društev ter razpisov za kulturne akcije in projekte),
- na državnem nivoju (na podlagi razpisa JSKD za akcije in projekte kulturnih društev ali na podlagi razpisa Ministrstva

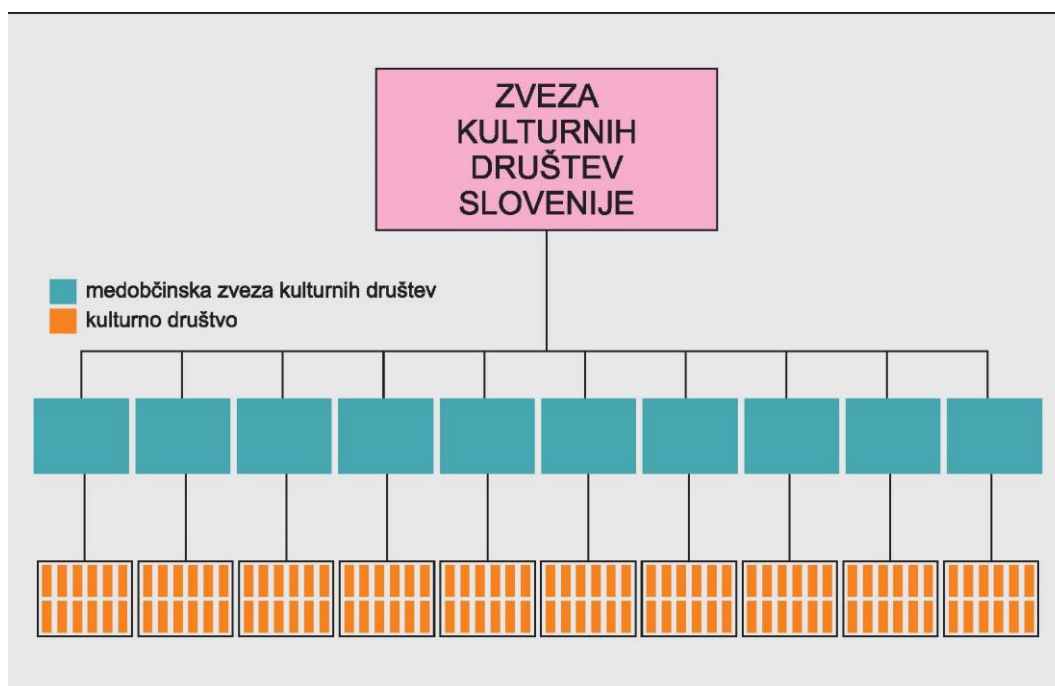
2.2.2 Zveza kulturnih društev Slovenije

Zveza kulturnih društev Slovenije (v nadaljevanju besedila ZKDS) je naslednica Zveze kulturnih organizacij Slovenije in pred njo stoletne tradicije povezovanja kulturnih društev na nacionalni ravni, ki sega v čas kulturnega prebujanja slovenstva. Njen cilj je vzpodbujanje ljubiteljske kulturne dejavnosti v društvih in uveljavljanje najkvalitetnejših dosežkov te dejavnosti doma in v tujini. Pri tem se ne ozira na politične, ali svetovnonazorske delitve in je odprta za vse usmeritve in zvrsti kulturne ustvarjalnosti. ZKDS si prizadeva za kulturno povezanost slovenskih društev v matici in zunaj njenih meja ter za možnosti delovanja kulturnih društev drugih nacionalnosti v

Sloveniji. Tako na lokalni kot na državni ravni bo ZKDS težila k reprezentativnosti z vključevanjem kar največjega števila društev in njihovim verodostojnim zastopanjem pred lokalnimi in državnimi oblastmi. (Zveza kulturnih društev Slovenije 2014)

Zveza kulturnih društev Slovenije je samostojna, prostovoljna, nevladna in nepridobitna organizacija, ki povezuje občinske in/ali območne zveze kulturnih društev, združenja društev in njihovih skupin na osnovi zvrsti kulturne dejavnosti in izjemoma posamezna kulturna društva, če se ta nimajo možnosti povezati v lokalne zveze. Zveza kulturnih društev Slovenije je pravna oseba zasebnega prava.

Slika 2.1: Vertikalna struktura Zveze kulturnih društev Slovenije

ZKDS svoj namen in naloge (bogatitev kulturnega življenja s spodbujanjem kulturne ustvarjalnosti in povezovanjem kulturnih društev in njihovih združenj s področja ljubiteljskih oz. prostočasnih kulturnih dejavnosti, s kulturno vzgojo in izobraževanjem ter posredovanjem in varovanjem kulturnih vrednot) uresničuje predvsem:

- z usklajevanjem in povezovanjem delovanja ljubiteljskih kulturnih društev, zvez in združenj,
- z zastopanjem interesov kulturnih društev in njihovih zvez in združenj pred lokalnimi in državnimi oblastmi in v javnosti,
- z organiziranjem kulturnih prireditev,
- z izdajanjem publikacij v skladu s predpisi,
- z izvajanjem kulturno-izobraževalnih in vzgojnih programov za člane in za zainteresirano javnost ,
- z nudenjem strokovne pomoči in informiranjem članic,
- s vzpodbujanjem novih oblik in vsebin kulturnega delovanja,
- s sodelovanjem s kulturnimi organizacijami in društvi Slovencev v zamejstvu in po svetu,
- s sodelovanjem s sorodnimi organizacijami doma in v tujini,
- s podeljevanjem priznanj za dosežke na področju kulture.

(Zveza kulturnih društev Slovenije 2014)

Organi ZKDS so:

- konferenca (konferenco predstavlja po en predstavnik vsakega člana ZKDS, dodatni predstavnik člana na vsakih dvajset vključenih društev nad osnovnim številom dvajset društev po članu ter člani predsedstva in nadzornega odbora),
- predsedstvo (sestavlja do 19 članov, in sicer: po en predstavnik z območij, ki jih določi konferenca ZKDS s statutarnim sklepom in po funkciji predsednik in podpredsedniki ZKDS ter tajnik ZKDS),
- predsednik in podpredsedniki ZKDS (predsednika in dva podpredsednika izvoli konferenca na podlagi kandidatne liste za mandatno dobo petih let),
- nadzorni odbor (predsednika nadzornega odbora in dva njegova člana izvoli konferenca izmed svojih članov) (Zveza kulturnih društev Slovenije 2014).

Zgodovina Zveze kulturnih društev Slovenije

Prvo slovensko kulturno društvo s cilji, ki so primerljivi s cilji Zveze kulturnih društev Slovenije, je bilo ustanovljeno v avstrijskem Gradcu leta 1810. Njegova zasluga je ustanovitev prve univerzitetne katedre za slovenski jezik. Dunajsko kulturno društvo pod vodstvom rektorja Miklošiča si je leta 1848 nadelo ime Slovenija. V ustavnem obdobju monarhije so se društva hitro razvijala in v sedemdesetih letih jih je bilo na Štajerskem 513, na Primorskem 168, na Koroškem 150 in na Kranjskem 101. Ker se je kultura preveč vezala na politiko, ki je bila vedno razklana, pa v dolgem obdobju od sredine 19. stoletja vse do druge vojne ni bilo enotne krovne organizacije. Katoliška kulturna zveza je sicer nastala že pred koncem 19. stoletja. Liberalna stranka je poizkušala narediti konkurenčno zvezo, vendar jim je to uspelo šele po prvi svetovni vojni. Tudi druge politične opcije so organizirale svoje mreže kulturnih društev. Nova socialistična Jugoslavija je imela svoje predstave o kulturni organiziranosti, ki spet niso upoštevale slovenske društvene tradicije. Vseeno se je s pomočjo posameznikov organizirala Ljudska prosveta Slovenije in zatem bolj neodvisna Zveza Svobod, kot krovna organizacija vseh kulturnih društev. Tako je bila leta 1969 ustanovljena Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, ki se je leta 1977 preoblikovala v Zvezo kulturnih organizacij Slovenije, ta pa leta 1995 v Zvezo kulturnih društev (Pivec v Zveza kulturnih društev Slovenije 2016b).

Trenutno članstvo v Zvezi kulturnih društev Slovenije

V Zvezo kulturnih društev Slovenije je trenutno včlanjenih 57 članic. Članstvo sestavljajo: 50 zvez kulturnih društev, 2 občinski zvezi kulturnih društev, 2 zvezi kulturnih organizacij, 1 zveza kulturnih in turističnih društev ter 2 področni zvezi (Bošnjaška kulturna zveza in Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije) (Zveza kulturnih društev Slovenije 2016a).

2.2.3 Zveza slovenskih godb

Zveza slovenskih godb je prostovoljna in nepridobitna zveza godb, bobnarskih, mažoretnih in drugih glasbenih društev. Zveza slovenskih godb je pravna oseba zasebnega prava. Temeljna oblika organiziranosti zveze je kulturno društvo (Zveza slovenskih godb 2013, 1–3).

Zveza slovenskih godb je reprezentativna stanovska organizacija, ki v Sloveniji in zamejstvu pokriva delovanje slovenskih godb in delno tudi drugih glasbenih skupin (bobjarske, mažoretne in druge glasbene skupine). Zveza slovenskih godb je od leta 1990 članica Mednarodne glasbene zveze CISM in preko nje tudi Unesca. V Zvezo slovenskih godb so včlanjeni 104 člani (Zveza slovenskih godb 2013, 1–3).

Cilji in naloge Zveze slovenskih godb so:

1. dvig kakovostne ravni godb, mažoretnih, bobnarskih in drugih glasbenih skupin ter pospešitev njihovega razvoja,
2. povezovanje z mednarodnimi glasbenimi zvezami in drugimi sorodnimi organizacijami doma, v zamejstvu in v tujini,
3. spodbujanje ali izobraževanje mladih glasbenikov in dirigentov,
4. spodbujanje razvoja slovenskega godbenega izročila,
5. tekmovanja godb vseh kakovostnih ravni,
6. pridobivanje novih skladb in drugega gradiva,
7. obveščanje o dogajanju med člani, v Zvezi slovenskih godb in v mednarodnem kulturnem prostoru ter izdajanje ustreznih publikacij in informiranje članstva preko aktualnih medijev,
8. skrb za redno predstavljanje in popularizacijo slovenskega godbeništva v sredstvih javnega obveščanja,
9. določanje znakov, simbolov in priznanj zveze,
10. dokumentiranje dejavnosti slovenskih godb,
11. zastopanje slovenskega godbeništva v dialogu z oblastnimi, šolskimi in drugimi strukturami v Sloveniji. (Zveza slovenskih godb 2016)

Organe Zveze slovenskih godb sestavljajo:

- zbor ZSG (Zbor ZSG je najvišji organ ZSG, ki ga sestavljajo zastopniki članov ZSG, vsak član ima po enega zastopnika),
- predsedstvo ZSG (sestavlja ga 7 članov: predsednik, 2 podpredsednika, glavni tajnik in 3 člani),
- nadzorni odbor (sestavljen je iz treh članov in dveh namestnikov),
- častno razsodišče (ima tri člane in dva namestnika, predsednika razsodišča izmed sebe izvolijo člani tega organa).

(Zveza slovenskih godb 2013, 4–8)

Zgodovina ZSG

Korenine pihalnih sestavov v Sloveniji segajo vse v 14. in 15. stoletje, ko se omenjajo v okviru meščanskih milic. Z marčno revolucijo (1848) so se postopoma ukinile meščanske garde in z njimi vojaške godbe. V času narodnih čitalnic je število godb hitro naraščalo, prav tako tudi med obema vojnoma. Po drugi svetovni vojni je vse več glasbenih šol ustanavljalo svoje mladinske pihalne orkestre, kar je vplivalo na razvoj in kakovost orkestrov (Repnik 2012, 33).

Podatki o organiziranem delovanju pihalnih orkestrov segajo v leto 1969, ko je začel izhajati *Informator pihalnih orkestrov*. Takrat je v Zvezi kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije deloval *Strokovni odbor za glasbo s Komisijo za pihalne orkestre*. Komisija je organizirala republiško srečanje in tekmovanje pihalnih orkestrov in s tem spodbujala dejavnost slovenskih godb, kvalitetno raven, pridobivala novo literaturo in prispevala k vrednotenju te glasbe v Sloveniji. Prvo tekmovanje pihalnih orkestrov je bilo izpeljano leta 1969 v Kopru. Zaradi okrepljene organizacije in dejavnosti je Odbor za glasbo pri ZKPOS predlagal orkestrom iz vse Slovenije sklic občnega zbora nove samostojne organizacije. Združenje pihalnih orkestrov Slovenije je bilo ustanovljeno 25. marca 1972. Po podatkih iz leta 1973 je takrat v Sloveniji delovalo 83 pihalnih orkestrov. V združenje je bilo včlanjenih 34 orkestrov. Združenje je nadaljevalo z izdajanjem Informatorja, organiziralo državna srečanja in tekmovanja pihalnih orkestrov,

izvajalo seminarje za dirigente, posvete dirigentov in nudilo strokovno pomoč godbam. Delovalo je pod okriljem ZKPOS in ni imelo svojih zaposlenih delavcev (Hartman in drugi 2012, 53–55).

V začetku devetdesetih let se je Združenje pihalnih orkestrov Slovenije postopno osamosvojilo od Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, najprej s preimenovanjem v Zvezo slovenskih godb leta 1991 z novo organizacijsko strukturo, kasneje pa, tudi zaradi zakonskih sprememb (Zakon o društvih), z ustanovitvijo samostojne zveze godbenih društev 13. 10. 1997 (Hartman in drugi, 2012, 87–88).

Področna združenja pihalnih orkestrov

Leta 1984 je Združenje pihalnih orkestrov Slovenije začelo uresničevati idejo o ustanovitvi področnih združenj pihalnih orkestrov. Področno združenje pihalnih orkestrov Dolenjske in Bele krajine je že obstajalo in izvajalo področna srečanja in posvete. Junija 1984 so na aktivu dirigentov orkestrov podravske, pomurske in koroške regije sprejeli sklep o ustanovitvi Združenja pihalnih orkestrov severovzhodne Slovenije. Decembra 1986 sta bili ustanovljeni še dve združenji: v Žalcu za celjsko območje in v Sežani za primorsko območje. Neformalno so se povezale godbe z gorenjskega območja. Tako je v Združenju pihalnih orkestrov Slovenije delovalo 5 področnih združenj (Združenje pihalnih orkestrov Dolenjske in Bele krajine, Združenje pihalnih orkestrov severovzhodne Slovenije, Združenje pihalnih orkestrov celjskega območja, Združenje pihalnih orkestrov Primorske in neformalno Združenje pihalnih orkestrov Gorenjske (Hartman in drugi 2012, 59).

V sklopu nove samostojne Zveze slovenskih godb so sprva še delovala področna združenja (tudi leta 2001 novonastala Območna zveza koroških godb in Območna zveza godb Celje), ki so organizirala področna srečanja pihalnih orkestrov. Leta 2005 so iz pravil črtali *predsedniški svet*, ki naj bi ga sestavljali predsedniki območnih zvez, ker je takrat aktivno delovala le še Območna zveza pihalnih orkestrov Dolenjske in Bele krajine (Hartman in drugi 2012, 92–93).

V trenutno veljavnih Pravilih ZSG 14. člen določa možnost združevanja godb v območne zveze: »Območna zveza godb: godbe, bobnarska, mažoretna in druga glasbena društva so na posameznih območjih lahko združene v območne zveze godb.« (Zveza slovenskih godb 2013, 4)

Na podlagi analize območnih posvetov zveze slovenskih godb leta 2013 in letnih poročil JSKD ugotovimo, da organizacijo območnih in medobmočnih (regijskih) srečanj pihalnih orkestrov (ki so jih nekoč izvajala območna združenja pihalnih orkestrov Slovenije) izvaja Javni sklad RS za kulturne dejavnosti s svojimi izpostavami in da formalno deluje samo Območna zveza pihalnih orkestrov Dolenjske in Bele krajine (Zveza slovenskih godb 2014).

Program ZSG

Zveza slovenskih godb se programsko osredotoča na organizacijo in izvedbo državnih tekmovanj pihalnih orkestrov v koncertni ter 1., 2., 3. in 4. kategoriji ter izvedbo tekmovanja mladinskih pihalnih orkestrov. Izvaja izobraževanja in seminarje za dirigente, predvodnike in instrumentaliste, naroča nove skladbe za pihalne orkestre za izvedbo tekmovanj ter organizira poletni godbeni tabor Musica creativa in dan godbenikov. ZSG obvešča svoje člane o mednarodnih tekmovanjih in izobraževanjih ter podeljuje godbeniška priznanja. Zveza godb izvaja svoje programe z neposrednim sodelovanjem Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti.

2.2.4 Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije

Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije je samostojna, prostovoljna in nepridobitna zveza društev in folklornih skupin, ki se v Zvezi združujejo zaradi skupnih interesov. Ti so predvsem ohranjanje slovenske tradicijske kulture v njenem najširšem smislu, kar se odraža v prikazovanju in izvajanju ljudskih tradicijskih običajev, plesov, glasbe in oblačil. Člani so predvsem folklorni festivali

in folklorne skupine. Članstvo je prostovoljno. Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije je stalna članica mednarodne organizacije CIOFF® (Conseil International des Organisations de Festivals de Folklore et d'Arts Traditionnels), ki je nevladna organizacija in ima posvetovalni status v Unescu. Organi Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije so zbor članov, upravni odbor, strokovni svet, nadzorni odbor in častno razsodišče. Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije je nastala po osamosvojitvi Slovenije, ki je potrebovala zastopnika v mednarodni zvezi CIOFF. Ker ob registraciji zveze ni bilo dovoljeno uporabiti mednarodnega imena CIOFF Slovenija, so ga prevedli v Zvezo ljudskih tradicijskih skupin Slovenije. Zveza združuje predvsem folklorne festivale in folklorne skupine in deluje kot posrednik pri udeležbi folklornih skupin na mednarodnih festivalih (Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije 2016).

2.2.5 Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD)

JSKD je profesionalna podporna mreža za vsestranski razvoj ustvarjalnih potencialov v slovenski kulturi. V slovenskem kulturnem prostoru se je uveljavil kot nosilec ali soorganizator neinstitucionalnih kulturnih dogodkov in pomemben posrednik kulturnih programov poklicnih kulturnih ustanov. Slovenski kulturni prostor pojmuje kot polje odprte komunikacije, sproščene ustvarjalnosti in celovite kulturne vzgoje za trajnostni razvoj. (Teršar 2011, 363)

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti se je sprva imenoval Sklad Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti. Ustanovljen je bil z zakonom leta 1996 (Uradni list RS, št. 1/96). Ustanovljen je bil z namenom, prevzeti izvajanje nacionalnega kulturnega programa v delu, ki pokriva ljubiteljske kulturne dejavnosti. Tako naj bi bil zagotovljen skladen in uravnotežen razvoj ljubiteljske kulturne dejavnosti po vsej Sloveniji. Poleg nalog izvajanja nacionalnega kulturnega programa je zakon določil še: financiranje in nadzor nad porabo sredstev za ljubiteljske kulturne

programe, zagotavljanje strokovno-organizacijske pomoči ljubiteljskim kulturnim društvom, načrtovanje in izvajanje sodelovanja s tujimi sorodnimi organizacijami, skrb za izobraževalne programe, promoviranje dosežkov ljubiteljske kulturne dejavnosti in izdajanje publikacij (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2015b, 3).

Ko govorimo o profesionalni podporni mreži za vsestranski razvoj ustvarjalnih potencialov v slovenski kulturi, govorimo o mrežni organizacijski strukturi, ki jo predstavlja Javni sklad RS za kulturne dejavnosti s svojo centralno strokovno službo in 59 območnimi izpostavami.

V literaturi najdemo pojem *mrežna povezanost* na različnih področjih. Pojavlja se na področju informacijskih znanosti, lingvistike, psihologije, sociologije in na organizacijskem področju. Na organizacijskem področju so mrežne organizacijske povezave oblike medorganizacijskega sodelovanja, kot so strateške poslovne povezave, kooperacije, kooperacijske povezave med dobavitelji, medpodjetniško mrežno sodelovanje, skupna vlaganja, virtualna podjetja. Na ravni sodelovanja znotraj organizacije zasledimo samoorganizacijo in timsko obliko organiziranosti. Iz mrežnih medorganizacijskih povezav ugotovimo, da se mrežna organiziranost pojavlja na dveh ravneh: prva raven predstavlja sodelovanje in povezovanje med posameznimi organizacijami, druga raven pa predstavlja obliko organiziranosti organizacije same oz. obliko organizacijske strukture (Kovač 1999, 324).

Vlada Republike Slovenije je leta 2000 sprejela Akt o ustanovitvi Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Vloga JSKD naj bi se tako razširila s skrbi za ljubiteljska kulturna društva in njihove zveze na kulturnoposredniške, organizacijske in administrativne naloge za lokalne skupnosti. Leta 2010 je Državni zbor Republike Slovenije sprejel nov Zakon o Javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (Uradni list RS, št. 29/10) (Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti 2015b, 3).

Na podlagi Zakona o Javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti so bili nato sprejeti še drugi akti. Akt o ustanovitvi Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je leta 2010 sprejela Vlada Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 72/10), Splošne pogoje poslovanja Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti pa je januarja 2011 sprejel Nadzorni svet JSKD; spremembe k tem pogojem so bile

sprejete leta 2014 (Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti 2014). Direktor je marca 2011 sprejel Pravilnik o delovnem času v Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011č) in maja 2011 Pravilnik o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011b).

Naloge JSKD

Glavna naloga JSKD je izvajanje nacionalnega kulturnega programa v delu, ki pokriva ljubiteljske kulturne dejavnosti. Predvsem zunaj večjih urbanih središč izvaja tudi kulturno posredništvo. V ta namen je v preteklih letih intenzivno povečeval dostopnost kulturnih dobrin in kakovost kulturnega udejstvovanja v celotnem slovenskem kulturnem prostoru. Ključna področja delovanja sklada so:

- nacionalna kakovostna piramida (območne, regijske, državne in mednarodne prireditve),
- kakovosten izobraževalni sistem,
- založništvo in izdaja publikacij,
- spodbujanje lastnih projektov ljubiteljskih kulturnih društev,
- izboljševanje pogojev za dejavnosti ljubiteljskih kulturnih društev in mladinskih kulturnih centrov,
- kulturna produkcija (kulturno posredništvo in lastna (ko)produkcija lokalnih projektov),
- statistika za področje ljubiteljske kulture,
- podeljevanje priznanj za dosežke na področju ljubiteljske kulture,
- sodelovanje v skupnem slovenskem kulturnem prostoru, mednarodno sodelovanje in vključevanje v mednarodne mreže.

(Bittner Pipan in drugi 2011, 243)

JSKD izvaja svoje naloge s strokovno službo na sedežu JSKD v Ljubljani (skupaj s podpornimi službami: finančna, kadrovska in splošna služba) in z 59 območnimi izpostavami, ki so večinoma na sedežih upravnih enot. Območne izpostave se povezujejo v 10 regijskih koordinacij (Teršar 2011, 363–364).

Ključna področja delovanja JSKD so po Strateškem načrtu 2015–2020 naslednja:

- skrb za ljubiteljsko kulturo,
- krepitev kapacitet ustvarjalcev,
- upravljanje nacionalne infrastrukture ljubiteljske kulture,
- upravljanje JSKD.

(Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2015b)

Financiranje JSKD in njegovih programov

Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije zagotavlja JSKD sredstva za plače, materialne stroške in del programa (pretežno za državne programe). Večina lokalnih skupnosti zagotavlja sredstva za programe JSKD na območju lokalnih skupnosti (predvsem lokalni in dodatni program). JSKD financira program tudi z lastnimi prihodki, kot so vstopnine za prireditve, kotizacije za seminarje in izobraževanja, s prodajo publikacij, sponzorskimi in donacijskimi sredstvi in s prijavo na mednarodne projekte (Bittner Pipan in drugi 2011, 249).

V mreži 59 območnih izpostav Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti je organiziranih 10 regijskih koordinacij, ki organizirajo in izvajajo prireditve in izobraževanja na regijski ravni. Regijski program predstavlja vmesno raven programske organiziranosti med osnovnim območnim programom in programom na državni ravni. Regijsko povezovanje in razvoj zavira dejstvo, da Slovenija ni regijsko organizirana, kar v prvi vrsti pomeni težave pri financiranju in priznavanju regijskega programa, saj deluje v politično nedefiniranem prostoru. Skupno postavljanje programskih in organizacijskih standardov na tej ravni je tako oteženo (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2015b, 12).

Programske naloge

JSKD izvaja programe na področju vokalne in instrumentalne glasbe, gledališča in lutk, folklore, plesa, filma, likovne in literarne dejavnosti. Področja se med seboj povezujejo in dopolnjujejo, vsebujejo kulturno vzgojo in upoštevajo kulturno

raznolikost. Namen programskih nalog JSKD je zagotoviti ustrezne pogoje za delovanje ljubiteljske kulture, spodbujati ustvarjalnost in omogočiti kakovostne dosežke v celotnem slovenskem kulturnem prostoru. Programske naloge se uresničujejo z upravljanjem *nacionalne kakovostne piramide* na treh ravneh, kar omogoča strokovno spremljanje razvoja ustvarjalcev. Tri ravni kakovostne piramide so:

- območna raven (na tej ravni se lahko predstavi vsak ljubiteljski ustvarjalec),
- regijska raven (na tej ravni so predstavljeni izvirni sporedi skupin, ki presegajo območno raven),
- državna raven (na tej ravni sodelujejo ustvarjalci z mednarodno primerljivimi dosežki).

(Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2015b, 8)

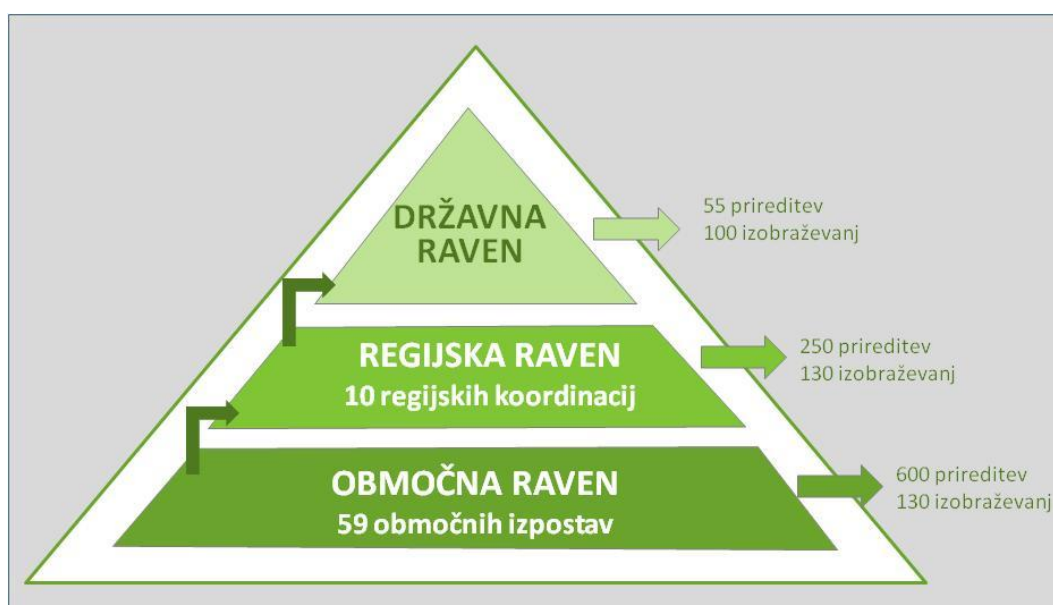
Del programskih nalog poleg nacionalne kakovostne piramide predstavljajo lokalni in dodatni programi, ki jih območne izpostave JSKD večinoma izvajajo za potrebe lokalnih skupnosti. Območne izpostave JSKD tako pogosto skrbijo za kulturno posredništvo in pripravljajo glasbene in gledališke abonmaje, vodijo galerije, pripravljajo gostovanja poklicnih in nepoklicnih ustvarjalcev ter organizirajo obiske prireditev v večjih kulturnih središčih. V nekaterih lokalnih skupnostih predstavlja JSKD poleg knjižnic in v sodelovanju s kulturnimi društvi edino kulturno ponudbo (Teršar 2011, 366–367).

Nacionalna kakovostna piramida

Nacionalna kakovostna piramida je namenjena izobraževanju in napredovanju vseh udeležencev skozi prireditve (na katerih strokovni spremljevalci izberejo najboljše za višjo raven, ocenjujejo in svetujejo) in druge izobraževalne oblike (šole, seminarji, delavnice, poletni tabori itn.). Sistem je podprt z založniškimi projekti (s specializirano knjižnico, e-knjigarno in Slovenskim zborovskim arhivom) in sofinanciranjem ljubiteljske kulture prek javnih razpisov in pozivov. Sistematičnost se v pozitivnem smislu odraža

v razvoju in dvigu kakovosti programov in njihove izvedbe ter v splošni rasti ljubiteljske kulture. Po drugi strani pa se skozi vse programske dejavnosti kaže potreba po krepitvi dela z mladimi, po jasnejši in prepoznavnejši izobraževalni shemi za mentorje, po krepitvi deficitarnih področij (znotraj dejavnosti in po regijah) in poenotenih standardih izvedbe programa. (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2015b, 8)

Slika 2.2: Nacionalna kakovostna piramida JSKD: Strateški načrt Javnega sklada Republike Slovenije za obdobje 2015 – 2020

Vir: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2015b).

Izobraževalne naloge

JSKD skrbi za izobraževanje in usposabljanje vodij in članov ljubiteljskih kulturnih društev in skupin. Seminarji, delavnice in druge oblike izobraževanja se odvijajo na več ravneh (območni, regijski, državni) na vseh področjih kulturnih dejavnosti. Izobraževalni programi so usmerjeni v teoretične osnove s praktično izvedbo in so najpogostejše tudi neposredno uporabni za delo na določenem področju. vsebujejo praktične napotke, rešitve in nasvete. Praktično delo največkrat vključuje delo s skupino (dirigiranje orkestru ali pevskega zboru) ali predstavitev s končno

produkcijo (izvedba dela lutkovne ali gledališke predstave, odlomek koreografije pri folklori ali sodobnem plesu). Med izobraževalne oblike štejemo tudi strokovno svetovanje uveljavljenih strokovnjakov skupinam, najpogosteje pred udeležbo na preglednih srečanjih (Teršar 2011, 367).

Finančne naloge

JSKD financira kulturne programe in projekte s področja ljubiteljskih kulturnih dejavnosti. Pripravlja javne razpise in pozive, izvede strokovno presojo in ovrednotenje prejetih vlog, sklene pogodbe z izvajalci ter nadzira izvajanje programov porabe javnih sredstev (Teršar 2011, 367). JSKD na državnem nivoju izvede javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti in javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev v RS. Na lokalnem nivoju izvede za potrebe lokalnih skupnosti javne programske razpise in pozive za sofinanciranje kulturnih društev v občinah: Ljubljana, Slovenj Gradec, Maribor, Bovec, Kobarid, Nova Gorica, Renče - Vogrsko in Ptuj (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016b).

Lester M. Salamon (1995) omenja skrb za nepridobitne organizacije, ki so vključene v programe državnih institucij, saj s tem te organizacije izgubijo neodvisnost. V primeru ljubiteljske kulture v Sloveniji so nepridobitne organizacije kulturna društva, ki sodelujejo v programih Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, ki je državna institucija, ustanovljena s sklepom vlade. Nepridobitni sektor je na neki način rezervoar novih in nepopularnih idej in s tem agent socialnih in političnih sprememb. S sodelovanjem v programih državne institucije lahko nepridobitni sektor izgubi neodvisnost in postane ranljiv za politične povračilne ukrepe, zato naj bi bolj deloval v interesu oddaljenih državnih politikov kot v interesu okolja, v katerem deluje (Salamon 1995, 104–105). Da so v delovanju in programih JSKD zastopani interesi kulturnih društev, so v sedemčlanski nadzorni svet sklada imenovani trije člani, ki jih predlaga Zveza kulturnih društev Slovenije ali drugih zvez ljubiteljskih kulturnih društev (2010).

2.2.5.1 Organizacijska struktura JSKD

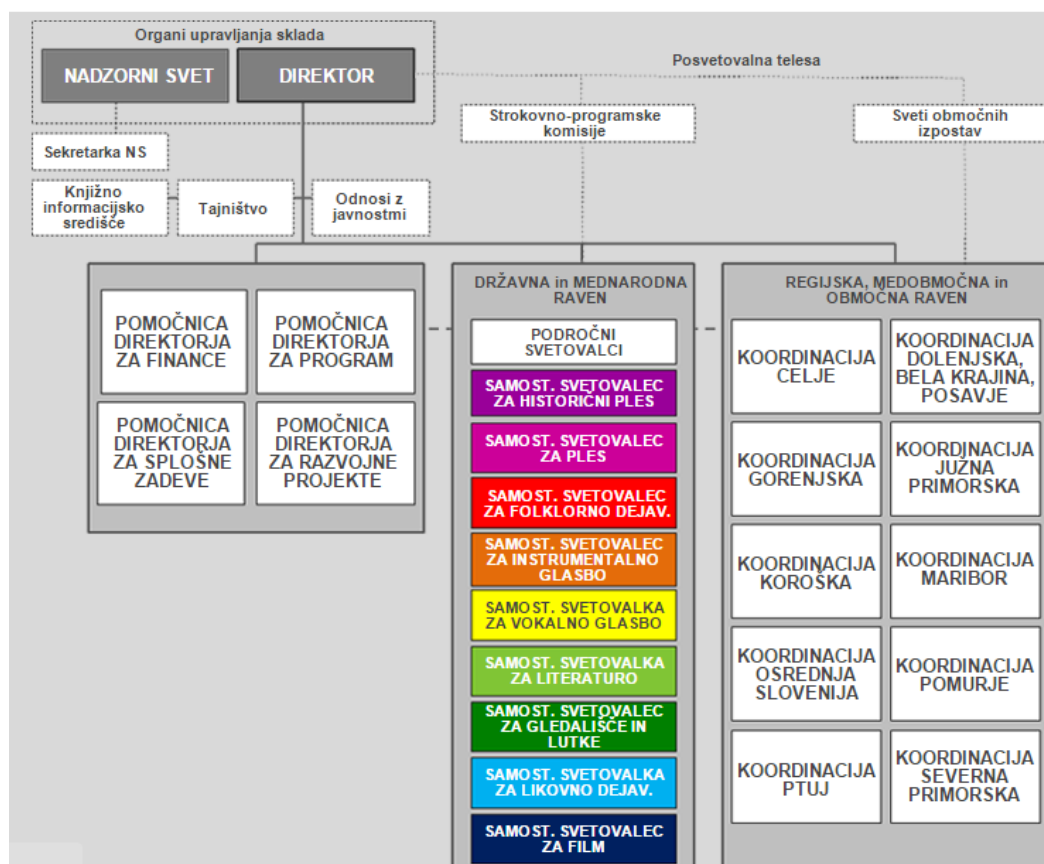
Organi upravljanja JSKD

Akt o ustanovitvi Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2010) določa, da sta organa sklada nadzorni svet in direktor. Nadzorni svet ima sedem članov. Imenuje jih vlada RS za mandatno dobo štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja. Direktorja JSKD imenuje vlada RS na predlog nadzornega sveta za dobo štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja.

Notranja organizacija JSKD

Notranjo organizacijo JSKD določa Pravilnik o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti. Organizacijske ravni JSKD so: vodstvo, centralna strokovna služba in območne izpostave (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011b).

Slika 2.3: Organigram JSKD

Vir: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2016c).

Vodstvo

Vodstvo JSKD sestavljajo direktor in pomočniki direktorja za program, finance, projektne naloge in splošne zadeve.

Centralna strokovna služba

Notranji oddelki centralne strokovne službe so: programska služba, finančna služba in splošna služba (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, 2011b).

Programska služba izvaja in organizira načrtovana dela in naloge, svetovalna in analitična dela, ki se nanašajo na razvoj in ohranitev ljubiteljske kulturne dejavnosti posameznega kulturnega področja, oblikuje osnove za delo

programskih komisij, strokovno svetuje in pomaga uporabnikom storitev JSKD, skrbi za napredek na posameznih področjih, strokovno in organizacijsko sodeluje pri pripravi prireditev in izobraževanj, sodeluje z območnimi izpostavami pri izvedbi programa, pripravlja in izdaja publikacije, obvešča javnost o dejavnosti JSKD in drugo (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011b).

Finančna služba izvaja dejavnost na področju finančnega poslovanja JSKD, spremlja finančno zakonodajo, pripravlja finančne načrte in poročila, ter opravlja druge naloge finančnega poslovanja (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011b).

Splošna služba koordinira in organizira delo na področju kadrovske problematike, koordinira izobraževanje in strokovno usposabljanje zaposlenih, ureja prostorske pogoje za opravljanje dela zaposlenih, izvaja administrativna dela in pisarniško poslovanje in drugo (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011b).

Območne izpostave JSKD

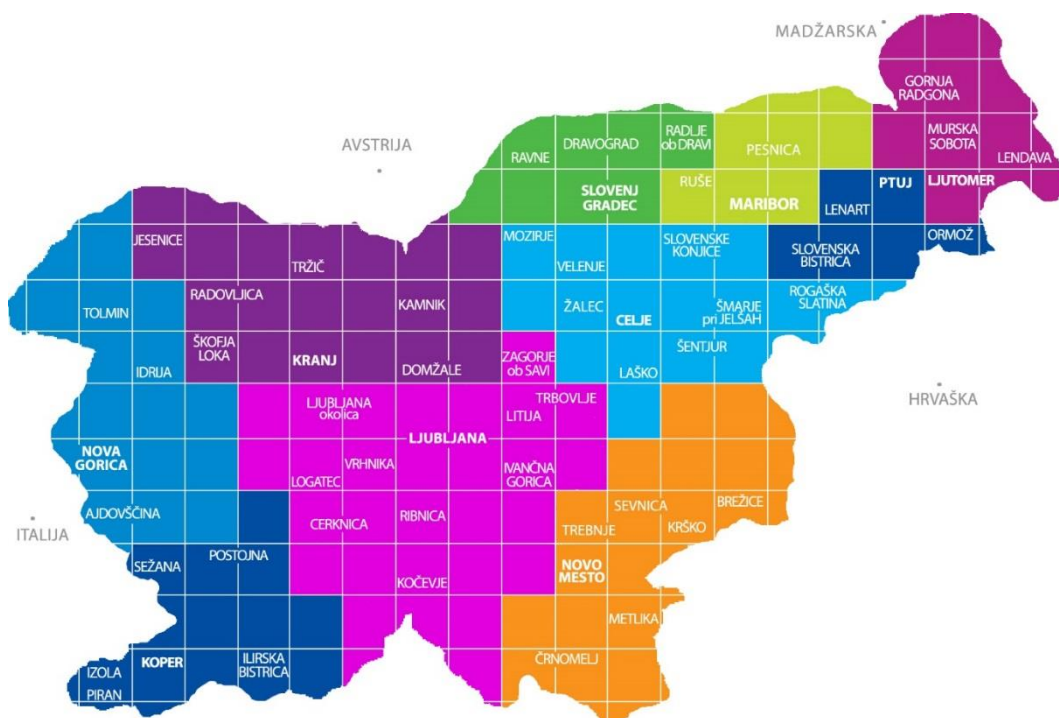
JSKD ima organizirano mrežo 59 območnih izpostav. Te izpostave s svojim delovanjem dosegajo celotno ozemlje Republike Slovenije in s tem vseh 212 slovenskih lokalnih skupnosti oz. vsa kulturna društva, ki delujejo v lokalnih skupnostih in želijo sodelovati v programih JSKD.

Mreža območnih izpostav je določena s sklepom direktorja o določitvi mreže območnih izpostav Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011d) ob mnenju nadzornega sveta.

Delo območne izpostave vodi *koordinator območne izpostave*. Ob sebi ima lahko zaposlene sodelavce (strokovna služba območne izpostave), kot so: organizator kulturnega programa, strokovni programski sodelavec, finančni referent (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011b).

Na območni izpostavi je večinoma zaposlen en sodelavec (koordinator območne izpostave), ki izvaja vse naloge JSKD. Območnih izpostav z enim zaposlenim je štiriinštirideset, izpostav z dvema zaposlenima deset, izpostavi s tremi zaposlenimi sta dve ter po ena izpostava s štirimi in s petimi zaposlenimi (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016c).

Slika 2.4: Izpostave JSKD po Sloveniji

Vir: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2016c).

Regijske programske koordinacije JSKD

Območne izpostave se na podlagi določitve mreže programskih koordinacij Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011a) in Pravilnika o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011b) povezujejo v *regijske programske koordinacije*. Regijskih programskih koordinacij je 10. V programske koordinacije se povezuje od 3 do 11 območnih izpostav.

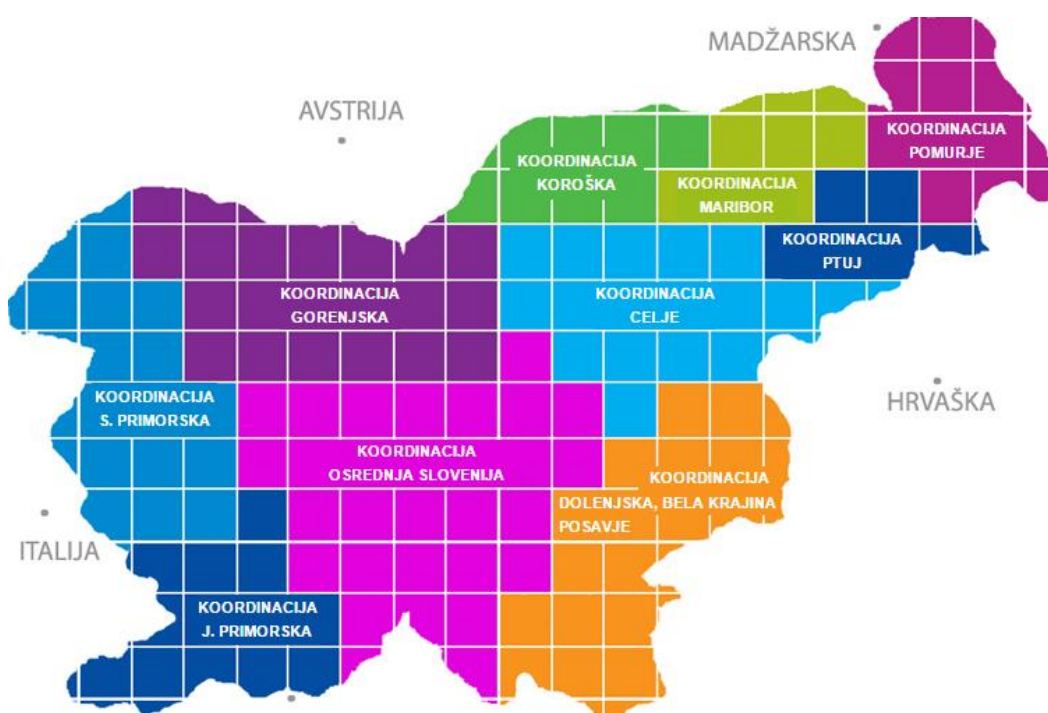
Regijske programske koordinacije z območnimi izpostavami:

1. Regijska programska koordinacija Celje: za območne izpostave Celje, Laško, Mozirje, Rogaška Slatina, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Velenje, Žalec;
2. Regijska programska koordinacija Izola: za območne izpostave Ilirska Bistrica, Izola, Koper, Piran, Postojna, Sežana;

3. Regijska programska koordinacija Kranj: za območne izpostave Domžale, Jesenice, Kamnik, Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Tržič;
4. Regijska programska koordinacija Maribor: za območne izpostave Maribor, Pesnica, Ruše;
5. Regijska programska koordinacija Pomurje: za območne izpostave Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota;
6. Regijska programska koordinacija Nova Gorica: za območne izpostave Ajdovščina, Idrija, Nova Gorica, Tolmin;
7. Regijska programska koordinacija Novo mesto: za območne izpostave Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje;
8. Regijska programska koordinacija Ljubljana: za območne izpostave Cerknica, Ivančna Gorica, Kočevje, Litija, Ljubljana, Ljubljana okolica, Logatec, Ribnica, Trbovlje, Vrhnika, Zagorje ob Savi;
9. Regijska programska koordinacija Ptuj: za območne izpostave: Lenart, Ormož, Ptuj, Slovenska Bistrica;
10. Regijska programska koordinacija Slovenj Gradec: za območne izpostave Dravograd, Radlje, Ravne, Slovenj Gradec.

(Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011a)

Slika 2.5: Regijske programske koordinacije JSKD

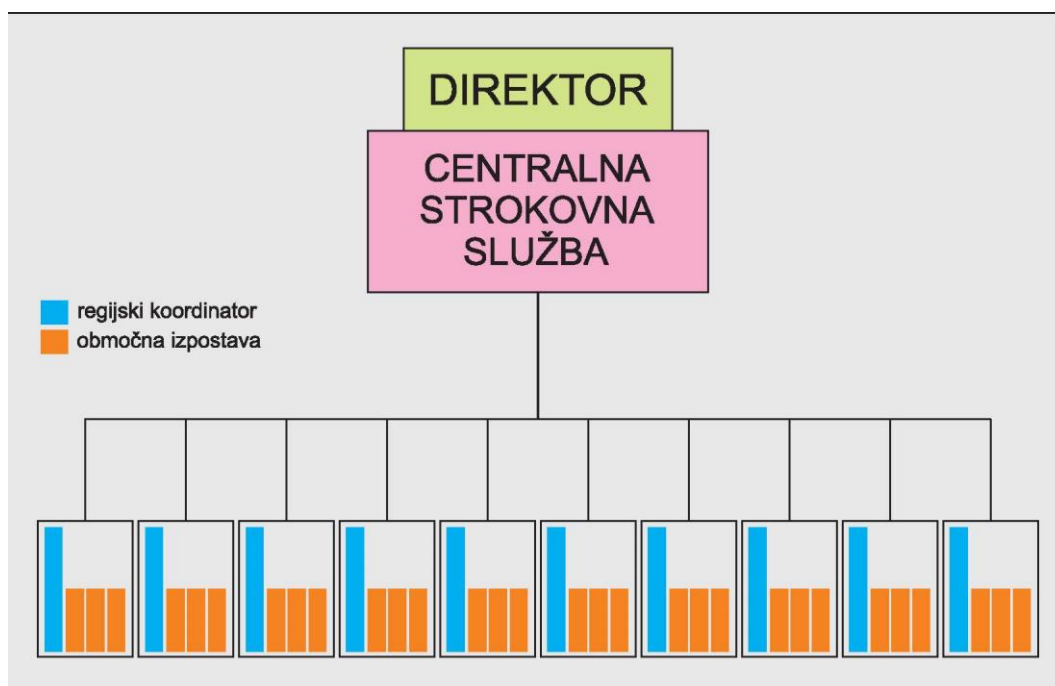
Vir: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2016c).

Za vodenje regijske programske koordinacije določi direktor s sklepom javnega uslužbenca in sicer izmed koordinatorjev območne izpostave, ki sestavljajo regijsko programsko koordinacijo (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011b). Koordinatorja območne izpostave, ki je imenovan za vodenje regijske programske koordinacije se kratko poimenuje *regijski koordinator*. Delovno mesto regijskega koordinatorja ni posebej opredeljeno v Pravilniku o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011b), omenjen je zgolj dodatek, ki ga koordinator območne izpostave prejme ob vodenju regijske programske koordinacije.

Regijski koordinatorji, ki vodijo regijske programske koordinacije so torej koordinatorji območnih izpostav, ki delo regijskega koordinatorja opravljajo zgolj v smislu usklajevalca regijskih programov. Njihovo redno delo je izvedba programa na območni izpostavi in za lokalne skupnosti, ki jih območna izpostava pokriva. Regijski koordinatorji so praviloma vodje največjih izpostav v okolju, zato so to tudi najbolj obremenjena delovna mesta.

Sistematizacija je tako razdeljena na državni nivo (vodstvo in centralna strokovna služba), kjer je zaposlenih 25 sodelavcev, in na lokalni nivo (območne izpostave), kjer je zaposlenih 79 sodelavcev.

Slika 2.6: Vertikalna struktura JSKD

Posvetovalna telesa

Na podlagi Akta o ustanovitvi JSKD (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2010) delujejo *strokovne programske komisije* kot posvetovalna telesa JSKD. Njihovo delovanje ureja Pravilnik o načinu dela strokovnih programskih komisij Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2011c). Strokovne programske komisije so ustanovljene za deset področij ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, ki sodelujejo pri izvedbi programskega razpisa za kulturna društva. Ustanovljeni sta tudi komisija za izbor kulturnih projektov na področju različnih manjšinskih skupnosti in priseljencev v Republiki Sloveniji in komisija za nujne posege pri investicijskem vzdrževanju. Strokovno programske komisije so ustanovljene tudi na območnih izpostavah, kjer JSKD izvaja

razpise in pozive za sofinanciranje kulturnih društev za potrebe lokalnih skupnosti (Ljubljana, Maribor, Nova Gorica, Slovenj Gradec, Renče - Vogrsko, Bovec - Kobarid in Ptuj) (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016č).

Druga oblika posvetovalnega telesa JSKD so *sveti območnih izpostav*. Ti dajejo predhodno mnenje k programu dela, letnemu poročilu območne izpostave ter mnenje direktorju k izbiri uslužbenca za vodenje območne izpostave (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2010).

2.2.5.2 Prikaz izvedenih in načrtovanih programov JSKD s poudarkom na regijskih programih v letu 2015

V letu 2015 je JSKD s svojimi izpostavami izvedel prireditve in izobraževanja v sklopu nacionalne kakovostne piramide na treh nivojih: območni, regijski in državni. Izven nacionalne kakovostne piramide je bil izveden še dodatni program, razni abonmaji, podelitve priznanj in proslave. Na območni ravni (59 izpostav) je bilo izvedenih 600 prireditev in 132 izobraževanj, na regijski ravni (10 regijskih programskih koordinacij) 242 prireditev in 116 izobraževanj, na državni ravni pa 55 prireditev in 85 izobraževanj (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016d).

Območni program JSKD

Območno raven programa JSKD je leta 2015 sestavljalo nekaj več kot 600 raznolikih prireditev in 132 izobraževanj na vseh področjih dejavnosti – vokalni, inštrumentalni, gledališki in lutkovni, folklorni, plesni, likovni, literarni in filmski. Vsem zainteresiranim ustvarjalcem, društvom, zvezam in posameznikom je program ponudil javno predstavitev njihovega dela, izbor najboljših preko selekcij, svetovanja, izobraževanja in založniške projekte, ki podpirajo izobraževalni sistem JSKD. Območni program je bil dostopen vsem generacijam v celem slovenskem kulturnem prostoru, tudi za ustvarjalce v zamejstvu. Pri teh programih je bila zaradi vpetosti v okolje finančna participacija lokalnih skupnosti najmočnejša (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016d).

Tabela 2.1: Število izvedenih območnih prireditev in izobraževanj v obdobju med letoma 2011 in 2015

OBMOČNI PROGRAM	2011	2012	2013	2014	2015
prireditve	616	646	602	601	600
izobraževanja	136	136	129	129	132

Vir: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2015b) in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2016d).

Regijski program JSKD

Kulturna društva in skupine napredujejo po nacionalni kakovostni piramidi na regijski nivo na podlagi selekcije na območni ravni, na državni nivo pa na podlagi selekcije na regijski ravni. Regijski program je leta 2015 potekal v okviru desetih programskih koordinacij JSKD. Izvedenih je bilo 242 regijskih prireditev in 116 izobraževanj. Izbor za regijske festivale, koncerte, razstave in revije je bil opravljen preko selekcije na območni ravni, zato gre pri regijskem programu za predstavitev uspešnejših društev, skupin in posameznikov. V večini primerov so bili na teh prireditvah izbrani udeleženci državnih in mednarodnih dogodkov v okviru JSKD (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016d).

Na regijskem nivoju potekajo tudi prireditve in izobraževanja, ki niso del državne kakovostne piramide. To so prireditve, ki presegajo lokalni nivo in združujejo društva in skupine v širšem lokalnem okolju; praviloma se imenujejo regijske prireditve.

Čeprav je regijskih programskih koordinacij JSKD 10, se na kulturnih področjih praviloma ne izvede 10 regijskih dogodkov, ampak manj. Podatki so povzeti iz Poročila JSKD za leto 2015 (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016d).

Vokalna glasbena dejavnost

- Regijska tekmovanja otroških in mladinskih pevskih zborov; izvedenih regijskih tekmovanj: 6;
- regijska tekmovanja odraslih pevskih zborov; izvedenih regijskih tekmovanj: 6;

- regijska izobraževanja (zborovodska šola); izvedenih regijskih izobraževanj: 8.

Instrumentalna glasbena dejavnost

- Regijska srečanja za uvrstitev na 35. srečanje tamburašev in mandolinistov Slovenije 2015; izvedenih regijskih tematskih koncertov: 6;
- regijska srečanja mladinskih rock skupin za uvrstitev na državno srečanje rock skupin Slovenije Rock vizije 2015; izvedenih regijskih koncertov: 5.

Likovna dejavnost

- Regijske tematske razstave 2015 z izborom za državno razstavo 2016; izvedenih regijskih razstav: 10.

Literarna dejavnost

- Festival mlade literature Urška 2015, regijska srečanja za uvrstitev na državno srečanje mladih literatov med 15. in 30. letom; izvedenih regijskih srečanj: 6;
- V zavetju besed 2015, regijska srečanja za uvrstitev na državno srečanje seniorskih avtorjev; izvedenih regijskih srečanj: 6.

Gledališka dejavnost

- Regijska srečanja lutkovnih skupin za uvrstitev na državno srečanje lutkovnih skupin Slovenije 2015; izvedenih regijskih srečanj: 8;
- regijska srečanja otroških gledaliških skupin za uvrstitev na Srečanje otroških gledaliških skupin Slovenije 2015; izvedenih regijskih srečanj: 10;
- regijska srečanja odraslih gledaliških skupin za uvrstitev na 54. Linhartovo srečanje – festival gledaliških skupin Slovenije 2015; izvedenih regijskih srečanj: 10;
- regijska srečanja mladinskih gledaliških skupin Vizije za uvrstitev na državni festival Vizije – festival mladinske kulture Slovenije 2015; izvedenih regijskih srečanj: 10.

Folklorna dejavnost

- Regijska srečanja otroških folklornih skupin za uvrstitev na državno srečanje otroških folklornih skupin Ringaraja 2015; izvedenih regijskih srečanj: 7;

- regijska srečanja odraslih folklornih skupin za uvrstitev na državno srečanje odraslih folklornih skupin Slovenije Le plesat me pelji 2015; izvedenih regijskih srečanj: 7.

Plesna dejavnost

- Regijska srečanja otroških in mladinskih plesnih skupin za uvrstitev na državno srečanje plesnih skupin ŽIVA 2015; izvedenih regijskih srečanj: 7.

(Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016d)

Tabela 2.2: Število izvedenih regijskih prireditvev in izobraževanj v obdobju med letoma 2011 in 2015

REGIJSKI PROGRAM	2011	2012	2013	2014	2015
prireditve	299	304	260	252	242
izobraževanja	132	133	125	121	116

Vir: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2015b) in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2016d).

Planirano število regijskih programov JSKD v letu 2016

- regijske revije odraslih pevskih zborov Sozvočenja 2016: 6,
- regijska zborovska izobraževanja – zborovodska šola 2016: 5,
- regijski koncerti mladinskih rock skupin Rock vizije 2016: 5,
- regijska srečanja tamburaških in mandolinskih skupin: 6,
- regijska srečanja pihalnih orkestrrov: 8,
- regijska srečanja otroških gledaliških skupin: 8,
- regijska srečanja lutkovnih skupin: 10,
- regijska srečanja mladinskih gledaliških skupin – regijske Vizije: 7,
- regijska srečanja odraslih gledaliških skupin – regijsko Linhartovo srečanje: 10,
- regijska srečanja pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž: 8,
- regijska srečanja otroških folklornih skupin: 8,
- regijska srečanja odraslih folklornih skupin: 8,

- regijske revije otroških in mladinskih plesnih skupin: 7,
- regijska srečanja mlajših literatov Urška 2016: 6,
- regijska srečanja seniorskih avtorjev: 7.

(Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016e)

Državni program JSKD

V državni program JSKD se uvrščajo predvsem državna tekmovanja in festivali na vseh področjih kulturnih dejavnosti, mednarodna tekmovanja in festivali in izobraževanja. Leta 2015 je bilo izvedenih 55 državnih prireditev in 85 izobraževanj (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2016d).

Tabela 2.3: Število izvedenih državnih prireditev in izobraževanj v obdobju med letoma 2011 in 2015

DRŽAVNI PROGRAM	2011	2012	2013	2014	2015
prireditve	55	62	58	57	55
izobraževanja	104	109	105	104	85

Vir: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2015b) in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2016d).

2.2.6 Ugotovitve

Ljubiteljsko kulturno udejstvovanje v Sloveniji je v primerjavi z drugimi evropskimi državami razmeroma zelo razvito (Bittner Pipan in drugi 2011, 234).

Osnovna organizacijska oblika delovanja ostaja kulturno društvo, delujejo pa tudi šolske kulturne skupine in neformalne kulturne skupine. Društva se povezujejo v zveze društev; skupne interese kulturnih društev na lokalnem nivoju zastopa občinska ali medobčinska zveza kulturnih društev. Zveze društev se na nacionalnem nivoju povezujejo v Zvezo kulturnih društev Slovenije, ki zastopa interese društev na nacionalnem nivoju.

Kulturna društva in skupine izvajajo svoje programe samostojno in neodvisno, vendar se večinoma vsa vključujejo tudi v programe, ki jih pripravlja JSKD, kjer so strokovno ocenjena in lahko napredujejo na regijski in državni nivo.

V Sloveniji deluje tudi nekaj področnih zvez: Zveza godb Slovenije, Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije in Zveza pevskih zborov Primorske. Zveza godb Slovenije je krovna organizacija godb in instrumentalnih skupin, ki svoje programe izvaja neposredno z Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti. Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije je nastala zaradi potrebe po predstavniku v mednarodni organizaciji CIOFF. Zveza pevskih zborov Primorske združuje pevske zbore v svoji regiji in programe izvaja skupaj z Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti.

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti je organizacija, ki jo je ustanovila država in skrbi za ljubiteljsko kulturo v Sloveniji. Območne izpostave JSKD dosegajo celotni teritorij Slovenije.

JSKD ima več funkcij. Najpomembnejši sta finančna in programska. JSKD tako izvaja naloge financiranja kulturnih društev, ki jih za njihovo delovanje in projekte namenjajo Ministrstvo za kulturo in lokalne skupnosti. Programske naloge pomenijo izvedbo prireditev (revij, koncertov, tekmovanj, razstav, preglednih srečanj, izobraževanj ...), ki so praviloma strokovno spremljane in tako del državne kakovostne piramide, ki skupine po kvaliteti uvršča na tri kakovostne nivoje. Od

uvrstitve v kvalitetni nivo kulturnega društva in skupine je odvisno tudi sofinanciranje dejavnosti iz javnih sredstev. Izpostave izvajajo tudi dodatne in lokalne programe za kulturna društva in skupine.

Za izvedbo regijskih programov JSKD se območne izpostave JSKD povezujejo v regijske programske koordinacije JSKD. Ker regijska zakonodaja v Sloveniji še ni sprejeta, je JSKD v svoji organizacijski strukturi določil 10 regijskih programskih koordinacij JSKD. Te so poimenovane neenotno (nekatero po največjih mestih, kjer deluje izpostava, druge po deželnih geografskih imenih). Na regijskem nivoju ni zaposlenih sodelavcev JSKD. Vodje regijskih koordinacij JSKD, imenovani regijski koordinatorji JSKD, so zaposleni kot koordinatorji območnih izpostav JSKD in zgolj koordinirajo izvedbo regijskih programov.

Regijskih dogodkov JSKD je le izjemoma 10, kolikor je regijskih programskih koordinacij JSKD. Število izvedenih regijskih dogodkov JSKD se razlikuje tudi glede na kulturno dejavnost. Leta 2015 se je večinoma izvedlo 5–8 regijskih dogodkov na posameznem kulturnem področju, največkrat pa 6. V načrtu programa JSKD za leto 2016 je predvidenih 10 regijskih dogodkov samo na gledališkem področju, pri preostalih kulturnih dejavnostih pa 5–8.

2.3 Prikaz organiziranosti ljubiteljske kulture v Avstriji

Za v Republiki Sloveniji uveljavljen termin ljubiteljska kultura (nekoč amaterska ali diletantska kultura) se v Republiki Avstriji uporabljajo termini narodna in ljudska kultura (Volkskultur, Alltagskultur), amaterska kultura (Amateurlkultur), ljudska umetnost (Volkskunst), nepoklicna/neprofesionalna kultura (freiwillige Kulturarbeit).

Termin narodna kultura obsega poleg kulture še kulturo praznikov, običajev, narodnih noš, pa tudi ustno prenesene oblike komunikacije in združenja (pravljice, legende, ljudska glasba, ljudske pesmi, ljudski ples, ljudsko gledališče) (Bugarič in drugi 2015, 14–15).

V Republiki Avstriji je osnovna organizacijska oblika delovanja ljubiteljske, narodne kulture *društvo* (das Verein). Sprva je bilo ustanavljanje društev omejeno, po spremembi zakonodaje leta 1867 pa so dobili vsi državljani pravico do združevanja in ustanavljanja društev. Sprememba zakonodaje leta 1951 je poenostavila registracijo društev, saj sta bili za registracijo društva dovolj dve osebi. Zadnja sprememba društvene zakonodaje je bila sprejeta leta 2002 (Bundeskanzleramt 2002).

Društva se lahko povežejo v zveze društev (Verband), ki se lahko oblikujejo teritorialno neodvisno na določenem kulturnem področju, ali kot teritorialne deželne zveze (Landesverband). Deželne zveze se lahko nadregionalno povežejo na nacionalni ravni v krovne zveze ali državne zveze oz. združenja (Dachverband ali Bundesverband) (Bundeskanzleramt 2002).

Struktura in financiranje kulturnih društev

Struktura kulturnega društva je po zakonu o društvih zelo podobna slovenski društveni zakonodaji. Zbor članov je najvišji organ društva in sprejema najpomembnejše odločitve ter voli njegove organe skladno s statutom. Organi so praviloma predsednik oz. poslovodja, odborniki (člani upravnega odbora) in nadzorni odbor, če je predviden v aktih društva. Članstvo je prostovoljno (Bundeskanzleramt 2002).

Financiranje društev in skupin narodne kulture je v pristojnosti zveznih dežel in občin. Na zvezni ravni subvencionira urad zveznega kanclerja (in nekatera ministrstva) izključno zvezna združenja. Interese narodne kulture zastopa okoli 700.000 prostovoljcev, ki so na nacionalni ravni organizirani v naslednja zvezna združenja: Avstrijska pevska zveza (Österreichischer Chorverband), Avstrijska zveza godb (Österreichischer Blasmusikverband), Zveza avstrijskih združenj za narodne noše in domovinskih združenj (Bund der Österreichischen Trachten- und Heimatverbände), Državna delavska skupnost za avstrijski ljudski ples (Bundesarbeitergemeinschaft Österreichischer Volkstanz), Avstrijska delavska pevska zveza (Österreichischer Arbeitersängerbund), Avstrijska državna zveza za nepoklicno gledališče (Österreichischer Bundesverband für außerberufliches Theater), Združenje za avstrijsko ljudsko pesem (Österreichisches Volksliedwerk),

Združenje amaterskih glasbenikov in amaterskih glasbenih društev Avstrije (Verband der Amateurmusiker und -vereine Österreichs) (Bugarič in drugi 2015, 14–15).

Na deželnem nivoju zvezne dežele Koroške velja omeniti še krovni kulturni organizaciji koroških Slovencev. To sta Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza. Obe delujeta v Celovcu in povezujeta kulturna društva koroških Slovencev.

2.3.1 Področna interesna združenja v narodni kulturi

2.3.1.1 Avstrijska pevska zveza (Österreichischer Chorverband)

Avstrijska pevska zveza je registrirana kot zveza društev in zastopa interese članov na državni in mednarodni ravni. Ustanovljena je bila leta 1949. Avstrijska pevska zveza deluje predvsem na področju ohranjanja in razvoja zborovske glasbe ter skrbi za državno in mednarodno sodelovanje relevantnih društev, zvez in institucij na zborovskem področju. Cilje delovanja dosega z izvajanjem zborovskih dogodkov (koncerti, tekmovanja), z izobraževanjem (strokovni seminarji, simpoziji, mojstrski tečaji), s sofinanciranjem članov pri gostovanjih in izobraževanjih v tujini, z izdajanjem zborovske literature, strokovnih člankov in nosilcev zvoka ter naročanjem literature pri avstrijskih skladateljih. Članice Avstrijske pevske zveze so lahko deželne pevske zveze Republike Avstrije in pevske zveze iz tujine, če imajo enake smernice delovanja. Avstrijsko pevsko zvezo sestavlja 9 deželnih pevskih zvez: Pevska zveza Salzburg (Chorverband Salzburg), Pevska zveza Zgornje Avstrije (Chorverband Oberösterreich), Pevska zveza Spodnje Avstrije (Chorverband Niederösterreich), Štajerska pevska zveza (Steirischer Sängerbund), Tirolska pevska zveza (Tiroler Sängerbund), Koroška pevska zveza (Kärntner Sängerbund), Predarlška pevska zveza (Chorverband Vorarlberg), Zborovski forum Dunaj (Chorforum Wien), Gradiščanska pevska zveza (Burgenländischer Sängerbund) in pridružena Pevska zveza Južne Tirolske (Südtiroler Chorverband). Avstrijski pevski zvezi se lahko pridružijo podporni člani, ki so lahko posamezniki ali podjetja. Častni člani so posamezniki, ki so odmevno zaznamovali delovanje Avstrijske pevske

zveze. Organe Avstrijske pevske zveze sestavljajo: predsedstvo, generalna skupščina, glasbeni odbor in častno razsodišče. Predsedstvo sestavlja 11 članov, ki jih izvolijo na generalni skupščini, z mandatno dobo štirih let (Österreichischer Chorverband 2013).

Avstrijska pevska zveza pripravlja tekmovanja odraslih pevskih zborov v treh regijskih skupinah, ki Avstrijo razdelijo na jug, vzhod in zahod. Pri izvedbi bienalnih mladinskih pevskih festivalov ima možnost sodelovanja po en zbor iz vsake izmed devetih zveznih dežel (Österreichischer Chorverband 2012).

Iz podatkov za leto 2011 je razvidno, da deluje pod okriljem Avstrijske pevske zveze 3.256 pevskih zborov s skupaj 82.156 pevci. 40% je mešanih zborov, 20% moških, 4% ženskih, 14% otroških in mladinskih ter 22% cerkvenih (Österreichischer Chorverband 2011).

2.3.1.2 Avstrijska zveza godb (Österreichischer Blasmusikverband)

Avstrijska zveza godb je zveza društev in združuje deželne zveze godb. Ustanovljena je bila leta 1958. Po statutu (Österreichischer Blasmusikverband 2014) je lahko v Zvezo vključena le ena pokrajinska zveza posamezne zvezne dežele. Zvezi se lahko pridružijo partnerske zveze iz sosednjih držav z istimi interesi (pridruženi sta Zveza godb Južne Tirolske in Zveza godb Liechtenstein). V Avstrijsko zvezo godb se vključujejo pihalni orkestri, godbe, mladinski orkestri in glasbena društva (glasbene šole, ki izobražujejo glasbenike za sodelovanje v orkestrih). Avstrijska zveza godb združuje 9 avstrijskih deželnih zvez in 2 pridruženi zvezi, v katerih deluje 2.166 godb in 1.076 mladinskih orkestrów (skupaj 3.242):

- Gradišćanska zveza godb (91 godb, 39 mladinskih orkestrów),
- Koroška zveza godb (129 godb, 35 mladinskih orkestrów),
- Zveza godb Spodnje Avstrije (486 godb, 205 mladinskih orkestrów),
- Zveza godb Zgornje Avstrije (478 godb, 343 mladinskih orkestrów),
- Zveza godb Salzburg (148 godb, 103 mladinski orkestri),

- Štajerska zveza godb (396 godb, 131 mladinskih orkestrrov),
- Tirolska zveza godb (302 godbi, 110 mladinskih orkestrrov),
- Predarlška zveza godb (113 godb, 103 mladinski orkestri),
- Zveza godb Dunaj (23 godb, 7 mladinskih orkestrrov).

(Österreichischer Blasmusikverband 2015, 71)

V 3.242 godbah in orkestrrih je leta 2014 delovalo 107.582 aktivnih članov (glasbenikov in organizacijskih sodelavcev), kar je predstavljalo 26,7 % vsega članstva. Da Zveza godb Avstrije posveča posebno pozornost razvoju in izobraževanju mladih, kaže podatek, da je v zadnjih 10 letih število mladinskih orkestrrov naraslo s 348 na 1.076. Posebno mesto v statistiki imajo mladi, ki se izobražujejo v društvenih glasbenih šolah in še niso aktivno vključeni v mladinske orkestre ali godbe. Teh je bilo leta 2014 30.995, kar je predstavljalo 7,7 % vsega članstva. Največji odstotek vsega članstva (65,6 % oz. 263.951 oseb) predstavljajo neaktivni oz. podporni člani (Österreichischer Blasmusikverband 2015, 72–74).

Zveza godb Avstrije s svojimi deželnimi zvezami izvaja predvsem dva programska sklopa. Prvi je izvedba tekmovanj; ta se delijo v tekmovanje godb v koncertnem igranju v različnih kategorijah in tekmovanje godb v gibanju (show program, figurativni nastop, korakanje). Drugi programski sklop so izobraževanja (masterclass) glasbenikov in dirigentov (Österreichischer Blasmusikverband 2015).

Godbe v Republiki Avstriji prejemajo javna sredstva (dotacije in finančne podpore) zvezne vlade, deželnih vlad in občin. Sredstva prejemajo tudi od sponzorjev in donatorjev ter s prodajo storitev na trgu (koncerti in nastopi, prodaja zgoščenk). Pomemben delež predstavljajo donacije posameznikov (podporni člani) in podjetij. Skupni prihodek vseh subjektov na godbenem področju v Republiki Avstriji je leta 2014 presegel 56 milijonov evrov. Javna sredstva (13.227.142 evrov) so predstavljala manj kot četrtino vseh sredstev. 10.312.349 evrov ali 77,96 % so prispevale občine, 2.832.681 evrov ali 21,41 % zvezne dežele, 82.112 evrov ali 0,63 % pa je znašal državni delež (Österreichischer Blasmusikverband 2015, 80–82).

2.3.1.3 Zveza avstrijskih združenj za narodne noše in domovinskih združenj (Bund der Österreichischen Trachten- und Heimatverbände)

Zveza avstrijskih združenj za narodne noše in domovinskih združenj je krovna organizacija, ki združuje 10 pokrajinskih zvez (na področju Salzburga delujeta dve). To so: Gradiščanska zveza za ljudski ples (Volkstanzverband Burgenland), Regionalna kultura Spodnje Avstrije (Regionalkultur Niederösterreich), Koroška zveza za ljudski ples in narodne noše (Kärntner Volkstanz- und Trachtenverband), Deželna zveza domovinskih združenj in združenj za narodne noše Zgornje Avstrije (Landesverband der Heimat- und Trachtenvereinigungen Oberösterreichs), Deželna zveza domovinskih društev Salzburg (Landesverband Salzburger Heimatvereine), Zveza domovinskih društev in društev za noše Salzkammergut (Verband der Heimat-und Trachtenvereine Salzkammergut), Deželna zveza domovinskih društev in društev za noše Štajerske (Landesverband der steirischen Heimat- und Trachtenvereine), Tirolska deželna zveza za narodne noše (Tiroler Landestrachtenverband), Predarlška deželna zveza za narodne noše (Vorarlberger Landestrachtenverband) in Dunajska zveza za narodne noše (Wiener Trachtenverband). V zvezo je vključenih 1.867 društev in skupin, 405 otroških in mladinskih skupin s skupaj 123.451 člani. Zvezo vodi predsedstvo, ki ima devet članov (Ullmann 2014).

Cilji Zveze avstrijskih združenj za narodne noše in domovinskih združenj so predvsem povezovanje vseh generacij, domovinska vzgoja, odprtost svetu, aktivno narodnokulturno ustvarjanje za ohranjanje miru, ohranjanje ljudskega izročila, spodbujanje novih kulturnih praks, ter ohranjanje ljudske pesmi, ljudske glasbe, ljudskega plesa, narodnih noš, ljudske umetnosti in ustnega izročila. Svoje cilje dosegajo z izvajanjem različnih nalog, kot so: povezovanje vseh deželnih zvez in združenj, izvedba prireditev, izvedba izobraževanj, izdaja publikacij in ohranjanje stikov v mednarodnem prostoru (Bund der Österreichischen Trachten- und Heimatverbände 2016a).

Prvo društvo za narodne noše je bilo ustanovljeno leta 1891 v Salzburgu po vzoru podobnih društev v nemški zvezni deželi Bavarska. Prvo združenje društev za narodne noše je bilo ustanovljeno leta 1908. Zveza je bila po vojni ponovno

ustanovljena leta 1947 v Welsu. Je članica mednarodne organizacije za folkloro CIOFF (Bund der Österreichischen Trachten- und Heimatverbände 2016b).

2.3.1.4 Zvezna delavska skupnost za avstrijski ljudski ples (Bundesarbeitsgemeinschaft Österreichischer Volkstanz)

Zvezna delavska skupnost za avstrijski ljudski ples je po svojem statutu nepridobitno društvo, ki deluje po celotnem teritoriju Republike Avstrije in na Južnem Tirolskem. Pri svojem delovanju se posveča avstrijskim ljudskim plesom, deluje pa tudi na področju otroškega in mladinskega plesa ter družabnega in historičnega plesa. Članstvo v skupnosti je lahko redno, podporno in častno. Organi društva so: generalna skupščina, upravni odbor, finančni nadzorni odbor in častno razsodišče. Upravni odbor tvorijo na generalni skupščini izvoljeni funkcionarji (predsednik, podpredsednik, tajnik ...) ter 10 predstavnikov deželnih zvez (tudi predstavnik južnotirolske zveze iz Italije). Zvezna delavska skupnost za avstrijski ljudski ples sodeluje z drugimi sorodnimi organizacijami in prireja srečanja, predstavitve, izobraževanja, šole in kongrese na področju ljudskega plesa. Skupnost se financira iz članarin, prostovoljnih prispevkov, dotacij in kotizacij za posamezne projekte (kongresi in izobraževanja) (Bundesarbeitsgemeinschaft Österreichischer Volkstanz 2015).

2.3.1.5 Avstrijska delavska pevsko zveza (Österreichischer Arbeitersängerbund)

Avstrijska delavska pevsko zveza je krovna organizacija za sedem deželnih delavskih pevskih zvez, ki so organizirane v zveznih deželah: Koroška, Štajerska, Salzburg, Zgornja Avstrija (ki se deli na vzhod in zahod), Spodnja Avstrija, Tirolska in Dunaj. Delavsko pevsko zvezo vodi osemčlanski upravni odbor. Kot posvetovalno telo deluje tudi štiričlanski glasbeni odbor (Österreichischer Arbeitersängerbund 2016).

Avstrijska delavska pevsko zveza je bila ustanovljena leta 1891. Njena naloga je predvsem spodbujanje skupnega kulturnega ustvarjanja na področju zborovske glasbe in zajema vse starostne skupine. To nalogo uresničuje z izobraževanji,

seminarji, organizacijo koncertov in nastopov, s podporo udeležbe na tekmovanjih v Avstriji in tujini in z izdajanjem zborovskega časopisa dvakrat na leto. V zvezo je trenutno včlanjenih 94 društev z 2.000 aktivnimi in 7.000 podpornimi člani. Društva delavske pevske zveze izvedejo okoli 1.100 dogodkov na leto (Österreichischer Arbeitersängerbund 2016).

2.3.1.6 Avstrijska državna zveza za nepoklicno gledališče (Österreichischer Bundesverband für außerberufliches Theater)

Naloge državne zveze za nepoklicno gledališče so predvsem izobraževanje na specifičnem gledališkem področju, planiranje in koordinacija državnih in mednarodnih festivalov, državno in mednarodno mreženje sorodnih organizacij, izdaja strokovne literature, organizacija in izvedba gledaliških kongresov in simpozijev in dokumentiranje dogajanja na področju nepoklicnega gledališča v Avstriji. Avstrijsko državno zvezo za nepoklicno gledališče financirajo iz javnih sredstev urad zveznega kanclerja, Ministrstvo za družino in mladino, Ministrstvo za delo, socialo in zaščito potrošnikov in Ministrstvo za izobraževanje in ženske. Zveza se financira tudi iz drugih nejavnih virov (Österreichischer Bundesverband für außerberufliches Theater 2016).

Avstrijsko državno zvezo za nepoklicno gledališče vodi osemčlanski upravni odbor, ki ga izvolijo vsaka tri leta na volilni skupščini, in devet članov strokovne komisije. Članice državne zveze za nepoklicno gledališče so deželne zveze iz sedmih zveznih dežel: Gledališki servis Koroška (Theater Service Kärnten), Nepoklicno gledališče v Spodnji Avstriji (Außerberufliches Theater in Niederösterreich), Amatersko gledališče Zgornja Avstrija (Amateurtheater Oberösterreich), Deželna zveza za nepoklicno gledališče Štajerske (Landesverband für außerberufliches Theater Steiermark), Tirolska gledališka zveza (Theater Verband Tirol), Predarlška deželna zveza za nepoklicno gledališče (Landesverband Vorarlberg-amateur theater) in Deželna zveza za nepoklicno gledališče, upodabljačo igro in dramsko pedagogiko Dunaj (Landesverband für außerberufliches Theater, Darstellendes Spiel & Dramapädagogik in Wien) (Österreichischer Bundesverband für außerberufliches Theater 2016).

2.3.1.7 Združenje za avstrijsko ljudsko pesem (Österreichisches Volksliedwerk)

Združenje za avstrijsko ljudsko pesem je krovna zveza deželnih združenj za avstrijsko ljudsko pesem: koroške, tirolske, štajerske, predarlške, Zgornje Avstrije, Spodnje Avstrije, salzburške, gradiščanske in dunajske s sedežem na Dunaju. V zvezo je včlanjenih 7.000 članov. Ustanovljena je bila leta 1904. Delovanje krovne zveze društev financira urad zveznega kanclerja. Društva v zveznih deželah delujejo neodvisno od leta 1974 in jih financira urad deželnega glavarja. Sredstva pridobivajo tudi od občin, sponzorjev, donatorjev in podpornikov. Združenje za avstrijsko ljudsko pesem vodi 14-članski upravni odbor, v katerem so predstavniki vseh deželnih združenj, in ima 16-članski znanstveni odbor (Österreichisches Volksliedwerk 2016).

Glavna naloga Združenja za avstrijsko ljudsko pesem je vse od njegove ustanovitve zbiranje, arhiviranje, dokumentiranje in predstavljanje avstrijske ljudske glasbene kulture. Njegovo delovanje je široko usmerjeno, od deželnih posebnosti do mednarodnega sodelovanja. Svoje naloge uresničuje s 100 letnimi projektov, kar vključuje 80 publikacij (nosilci zvoka, notne edicije, knjige), 1.300 prireditev (okrogle mize, koncerti, seminarji, kongresi, izobraževanja, predstavitve) in z okoli 10.000 povpraševanj po arhivski literaturi, notnem materialu, arhivskih zapisih in knjigah. Arhiv Združenja za avstrijsko ljudsko pesem je del sistema avstrijske nacionalne knjižnice in se dopolnjuje od nastanka zveze leta 1904. Trenutno vsebuje 15.000 knjig in časopisov, 18.000 rokopisov, 1.000 letakov z natisnjenimi pesmimi, 13.000 slikovnih zapisov in fotografij in 6.000 nosilcev zvoka. Arhiv v deželnih združenjih je še številčnejši (npr. Dunaj: 45.000 letakov z natisnjenimi pesmimi, 40.000 instrumentalnih skladb, 1.500 pesmaric in knjig z besedili, 2.500 knjig in časopisov, 4.000 rokopisov, 20.000 slikovnih zapisov in fotografij, 5.000 nosilcev zvoka in slike) (Österreichisches Volksliedwerk 2016).

2.3.1.8 Združenje amaterskih glasbenikov in amaterskih glasbenih društev Avstrije (Verband der Amateurmusiker und -vereine Österreich)

Združenje amaterskih glasbenikov in amaterskih glasbenih društev Avstrije je bilo ustanovljeno leta 1925 s prvotnim imenom Zveza delavskih glasbenih društev. Leta 1993, na 13. dnevu združenja (novo štetje velja od leta 1946) se je preimenovalo v Združenje amaterskih glasbenikov in amaterskih glasbenih društev Avstrije. Trenutno združuje 45 društev in glasbenih skupin. V njem sodelujejo tudi posamezni instrumentalisti, ki niso formalno organizirani. Združenje ohranja in spodbuja igranje predvsem na harmoniko, tamburico, mandolino, kitaro, cimbale in citre. V njem tako sodelujejo predvsem harmonikarski, kitarski, tamburaški in mandolinski orkestri ter cimbalisti in citrarji (Združenje amaterskih glasbenikov in amaterskih glasbenih društev Avstrije 2016).

Združenje amaterskih glasbenikov in amaterskih glasbenih društev Avstrije ni regionalno organizirano, ampak so društva in posamezniki neposredni člani. Delovanje in program združenja sofinancira urad zveznega kanclerja. Združenje vodi šestčlanski upravni odbor. V njem je organiziranih sedem glasbenih področij. Vodje glasbenih področij in člani upravnega odbora so prostovoljci. Združenje nima zaposlenih sodelavcev (Verband der Amateurmusiker und -vereine Österreich 2016).

Združenje dosega svoje cilje z izvajanjem seminarjev in izobraževanj za instrumentaliste, štirikrat na leto izda časopis ter omogoča svojim članom sodelovanje na izobraževanjih, tekmovanjih in prireditvah v tujini. Vsako leto izvajajo koncert za posameznike in skupine, ki ne izvajajo lastnih prireditev in koncertov, in jim tako omogočijo javno predstavitev in nastop (Verband der Amateurmusiker und -vereine Österreich 2016).

2.3.2 Krščanska kulturna zveza v Celovcu

Krščanska kulturna zveza (KKZ) je osrednja kulturna organizacija koroških Slovencev, ustanovljena leta 1953 kot idejna naslednica Slovenske krščansko-socialne zveze. Sedež ima v Mohorjevi hiši v Celovcu. Krščanska kulturna zveza deluje neodvisno in ni včlanjena v nobeno politično organizacijo. Trenutno je v zvezo včlanjenih 59 društev (kulturnih društev, katoliških klubov, športnih društev in kulturnih domov). V Krščansko kulturno zvezo se vključujejo tudi neformalne kulturne skupine, kot so šolske skupine, cerkveni pevski zbori, ansambli in drugi. Pod njenim okriljem tako deluje 107 glasbenih skupin (pevski zbori, vokalne skupine in instrumentalne skupine), 26 gledaliških skupin (otroške, mladinske, odrasle in lutkovne skupine) in druge kulturne skupine (Krščanska kulturna zveza 2016a).

Krščanska kulturna zveza ima trenutno šest redno zaposlenih delavcev. Upravni odbor (predsednik, podpredsedniki in člani) sestavljajo prostovoljci. Poslanstvo Krščanske kulturne zveze je uveljavljanje in pospeševanje kulturnih stvaritev, potreb in interesov koroških Slovencev, pospeševanje znanosti in raziskovanja na kulturnem področju, ustvarjanje izobraževalnih možnosti, posredovanje kulturnih dobrin med obema v deželi živečima narodnima skupnostma ter organizacijska in strokovna pomoč kulturnim društvom in skupinam (Krščanska kulturna zveza 2016a).

Krščanska kulturna zveza v svojih programih povezuje kulturne ustvarjalce na avstrijskem Koroškem in v Republiki Sloveniji, prireja koncerte, nastope in srečanja za kulturna društva in skupine, izvaja izobraževanja, izdaja publikacije, nudi strokovno in administrativno pomoč društvom in skupinam, izposoja tehnično opremo ter podeljuje nagrade (Krščanska kulturna zveza 2016b).

Zgodovina Krščanske kulturne zveze

Slovenska izobraževalna društva so se formalno ustanavljala od leta 1902 naprej. Pred tem je bilo ustanovljeno Pevsko društvo Gorotan v Šmihelu (1893), kratkotrajno Pevsko društvo Lipa (1897–1903), Slovensko pevsko društvo Rožnica v Št. Jakobu v Rožu (1899), Tamburaško društvo Bisernica v Celovcu (1901) in Tamburaško društvo v Selah (1902), iz katerega je pozneje nastalo KPD Planina. Najstarejša uradno potrjena katoliška slovenska izobraževalna društva so nastala v Kotu pri Št. Jakobu (1902), v Globasnici, na Kostanjah in na Brdu (1903), v Hodišah, Rožeku, na Radišah (1904), v Podravljah in Škofičah (1905) itn. Na teh temeljih je celovski stolni kaplan dr. Lambert Ehrlich iz Žabnic 3. julija 1907 pri deželni vladi naznanil ustanovitev društva z imenom *Slovenska krščansko-socialna zveza za Koroško* s sedežem v Celovcu. Slovenska krščansko-socialna zveza je svoja pravila zaradi zakonodaje spremenila leta 1934 in se preimenovala v Slovensko prosvetno zvezo. Ker so v povojnem obdobju o kulturni politiki soodločali predstavniki leve politične opcije, je struja, ki je želela nadaljevati na tradiciji in veri utemeljeno kulturno delovanje, leta 1953 ustanovila Krščansko kulturno zvezo, ki je nadaljevala s tradicijo Slovenske krščansko-socialne zveze za Koroško (Krščanska kulturna zveza 2016c).

2.3.3 Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

Slovenska prosvetna zveza zastopa interese koroških Slovencev kot ena od obeh osrednjih kulturnih organizacij na področju kulture. S svojo kulturno politiko spodbuja predvsem moderne izrazne oblike, skrbi za kakovosten razvoj posameznih kulturnih dejavnosti, podpira med- in večetnične koncepte, med- in nadregionalno sodelovanje ter čezmejno povezovanje. Prizadeva si za ohranjanje in razvoj slovenskega jezika in njegovo javno prepoznavnost. Da bi ustvarjala kulturo sožitja med obema narodoma na Koroškem, skrbi za boljše poznavanje slovenskega jezika in kulture pri večinskem prebivalstvu. Z ustvarjalnostjo koroških Slovencev seznani prebivalce Republike Slovenije. Slovenska prosvetna zveza

skrbi za 47 slovenskih krajevnih kulturnih in prosvetnih društev na južnem Koroškem ter jim nudi strokovno, organizacijsko, finančno in administrativno pomoč. Strokovno izobražuje kulturne delavce in skrbi za njihovo povezovanje s kulturnimi ustanovami v Sloveniji. Ljubiteljsko društveno delovanje dopolnjuje s samostojnimi kulturnimi produkcijami. Prireja različne kulturne projekte: od koncertov in gledaliških predstav, razstav, izobraževalnih seminarjev, literarnih branj in jezikovnih tečajev do mladinskega in otroškega kulturnega delovanja (Slovenska prosvetna zveza 2016a).

Zgodovina Slovenske prosvetne zveze

Slovenska prosvetna zveza je nastala s preimenovanjem Slovenske krščansko-socialne zveze za Koroško leta 1934. Od leta 1941 je bila Slovenska prosvetna zveza in 43 včlanjenih kulturnih društev prepovedanih. Zaplenili so ji društveno premoženje, izropali ali uničili 13 kulturnih domov, 26 stalnih odrov in dvoran in vsaj 80.000 slovenskih knjig. Po vojni je Slovenska prosvetna zveza nadaljevala s svojim delovanjem leta 1946. Leta 1953 je bila ustanovljena Krščanska kulturna zveza in od takrat delujeta na avstrijskem Koroškem dve krovni kulturni organizaciji za kulturna društva (Slovenska prosvetna zveza 2016b).

2.3.4 Ugotovitve

Tudi v Avstriji je osnovna organizacijska oblika delovanja ljubiteljske kulture kulturno društvo. Kulturna društva se povezujejo po kulturnih področjih na regijskem in državnem nivoju. Zveze društev po kulturnih področjih imenujemo tudi področna interesna združenja na področju ljubiteljske kulture. V regijsko zvezo so imenovani predstavniki kulturnih društev, državno ali zvezno zvezo pa sestavljajo predstavniki vseh devetih regijskih zvez (razen tam, kjer regijskih povezav ne poznajo).

Najstarejša združenja kulturnih društev v Avstriji so pevska, narodna in godbena. V Avstriji ohranjajo narodno zavest tudi z negovanjem oblačilne dediščine, v ljudskih folklornih skupinah in z ohranjanjem ljudskih pesmi. Ena najbolj organiziranih in organizacijsko strukturiranih – od društva do krovne zveze – je Zveza godb Avstrije, ki je (skupaj z godbami) zelo uspešna tudi pri pridobivanju sredstev za delovanje godb. Iz poročila Zveze godb Avstrije za leto 2014 je razvidno, da predstavljajo javna sredstva v višini nekaj več kot 13 milijonov evrov nekaj manj kot četrtno vseh pridobljenih sredstev, saj je skupni znesek za delovanje godb in programe Zveze godb Avstrije v letu 2014 presegel 56 milijonov evrov (Österreichischer Blasmusikverband 2015), kar pomeni eno tretjino celotnega proračuna Ministrstva za kulturo Republike Slovenije za leto 2014 (Ministrstvo za kulturo 2015b).

2.4 Rezultati primerjalne analize

Podobnosti

V obeh državah je osnovna organizacijska oblika kulturno društvo, ki ima pravno podlago v zakonu o društvih. Tudi struktura društev je podobna. Društva se v obeh državah povezujejo v zveze društev. V obeh državah je osnovna raven sofinanciranje ljubiteljskih kulturnih društev lokalna raven oz. občina.

V programskem smislu so v obeh državah najbolj razvite kulturne dejavnosti zborovsko petje, godbeništvo in ljudska pesem.

Razlike

Glavna razlika v organiziranosti ljubiteljske kulture v Sloveniji in Avstriji je v krovnih organizacijah ljubiteljskih kulturnih dejavnosti. V Sloveniji se društva povezujejo v zveze kulturnih društev ne glede na kulturno dejavnost, ki jo izvajajo, v eno zvezo so povezana vsa kulturna društva. V Avstriji se društva v zveze društev povezujejo na podlagi kulturne dejavnosti, ki jo izvajajo. V obeh primerih gre za povezovanje od spodaj navzgor – od društva preko medobčinske zveze (v Avstriji deželne zveze) do državne zveze.

Bistvena razlika je tudi v financiranju na regijskem nivoju, ki ga v Sloveniji ne poznamo zaradi izostanka regij, v Avstriji pa regijsko financiranje pomeni bistvena sredstva za delovanje tako kulturnih društev kot njihovih regijskih zvez.

Razlika med Slovenijo in Avstrijo je tudi ta, da v Sloveniji poleg Zveze kulturnih društev deluje tudi Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, ki nudi strokovno, finančno, programsko in organizacijsko podporo ljubiteljskim kulturnim dejavnostim. JSKD upravlja v svojih programskih nalogah državno kakovostno piramido, v katero se vključujejo kulturna društva. Gre za povezovanje od zgoraj navzdol – v državni programski strukturi sodelujejo kulturna društva.

Razlike so tudi v programskem smislu. V Avstriji velja izpostaviti ohranjanje oblačilne dediščine v združenjih za narodne noše (Trachtenverein) in domovinskih društvih (Heimatverein). Podobnih društev v Sloveniji ne poznamo. Oblačilna kultura se ohranja v folklornih skupinah. V Sloveniji se tako narodna noša uporablja kot kostum za nastope folklornih skupin (pa tudi narodnozabavnih ansamblov), v sosednji Avstriji pa lahko vsak dan srečamo ljudi, ki so oblečeni v narodne noše, še posebej ob nedeljah in praznikih. Zaradi geografske lege so v Sloveniji dokaj dobro razviti tamburaški orkestri, ki jih v Avstriji poznajo le nekaj.

V Avstriji ne poznajo državne strukture, ki bi nudila strokovno, programsko, finančno in organizacijsko podporo ljubiteljskim kulturnim dejavnostim, kot je v

Sloveniji Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. V Avstriji je v okviru lokalnih skupnosti, dežel in države urejeno samo sofinanciranje kulturnih društev in njihovih zvez. Društva so zato v Avstriji dobro organizirana in povezana od društva preko deželne zveze do državne zveze, pri čemer ima najpomembnejšo vlogo za društva zagotovo deželna raven, in to glede financiranja, povezovanja društev in izvedbe prireditev. Zaradi dobre organiziranosti in specializiranosti na točno določenem kulturnem področju v Avstriji izostane sodelovanje med različnimi dejavnostmi, kot ga poznamo v Sloveniji, saj obe organizaciji (ZKDS in JSKD) skrbita za povezovanje področij ljubiteljske kulturne dejavnosti.

V Sloveniji je ustanovitelj Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti kot izvedbene profesionalne strukture, vzpostavljene na celotnem teritoriju Republike Slovenije za podporo ljubiteljskim kulturnim dejavnostim, država (Vlada RS). JSKD v svojih programih pripravlja prireditve in izobraževanja ter vodi založništvo na vseh področjih kulturnih dejavnosti v svoji državni kakovostni piramidi, od območnega do državnega nivoja. Civilnodružbena organizacija, ki povezuje kulturna društva na območju Slovenije, je Zveza kulturnih društev Slovenije, ki prav tako v eni organizaciji združuje vse dejavnosti kulturnih društev. Edina zveza, ki deluje na točno določenem ljubiteljskem kulturnem področju v Sloveniji, je Zveza slovenskih godb, ki se v izvedbi svojih programov najtesneje povezuje z JSKD.

Kljub razmeroma mladi organizacijski strukturi Javnega sklada (20 let od ustanovitve) gre za formo, ki se je razvijala od sedemdesetih let prejšnjega stoletja in ki je nastala ob kakovostni rasti in večanju števila kulturnih društev v programih Zveze kulturno-prosvetnih organizacij, zvez kulturnih organizacij in zvez kulturnih društev. Takrat se je oblikovalo tudi napredovanje z občinskih in medobčinskih na področne in državne prireditve na podlagi kakovosti kulturnih društev, iz česar se je razvila današnja državna kakovostna piramida, ki jo izvaja JSKD.

V Avstriji ni državnih struktur, ki bi pomenile podporno mrežo ljubiteljski kulturi, kot je v Sloveniji JSKD, ampak so organizirana področna interesna združenja glede na kulturno dejavnost. Praviloma so to krovna združenja, ki povezujejo deželne zveze. Pod okriljem deželnih zvez so združena posamezna društva in posamezniki. Zvezna struktura praviloma vsebuje predstavnike deželnih zvez, ki tako zastopajo

interese društev. Tako je zagotovljena vertikalna povezava od društva preko deželne zveze do zvezne (državne) organizacije. Tudi programi so deljeni po vertikali do državnega nivoja, razen tam, kjer je število članov tako majhno, da ni potrebe po deželnih zvezah.

3 Kvalitativna analiza vertikalne organiziranosti Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti s poudarkom na regijski ravni

3.1 Uvod v kvalitativno analizo, cilji analize, teze in metodologija

Regijska organiziranost JSKD

JSKD ima v svoji programski strukturi organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij. Program se tako izvaja na treh nivojih: območni, regijski in državni. Organizacijska struktura zaposlenih sodelavcev JSKD se deli na zaposlene na območnih izpostavah in zaposlene v centralni strokovni službi, kjer je tudi vodstvo sklada. Zaposlenih na regijskem nivoju v strukturi JSKD ni. Območne izpostave se povezujejo v regijske programske koordinacije, ki jih vodijo regijski koordinatorji, vendar so ti primarno zaposleni na območnih izpostavah. Praviloma so to koordinatorji večjih, programsko obremenjenih območnih izpostav večjih mest. Delo regijske koordinacije opravljajo ob svojem rednem delu na območni izpostavi.

Iz analize organiziranosti ljubiteljske kulture v Avstriji je razvidno, da je prav regijski (v Avstriji deželni) nivo zelo pomemben pri povezovanju, napredovanju po kakovosti in financiranju kulturnih društev, izvedbi skupnih prireditev in zastopanju skupnih interesov. Da sta organiziranost in financiranje ljubiteljske kulture na regijskem nivoju v Avstriji dobra, pripomorejo predvsem zvezne dežele, ki sofinancirajo in podpirajo ljubiteljsko kulturo na tem nivoju.

JSKD je ob ustanovitvi leta 1996 in v naslednjih letih svojo programsko strukturo povzel po občinskih ZKO-jih in ZKD-jih, ki so bili krovno povezani v Zvezo kulturnih organizacij Slovenije. Na regionalnem nivoju so bili povezani medobčinsko oz. področno. Programska shema je bila že takrat piramidalno osnovana po kakovosti od občinskega, medobčinskega in področnega do državnega, čeprav regije niso bile ustanovljene. Z novo državno organizacijo (JSKD) je država ohranila profesionalno programsko podporo ljubiteljski kulturi s podobno državno

programsko piramidalno shemo na območnem, regijskem in državnem nivoju, čeprav regije še niso ustanovljene.

Navpična členjenost organizacije

Delitev dela v organizaciji je lahko prečna – po strokah in programih ter navpična – po odrejanju, odločanju, informiranju in poročanju. Navpična členjenost odraža obvladovanje organizacije in delitev odgovornosti v njej. Navpična členjenost v organizaciji ustvarja hierarhijo. Po načelu enotnosti vodenja ima vsak delavec le enega nadrejenega. S tem mora biti tudi usklajeno število delavcev, ki jih je posamezni vodja/nadrejeni še zmožen obvladati. Ne glede na to, ali je nepridobitna organizacija prostovoljska ali profesionalizirana, je razmerje v navpični členjenosti enako (Trunk Širca in Tavčar 2005, 75).

Slika 3.1: Navpična členjenost prostovoljskih in profesionalnih organizacij

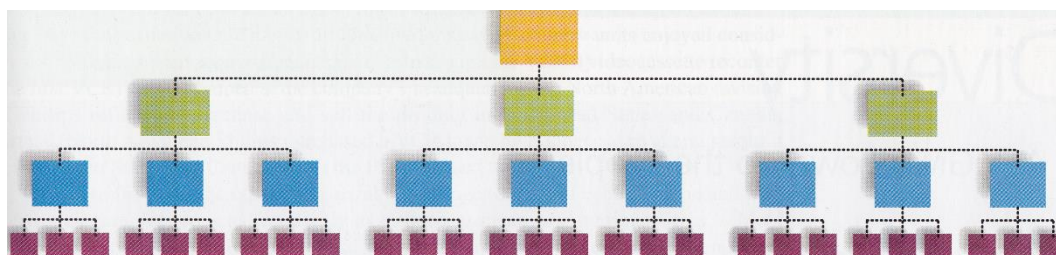

Vir: Trunk Širca in Tavčar (2005, 100)

Navpična členjenost je tako razdeljena na štiri ravni: upravljalno raven ter vršni, srednji in izvajalni menedžment.

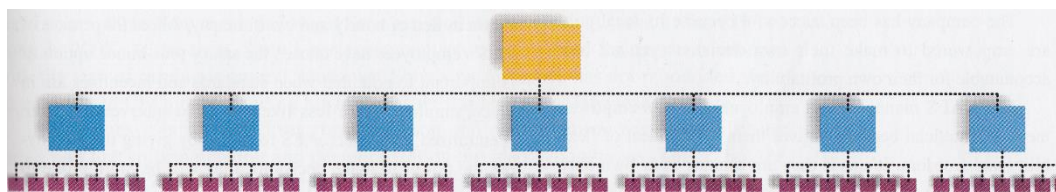
Hitt, Black in Porter (2009) delijo vertikalno členjenost organizacije na dva modela: na visoko in nizko organizacijo. Organizacija, ki ima več nivojev moči v celotni strukturi, je visoka organizacija. Ima več nivojev vertikalne diferenciacije avtoritet. Organizacija z manj nivoji moči je ob enakem številu zaposlenih nižja in posledično širša, zato jo imenujejo nizka organizacija (Hitt, Black in Porter 2009, 193–194).

Slika 3.2: Primer visoke organizacije (4 nivoji moči, 40 zaposlenih)

Vir: Hitt, Black in Porter (2009, 195)

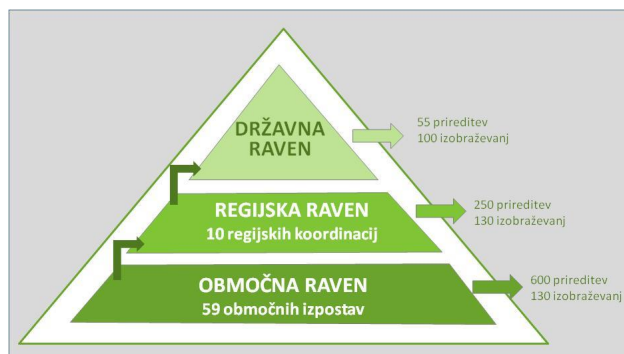
Slika 3.3: Primer nizke organizacije (3 nivoji moči, 57 zaposlenih)

Vir: Hitt, Black in Porter (2009, 195)

JSKD izvaja programe v državni kakovostni piramidi na treh nivojih, območnem, regijskem in državnem, kar je razvidno s slike državne kakovostne piramide iz strateškega načrta JSKD 2015–2020.

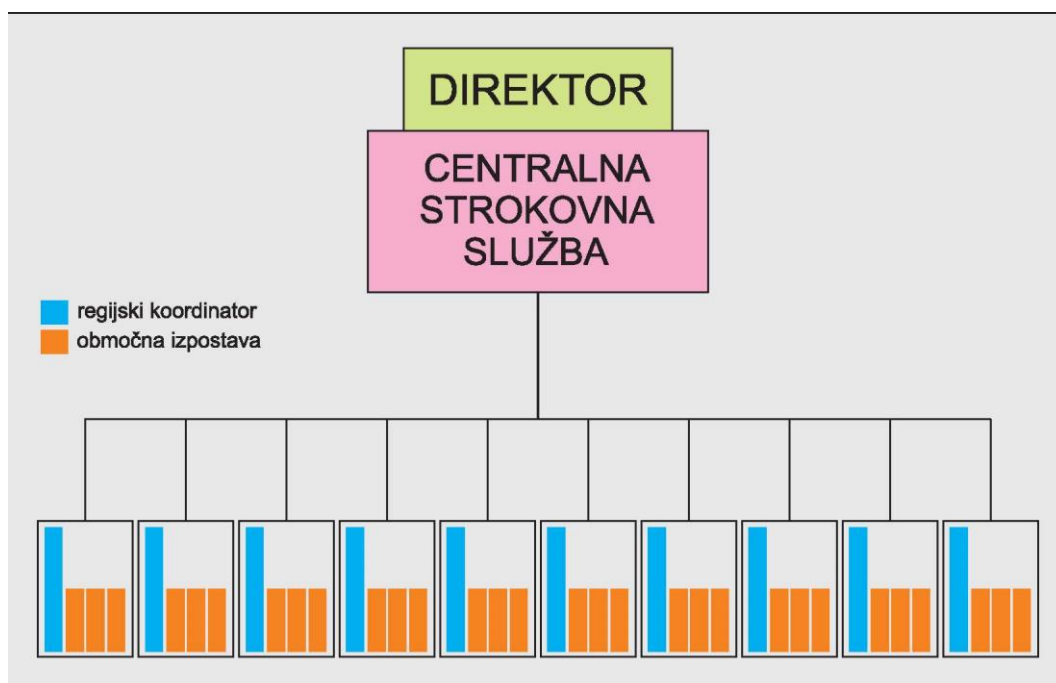
Slika 3.4: Nacionalna kakovostna piramida JSKD: Strateški načrt Javnega sklada Republike Slovenije za obdobje 2015–2020

Vir: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (2015b).

V organizacijski strukturi se JSKD deli na zaposlene v centralni strokovni službi in na zaposlene na območnih izpostavah. Deset zaposlenih na območnih izpostavah opravlja tudi delo regijskega koordinatorja.

Slika 3.5: Shema organizacijske strukture JSKD

Ker regije v Sloveniji še niso uzakonjene, je JSKD uvedel svojo regijsko delitev (regijske koordinacije) za povezovanje območnih izpostav in izvedbo regijskih programov. Regijske programske koordinacije vodijo regijski koordinatorji, ki so primarno zaposleni na območnih izpostavah. Na regijskem nivoju delujejo zgolj kot usklajevalci terminov. Tako izostane srednji nivo (izvedba regijskih programov JSKD) v organizacijski strukturi JSKD, kot jo predvideva vertikalna členjenost organizacije po Trunk Širca in Tavčarju (2005, 100).

JSKD ima strukturo nizke organizacije, državna kakovostna piramida, ki jo izvaja JSKD, pa je po obliki podobna shemi visoke organizacije.

Zaradi samo dveh ravni (lokalna in državna) v Sloveniji izostane tudi sofinanciranje regijskih programov JSKD in tistih društev in skupin, ki presegajo območni nivo in ne dosegaajo državnega.

Cilj analize je bil pridobiti podatke in mnenje ključnih akterjev, ki delujejo na regionalnem področju JSKD, to so regijski programski koordinatorji, ter na podlagi njihovih odgovorov in ugotovitev predlagati možne prilagoditve upravljanja vertikalne strukture JSKD. Regijski programski koordinatorji imajo najbolj relevanten vpogled v podatke o sofinanciranju regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev na njihovem območju.

Teze

1. teza:

Za kakovostnejšo izvedbo regijskih programov so potrebne prilagoditve v organizacijski strukturi JSKD.

2. teza:

Stabilno sofinanciranje regijskih programov s strani lokalnih skupnosti bi bilo zagotovljeno le s sprejetjem zakona o uvedbi pokrajin v Republiki Sloveniji.

Metodologija in potek raziskave

V raziskavi sem uporabil kvalitativni pristop s strukturiranim intervjujem ključnih akterjev v obstoječih strukturah JSKD, ki delujejo na regionalnem področju JSKD, tj. regijskih programskih koordinatorjev.

Raziskava je bila zaradi oddaljenosti sodelujočih opravljena po telefonu v obdobju od 6. 4. 2016 do 14. 4. 2016. Točni termini so označeni pri posameznem intervjuju v priloženi transkripciji intervjujev.

Raziskava je bila opravljena z devetimi regijskimi programskimi koordinatorji (deseti je avtor naloge). Intervjuji so oštevilčeni od 1 do 9 glede na časovno zaporedje nastanka. Z enakim zaporedjem od 1 do 9 imenujem tudi intervjuvane regijske koordinatorje. Vseh 9 intervjuvanih regijskih koordinatorjev je sicer žensk, vendar jih v raziskavi imenujem intervjuvanec.

Splošni podatki o intervjuvancih

Tabela 3.1: Stopnja izobrazbe

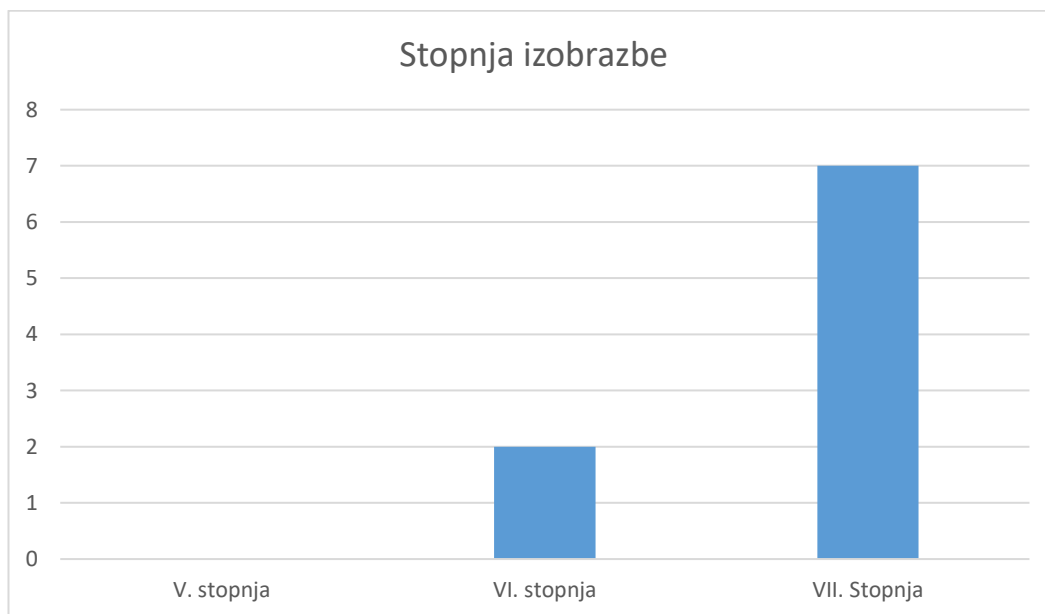

Tabela 3.2: Skupna delovna doba

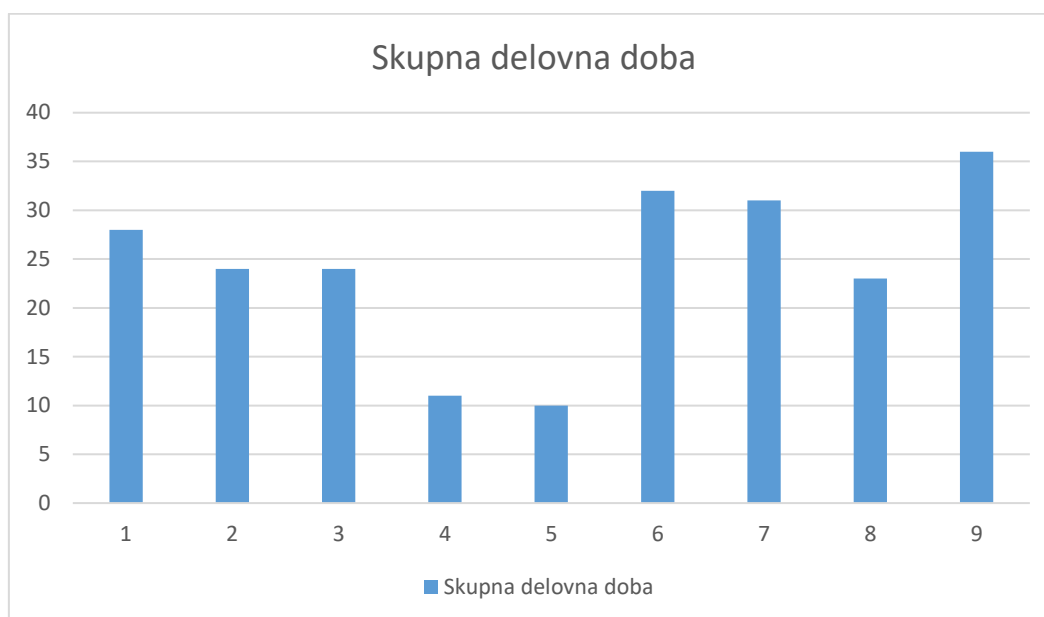
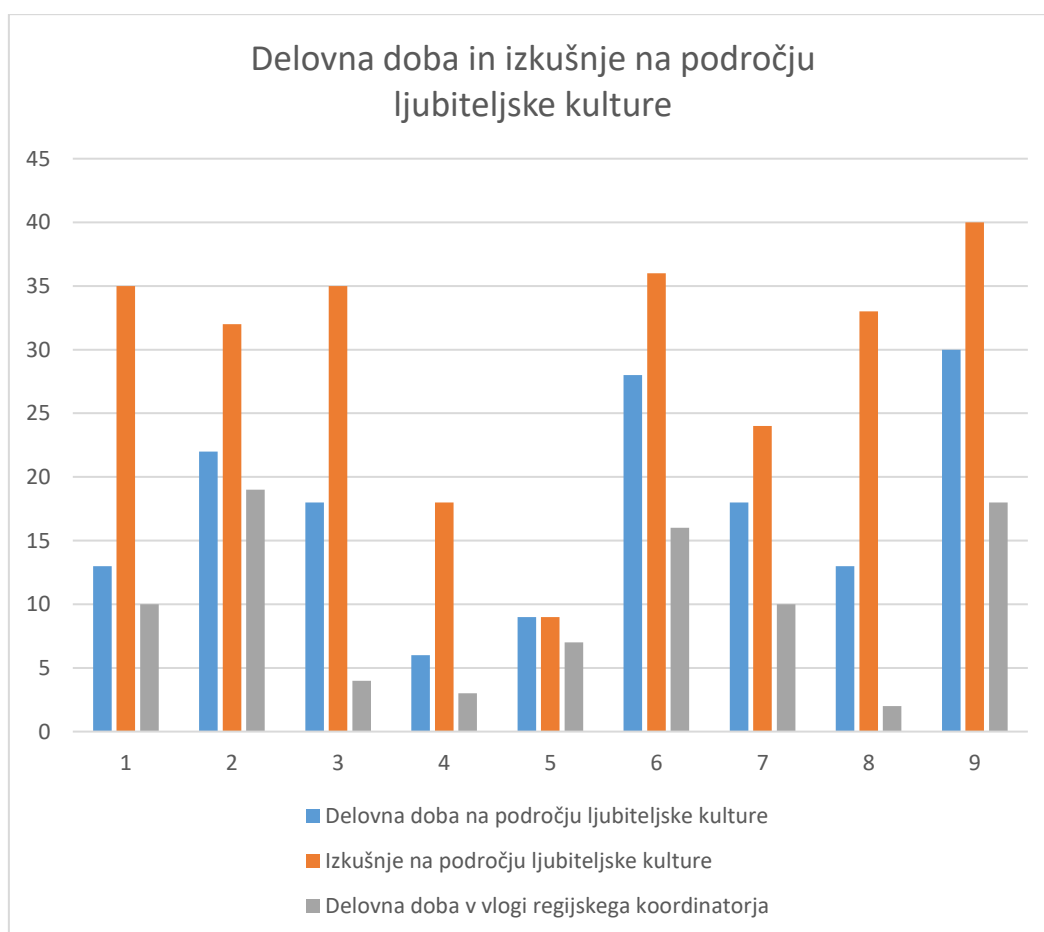

Tabela 3.3: Delovna doba in izkušnje na področju ljubiteljske kulture

Iz podatkov je razvidno, da ima večina intervjuvancev VII. stopnjo izobrazbe in dolgoletne izkušnje na področju ljubiteljske kulture. Vsi, razen intervjuvanca 5, so delovali na področju ljubiteljske kulture še pred zaposlitvijo na JSKD. Več kot polovica ima več kot 10 let delovnih izkušenj v vlogi regijskega koordinatorskega delavca.

Nekateri intervjuvanci delujejo na področju ljubiteljske kulture več desetletij in so delovali profesionalno že v starih strukturah ZKO-jev in ZKD-jev, zato so lahko neposredno primerjali organiziranost nekoč in danes.

Vsi intervjuvanci so bili pripravljeni sodelovati v raziskavi, saj večina želi s svojimi opažanji in mnenji prispevati k prilagodbam in izboljšanju organiziranosti JSKD.

3.2 Analiza in interpretacija pridobljenih informacij v povezavi s tezo 1

1. teza:

Za kakovostnejšo izvedbo regijskih programov so potrebne prilagoditve v organizacijski strukturi JSKD.

Vprašanja, ki so se nanašala na prvo tezo, sem razdelil v tri sklope: organiziranost in izvedba regijskih programov JSKD, upravljanje JSKD na regijski ravni in poimenovanje regijskih koordinacij JSKD.

a. Organiziranost in izvedba regijskih programov JSKD

Prvi sklop vprašanj se je nanašal na organiziranost in izvedbo regijskih programov JSKD: koliko regijskih programov se v regijskih koordinacijah izvaja in koliko delovnega časa posvečajo regijski koordinaciji regijskim programom in regijski organizaciji. Intervjuvanci so podali odgovore z oceno deleža v odstotkih in s komentarjem ocene.

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe

(lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

Odgovori intervjuvancev so bili različni, saj je delež regijskih programov JSKD različen, glede na velikost regijske koordinacije (regijske koordinacije povezujejo od 3 do 11 območnih izpostav). Nekatere regijske koordinacije vključujejo več območnih izpostav JSKD, zato je regijskih programov manj, saj je dovolj kakovostnih skupin že na osnovnem nivoju. Pri manjših regijskih koordinacijah, kjer je kakovostnih skupin manj, je težnja po regijskem povezovanju večja, zato je teh programov več. Najmanjši delež regijskih programov v regijski koordinaciji JSKD je 20–25% (intervju 1). Največji delež regijskih programov dosega do 70% regijskih programov (intervju 6). Štirje intervjuvanci so se opredelili, da je delež regijskih programov v njihovi regijski koordinaciji 30–50% (intervju 2, 5, 7 in 8). Razlike v deležu regijskih programov nastanejo tudi zaradi količine drugih programov (lokalni, območni, državni). Na osnovni ravni (lokalni, dodatni in območni program) izvajajo območne izpostave območne programe glede na potrebe lokalnih skupnosti. Ta del programa (območni, dodatni, lokalni) je obsežnejši v manjših lokalnih skupnostih, kjer ni drugih profesionalnih kulturnih institucij.

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

Regijske programe JSKD delimo na dva dela: na regijske programe, ki so del državne kakovostne piramide, kjer skupine napredujejo po kakovosti iz območnega preko regijskega do državnega nivoja, in na tiste regijske programe, pri katerih napredovanja skozi piramido ni, ampak so v program vključene skupine iz celotne regije. Gre za programe, ki niso strokovno spremljani in namenjeni napredovanju. To so večinoma izobraževanja in tisti programi, kjer na osnovnem območnem nivoju ni dovolj skupin, da bi jih bilo možno izvajati, zato se območne izpostave med seboj povezujejo. Tako se pojavljajo razlike tudi v razmerju med

regijskim programom, ki je del državne kakovostne piramide, kjer skupine napredujejo na naslednji nivo, in regijskimi programi izven piramide.

V večini koordinacij regijski program znotraj piramide dosega več kot 50-odstotni delež (intervju 1, 3, 4, 5 in 7), oz. tudi do 90-odstotni delež (intervju 8). Le v treh regijskih koordinacijah JSKD (intervju 2, 6 in 9) je regijskih programov JSKD izven piramide več kot programov znotraj kakovostne piramide, kar je lahko posledica dobrega povezovanja in sodelovanja izpostav in skupin ali pomanjkanje kakovostnih skupin zaradi velikosti koordinacije.

Ob vprašanju o deležu regijskih programov sem intervjuvance vprašal tudi o primernosti napredovanja skupin skozi državno kakovostno piramido in vsi brez izjeme se strinjajo, da je sistem napredovanja dober in primeren. Po njihovem mnenju je tudi za društva in skupine pomembno, da so strokovno ocenjeni in razvrščeni v tri nivoje kvalitete.

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

O deležu delovnega časa, ki ga intervjuvanci porabijo za pripravo in izvedbo regijskih programov, je bilo iz odgovorov razbrati, da večinoma porabijo večji delež časa za pripravo regijskih programov, udeležbe in komunikacijo (razen intervjuvancev 4 in 7, ki porabita enak delež časa), kot je dejanski delež regijskih programov v regijski koordinaciji JSKD (intervju 1, 2, 3, 5, 6, 8 in 9). Med odgovori so bili tudi takšni, da porabijo preveč časa za regijske programe (intervju 9) glede na druge programe in hkrati, da bi morali regijskim programom posvečati še več časa, kar pa v trenutni organiziranosti ni mogoče (intervju 6).

V intervjuju št. 7 je intervjuvanec 7 primerjal delež delovnega časa za regijske programe v manjši območni izpostavi in manjši koordinaciji ter v večji območni izpostavi v večji koordinaciji. Nekoč je deloval v manjši izpostavi, kjer se je 30% časa posvečal regijskim programom. Sedaj deluje v velikem mestu, kjer je dosti kvalitetnih skupin že na osnovnem območnem programu, zato mu obremenjenost

v izpostavi ne omogoča, da bi se regijskim programom in regijski koordinaciji posvečal več kot 15% delovnega časa, kar pa je po njegovem mnenju absolutno premalo (intervju 7).

V intervjuju št. 8 intervjuvanec 8 posveča več kot 60% delovnega časa regijskim programom, saj uvaja novega sodelavca v območni izpostavi v njegovi regijski koordinaciji. To je po njegovem mnenju preveč in mu zmanjkuje časa za območni program v območni izpostavi (Intervju 8).

4. vprašanje: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

Iz odgovorov, ki so jih podali intervjuvanci, je razvidno, da je večino dela, ki ga opravijo regijski koordinatorji JSKD, podobnega po celotni Sloveniji. Minimalne razlike so posledica različno velikih koordinacij in zatečenega stanja organiziranosti ljubiteljske kulture in JSKD v preteklosti. Vsi intervjuvanci se opredeljujejo kot vezni člen med centralno strokovno službo JSKD in zaposlenimi na območnih izpostavah, informacije iz državnih koordinacij, ki jih pripravi centralna strokovna služba JSKD, prenašajo zaposlenim na območnih izpostavah, so ključni člen pri pripravi celoletnih programov JSKD regijske koordinacije, kontaktirajo selektorje in strokovne ocenjevalce in v večini primerov tudi nadzirajo izvedbo regijskih programov v regijski koordinaciji. Nekateri se udeležijo vseh regijskih dogodkov in nato opravijo tudi analizo, da odpravijo napake. Nekateri se vseh regijskih dogodkov v regijski koordinaciji JSKD ne udeležujejo zaradi pomanjkanja časa ali zaradi velikosti regijske koordinacije in geografske členjenosti regijske koordinacije JSKD. V teh primerih takšen nadzor sodelavcev in dogodkov ni mogoč (intervjuji 1–9).

Iz prvega sklopa odgovorov je razvidno, da programi, ki se izvajajo na regijski ravni, dosegajo velik delež v programih JSKD in še večjega pri deležu opravljenega delovnega časa regijskih koordinatorjev JSKD. Razlike se pojavljajo pri segmentih dela, ki ga opravijo regijski koordinatorji. Razlogov za to je več: obremenjenost na območni izpostavi, kjer regijski koordinator primarno deluje, zatečeno predhodno stanje organiziranosti JSKD na regijskem nivoju, velikost regijske koordinacije JSKD, pomanjkanje pooblastil in časa, neenotno razumevanje delovnih nalog in nadzora sodelavcev na regijskem področju.

b. Upravljanje JSKD na regijski ravni

Drugi sklop vprašanj se je nanašal na upravljanje JSKD na regijski ravni in na to, kako bi ga lahko izboljšali. Omejil sem se na delovno mesto regijskega koordinatorja JSKD, na število regijskih koordinacij ter na primerjavo vertikalne členitve organizacije (slika piramide členjenosti organizacije) z zastavljenim programom JSKD znotraj državne kakovostne piramide (slika piramide državne kakovostne piramide) in upravljanjem JSKD. Intervjuvanci so slike prejeli po elektronski pošti.

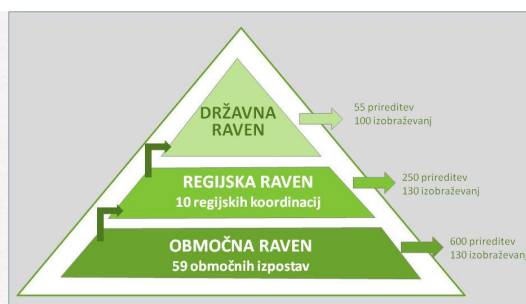
Vertikalna členitev organizacije

Glej sliko 3.1

Državna kakovostna piramida JSKD

Glej sliko 2.2

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi morale biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto ?

Na vprašanje o dodatnih pooblastilih, ki bi jih želeli regijski koordinatorji, da bi lahko bolje izvajali regijske programe, so vsi intervjuvanci odgovorili enotno, da trenutno ne želijo nobenih dodatnih pooblastil, ker so že dovolj obremenjeni na območnih izpostavah in z delom za regijsko koordinacijo JSKD. Ko sem jih usmeril, da govorimo o predlogih, kakšno bi po njihovem mnenju morale biti upravljanje JSKD, kakšna bi morala biti organiziranost dela na regijskem nivoju in kakšna pooblastila bi regijski koordinator moral imeti za kvalitetno izvedbo regijskih

programov, lahko iz odgovorov izpostavim, da so vsi intervjuvanci mnenja, da bi morale biti delovno mesto regijskega koordinatorskega samostojno delovno mesto. Tako bi bili regijski koordinatorji neposredni vodje zaposlenim na območnih izpostavah v regijski koordinaciji (intervjuji 1–9). K trenutnim nalogam, ki jih imajo regijski koordinatorji sedaj (datumska koordinacija in planiranje dogodkov ter prenos informacij), bi dodali razporejanje in odobravanje delovnega časa in dopustov, odobritev službenih poti, delegiranje nalog pri izvedbi regijskih programov, razporejanje finančnih sredstev za izvedbo regijskih programov in neposreden stik z lokalnimi skupnostmi.

Iz odgovorov je razbrati, da regijski koordinator ponekod nima vpliva na sodelavce do te mere, da bi lahko oblikovali enotne programe v celotni koordinaciji, ampak določeni vodje območnih izpostav delujejo samostojno in se redko vključujejo v izvedbo skupnih regijskih programov (intervju 5). V večini primerov je koordinator trenutno razumljen kot eden izmed zaposlenih na izpostavah in ga sodelavci ne jemljejo kot neposrednega vodje, ampak zgolj kot prenašalca informacij. Tako je neposredni vodja vsem zaposlenim samo direktor JSKD. Ob uvedbi samostojnega delovnega mesta regijskega koordinatorskega bi se tako večina pooblastil prenesla na srednji nivo, kar bi regijskim koordinatorjem olajšalo odrejanje dela podrejenim sodelavcem.

Ob ideji uvedbe samostojnega delovnega mesta regijskega koordinatorskega z vsemi pooblastili velja izpostaviti še dve ideji organiziranosti JSKD na regijskem nivoju, ki sta ga izpostavila intervjuvanci 6 in 7 v intervjuju 6 in 7.

Intervjuvanec 6 pravi, da bi morale biti regijske koordinacije JSKD organizirane tako kot pri drugih organizacijah, ki imajo regijskega vodjo oz. direktorja in zaposlene sodelavce. Njegova ideja je tudi ta, da bi morala biti tudi regija organizirana tako, kot je organizirana centralna strokovna služba JSKD, kjer so poleg direktorja zaposleni strokovni svetovalci kot strokovnjaki za posamezno kulturno področje. Sedaj so v večini območnih izpostav JSKD posamezniki odgovorni za vsa kulturna področja, razen v tistih izpostavah, kjer je zaposlenih več sodelavcev, ne samo eden, ki si med seboj razdelijo področja. Regijski koordinator JSKD bi bil tako odgovoren za koordinacijo kot celoto, posamezni sodelavci na območnih

izpostavah pa bi bili odgovorni za posamezna področja za celotno regijsko koordinacijo (intervju 6). Ob tem je smiselno dodati, da so zaposleni na JSKD praviloma pred nastopom delovnega mesta že delovali na ljubiteljskem kulturnem področju kot člani kulturnih društev in skupin ali kot vodje skupin oz. imajo ustrezno izobrazbo (glasba, literatura, likovna umetnost) in lahko ob organizacijskem delu opravljajo tudi del strokovnega dela.

Intervjuvanec 7 je podal idejo o ukinitvi območnih izpostav JSKD, ki izvajajo predvsem lokalne in druge dodatne programe, ki jih zahtevajo lokalne skupnosti, zato je osnovni program JSKD, torej program znotraj državne kakovostne piramide (območni, regijski, državni), v podrejenem položaju. Vse območne izpostave JSKD bi združil na regijskem nivoju (organiziral bi regijsko koordinacijo izpostav kot regijski center, središče regije). Regijski koordinator bi tako nastopal kot neposredni vodja vsem na regijskem nivoju in iz tega regijskega središča, kjer bi bili združeni vsi zaposleni, bi se izvajal ves program JSKD: najprej obvezni program znotraj državne kakovostne piramide in nato še dodatni in lokalni program. Predvideni učinki bi bili po njegovem mnenju predvsem enotno zastopana ljubiteljska kultura v vseh lokalnih skupnostih, saj bi kot regijsko središče imeli večji ugled pri županih in uporabnikih. Kakovost izvedbe programov bi bila poenotena. Dosegli bi tudi poenotenje razporeditve dela med zaposlene, saj so sedaj velike razlike med programsko obremenjenimi in manj obremenjenimi območnimi izpostavami JSKD (intervju 7).

Za učinkovit menedžment je pomembna čim popolnejša in enakomernejša obremenitev zmogljivosti organizacije.

(Tavčar 2008, 342)

Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih

dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

Glede števila koordinacij so bili odgovori intervjuvancev večinoma enotni, da bi bilo smiselno razmišljati o manj regijskih koordinacijah JSKD, kot je obstoječih deset. Tisti intervjuvanci, ki delujejo v manjših regijskih koordinacijah, bi obstoječe regijske koordinacije združevali, saj to počnejo že sedaj, da lahko izvedejo regijske programe z dovolj kvalitetnimi skupinami. Samo en intervjuvanec (intervju 7), ki deluje v večjem mestu, bi ohranil velikost regijske koordinacije ali bi jo razdelil na veliko mesto in na preostale območne izpostave. To je mnenje intervjuvanca 7, ki bi želel samostojno regijsko koordinacijo mesta Ljubljana, saj v samem mestu deluje največ kvalitetnih skupin, ki dosegajo tudi državni kvalitetni nivo (Intervju 7).

Splošno mnenje intervjuvancev je, da dodatno drobljenje ni smiselno, ampak da potrebujemo močnejše regije. Trenutna organiziranost je usmerjena v število dogodkov in število sodelujočih skupin. Prevečkrat izostane izpostavljena kvaliteta skupin, ki se zaradi omejitve števila ne morejo udeležiti regijskih dogodkov, kljub doseganju regijske kvalitete. Intervjuvanec 9 je tako izpostavil težavo, »da je bilo že zatečeno stanje po Sloveniji tako različno, da nas je bilo težko združiti in uskladiti delovanje, oz. nas dati na isti imenovalec« (intervju 9).

Zaradi razlik med regijskimi koordinacijami po velikosti in po kvaliteti skupin, ki delujejo v regijskih koordinacijah, večina intervjuvancev meni, da bi morale biti za določen regijski program glavno vodilo kvaliteta in ne število udeležencev. Ker skupine doživljajo nihanja v kvaliteti delovanja, kar je seveda razumljivo in se dogaja na vseh kulturnih področjih, bi morali biti regijski programi JSKD zelo prilagodljivi, da bi lahko takoj reagirali in prilagodili število regijskih dogodkov glede na kvaliteto kulturnih društev in skupin. Tako bi sproti prilagajali število regijskih prireditev.

Najpomembnejše vodilo za organizacijo na področju kulture je hitro prilagajanje spremembam.

(Kramberger 1997, 7)

Mnenja intervjuvancev o primernem številu regijskih koordinacij JSKD kot centrih ljubiteljske kulture segajo od manjšega števila in posledično močnih regijskih koordinacij do večjega števila regijskih koordinacij (6–8). Delitev na dve regijski koordinaciji (vzhod in zahod) oz. tri (vzhod, osrednja Slovenija, zahod) predlaga intervjuvanec 1 (intervju 1). Od 6 do 8 regijskih koordinacij predlaga intervjuvanec 2, ki je pristaš sistema starih občin. Takšno število področnih povezovanj sega v obdobje pred spremembo zakonodaje o lokalni samoupravi v Sloveniji, ko je bilo v Sloveniji 62 občin (intervju 2).

Velike regijske koordinacije JSKD bi morali po potrebi razdeliti na manjše enote ali organizirati več regijskih dogodkov v različnih krajih. Bile bi bolj prilagodljive, ko bi bilo treba zaradi upada ali širitve dejavnosti prilagoditi regijske programe. Intervjuvanec 9 v tem smislu izpostavi veliko primorsko regijo, ki ni samo velika in razpotegnjena, pač pa tudi v kulturnem smislu zelo različna na severu in jugu. Bi pa velike regije lažje sodelovale med sabo, česar po mnenju intervjuvanca 9 sedaj ni, saj se sodeluje samo znotraj obstoječe regijske koordinacije (intervju 9).

Intervjuvanec 3 je izpostavil potrebo po prilagoditvi regijske koordinacije JSKD glede na število sodelavcev. Njegovo mnenje je, da je število 10–12 sodelavcev pravšnje za dobro delovanje regijske koordinacije in razporejanje dela. Njihova koordinacija je v tem pogledu med večjimi (in tako na zgornji meji) in predlaga 7 regijskih koordinacij (intervju 3).

Mnenje večine intervjuvancev je zmanjšanje števila regijskih koordinacij JSKD, razen enega, ki deluje v velikem mestu in so mu pridružene manjše okoliške območne izpostave (intervju 7). Večina drugih intervjuvancev (razen Primorske) potrdi, da se že sedaj povezuje z drugimi regijskimi koordinacijami pri izvedbi regijskih programov, kar je razvidno iz analize regijskih programov JSKD v poglavju

2.2.5.2. Kljub 10 organiziranim regijskim koordinacijam JSKD se le redko izvede 10 regijskih dogodkov. Regijskih dogodkov je manj.

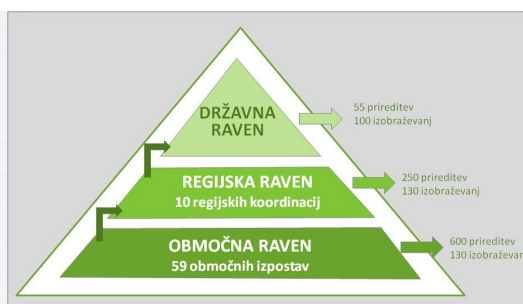
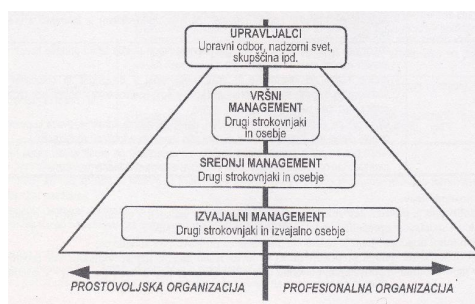
Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne kakovostne piramide) in kako med upravljalsko strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

Glej sliko 3.1

Glej sliko 2.2

Intervjuvanec 1 o menedžmentu ni želel dati komentarja, saj bi najprej prevetрил celotno javno upravo, šele nato bi se pogovarjal o menedžmentu v njej (intervju 1). Preostali intervjuvanci so ugotovili, da sta piramidi vertikalne členjenosti organizacije in državne programske piramide JSKD podobni. Vsi intervjuvanci se strinjajo, da je program JSKD zastavljen dobro, saj je največ programa na osnovnem lokalnem nivoju (območni program, dodatni in lokalni program), da se po kvaliteti skupine selekcionirajo in napredujejo na regijski nivo in nato še na državnega. Na tri nivoje je deljena tudi piramida vertikalne členjenosti organizacije: vršni menedžment, srednji menedžment in najnižji izvajalski menedžment. Takšno usklajenost, kot se kaže pri enako oblikovanih obeh piramidah, bi potrebovali tudi v upravljanju JSKD, vendar tu izostane srednji menedžment.

V upravljanju JSKD so vsi intervjuvanci prepoznali izostanek srednjega menedžmenta, saj se kot regijski koordinator JSKD v piramidi vertikalne členjenosti organizacije vsi prepoznajo in postavijo v najnižjo vlogo izvajalskega menedžmenta, na območno izpostavo. Intervjuvanci se kot regijski koordinatorji JSKD iz najnižjega nivoja le redko prestavijo v vlogo srednjega menedžment. V srednjem menedžmentu delujejo samo zaradi nalog, ki jih opravljajo v vlogi regijskega koordinatorja JSKD, kar je v večini primerov le usklajevanje terminov v regijski koordinaciji JSKD, niso pa postavljeni v srednji menedžment s pooblastili in odgovornostjo.

Intervjuvanec 2 je tako poudaril, da srednji menedžment sicer je, vendar je šibak in bi ga bilo nujno opredeliti in okrepiti (intervju 2). Intervjuvanec 3 meni, da bi moral biti v vlogo srednjega menedžmenta postavljen samostojni regijski koordinator JSKD, regijska koordinacija JSKD pa ne bi smela biti prevelika (intervju 3). Intervjuvanec 4 je mnenja, da je celoten srednji in izvajalski menedžment preseljen na najnižji izvajalski nivo (intervju 4). Intervjuvanec 8 je opozoril, da se tudi državni program izvaja na območnih izpostavah, torej na najnižjem izvajalskem nivoju, in da strokovni svetovalci centralne strokovne službe, sicer postavljeni v vršni menedžment, niso vedno dovolj dobra podpora za izvedbo državnih programov na območnih izpostavah. *»Zaposlitveno nam torej manjka srednji menedžment. Regijski koordinatorji smo na najnižjem nivoju. Regijske naloge me sicer postavijo v srednji menedžment, nimam pa pooblastil; ne po funkciji, ne po odločanju, ne po razporejanju,«* je še dodal intervjuvanec 8 (intervju 8).

Glede na odgovore vseh intervjuvancev, da nam manjka srednji nivo – srednji menedžment v strukturi JSKD, bi bil potreben resen razmislek o odpravi nizke strukture JSKD in o vzpostavitvi visoke strukture JSKD

c. Poimenovanje regijskih koordinacij JSKD

Zadnje vprašanje v sklopu vprašanj za prvo tezo je bilo povezano s poimenovanjem regijskih koordinacij JSKD in s tem, koliko je regijsko poimenovanje in poimenovanje regijskih dogodkov pomembno za kulturna društva in skupine, ki se dogodkov udeležujejo. JSKD ima organiziranih 10 regijskih koordinacij. Nekatere so poimenovane regijsko (Koroška, Gorenjska, Dolenjska ...) ali po mestih, kjer je sedež koordinacije (Celje, Ptuj, Maribor). Po imenih regijskih koordinacij JSKD se imenujejo tudi regijske prireditve.

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

Iz intervjujev je razvidno, da je za večino pomembno, kam jih geografsko uvrščamo, da so npr. Primorci in imajo primorsko kulturo. Pri večini odgovorov intervjuvancev je bilo zaznati, da je za udeležence programov JSKD, torej za kulturna društva in skupine, pomembnejše mikroregijsko poimenovanje. Tako je intervjuvanec 1 izpostavil, da se je v obdobju 70 let v regijskem poimenovanju izgubila Prlekija in da še danes ljudje ne ločijo med Pomurjem in Prekmurjem. Zadnje čase se zato skušajo osredotočiti na pravilno poimenovanje in ponovno uvedbo termina Prlekija in na to, da regijo Pomurje sestavljata Prlekija in Prekmurje (intervju 1).

Tudi intervjuvanec 3 je poudaril, da je pomembno, da regijske dogodke poimenujemo glede na regijsko pripadnost. Tudi pri tem je pomembnejše poimenovanje mikroregije. Južni del Slovenije ponavadi enostavno opredelimo kot Dolenjska, za kulturna društva in skupine pa je pomembnejše, da so Posavci, Zasavci, Bizeljčani, Belokranjci, vzhodni Štajerci (intervju 3).

Intervjuvanec 5 je podaril, da dogodkov ne poimenujejo po regiji (vzhodna Štajerska), ker je na njihovem območju samo v območno izpostavo Ptuj vključenih

16 občin, ki so razdeljene na Haloze, Slovenske gorice, Ptujsko polje in Dravsko polje in na veliko mestno občino Ptuj (intervju 5).

Intervjuvanec 7 je poudaril, da je njihova regijska koordinacija JSKD na stičišču več regij, regijsko poimenovanje dogodkov je nemogoče, saj v programih sodelujejo Gorenjci, Dolenjci, Zasavci, Kočevci ..., zato regijske dogodke poimenujejo kot osrednjeslovenske (intervju 7).

Tudi intervjuvanec 8 je povedal, da regijske dogodke poimenujejo po regijski koordinaciji Celje, vendar govorijo o regiji Celje, saj da je z uvedbo termina koordinacija in koordinator med skupinami prišlo do zmede. Njihovi regijski dogodki so tako poimenovani kot dogodki celjske regije. Se pa dogodki poimenujejo po mikroregijah že na območnem in lokalnem nivoju: Zgornja Savinska dolina, Šaleška dolina, Savinjska ...

Vsi intervjuvanci so enotnega mnenja, da bi se morale regijske koordinacije JSKD poimenovati po (geografskih, zgodovinskih) regijah in temu naj bi sledilo tudi poimenovanje regijskih dogodkov JSKD.

Pri analizi odgovorov je zaznati razlike v velikosti regijskih koordinacij JSKD, razlike v organiziranosti regijskih koordinacij in členjenosti Slovenije, lokalnih tradicijah in posledično različni kakovosti kulturnih društev in skupin na kulturnih področjih. Regijske koordinacije JSKD so zelo različne, saj povezujejo od 3 do 11 območnih izpostav. Členjenost je neenakomerna, razlike v številu kakovostnih kulturnih društev in skupin pridejo do izraza pri primerjavi velikih mest z majhnimi občinami.

Potrditve 1. teze

V prvi tezi sem zastavil vprašanje, kako bi prilagodili organizacijsko strukturo JSKD za boljšo izvedbo regijskih programov, saj sem že v preteklosti zaznal različne ideje sodelavcev, predvsem pa težnjo po spremembah. Predpostavljam tudi, da lahko JSKD prilagodi upravljanje zaradi potreb po kakovostni izvedbi regijskih programov kljub nesprejeti regijski zakonodaji.

Vsi intervjuvanci menijo, da je za kakovostnejšo izvedbo regijskih programov JSKD potrebna prilagoditev organizacijske strukture JSKD. Regijski programi JSKD

dosegajo velik delež izvedenih programov JSKD, tudi regijski koordinatorji posvečajo regijskemu delovanju veliko delovnega časa. Regijski programi JSKD so pomemben člen v izvajanju državne kakovostne piramide. Temu bi morala slediti tudi organizacijska struktura JSKD. Vsi intervjuvanci so prepoznali izostanek srednjega menedžmenta v upravljanju JSKD, kot ga predvideva vertikalna členjenost organizacije. Srednji menedžment bi zasedel regijski koordinator, ki bi se tako vertikalno dvignil iz najnižjega nivoja, izvajalnega menedžmenta, in tako postal nadrejeni zaposlenim na območnih izpostavah v regijski koordinaciji, hkrati pa neposredna vez od območnih izpostav JSKD do strokovne službe JSKD. Vsi intervjuvanci se strinjajo, da bi moralo biti delovno mesto regijskega koordinatorja samostojno delovno mesto.

Večina intervjuvancev se strinja tudi, da je trenutnih regijskih koordinacij preveč in da bi jih potrebovali manj, a večje in močnejše, ki bi se lahko povezovale ali delile na manjše glede na trenutno kvaliteto kulturnih društev in skupin v posamezni regijski koordinaciji.

Prvo tezo lahko v celoti potrdim.

Ob tem bi veljalo upoštevati tudi mnenje intervjuvancev, da se regijske koordinacije poimenujejo po geografskih, zgodovinskih regijah in ne po mestih, kjer je sedež regijske koordinacije JSKD, kot se ponekod imenujejo danes. Nekateri intervjuvanci so navedli konkretne rešitve za prilagoditev organizacijske strukture JSKD na regijskem področju, ki so lahko izhodišče za nadaljnjo raziskavo regijske ureditve JSKD.

Prilagoditve v organizacijski strukturi JSKD bi lahko naredili v dveh korakih.

Prvi korak

Prvi korak k spremembi regijske ureditve bi bil poenotenje delovanja regijskih koordinacij JSKD pri izvedbi regijskega programa ter ponovni razmislek o številu regijskih koordinacij in boljša povezava med njimi. Večina intervjuvancev je mnenja, da je regijskih koordinacij preveč in da so zelo različne. Razbremeniti bi bilo treba največje regijske koordinacije ob večjih mestih in regijske koordinatorje,

ki to delo opravljajo. Za povezovanje med izpostavami bi bilo treba uveljaviti predvsem merilo kakovosti kulturnih društev in skupin. Regijske programe v regijski koordinaciji JSKD bi morali prilagajati glede na trenutno kvaliteto skupin na posameznem kulturnem področju. Za ta korak bi bilo treba pripraviti novo shemo povezovanja območnih izpostav JSKD v regijske koordinacije ter predvideti povezovanje regijskih koordinacij JSKD po kulturnih področjih in delitev velikih regijskih koordinacij JSKD za izvedbo tistih regijskih programov, ki vključujejo večje število kulturnih društev in skupin. Za spremembo sheme regijskih koordinacij bi bilo potrebno soglasje nadzornega sveta.

Drugi korak

Drugi korak bi bila uvedba samostojnega delovnega mesta regijskega koordinatorja z vsemi pooblastili. Regijski koordinator bi moral delovati samostojno na vmesni ravni členitve organizacije (srednji menedžment), kot neposredni vodja zaposlenim na območnih izpostavah in kot podrejeni vršnemu menedžmentu. Ob tem koraku bi bilo treba uveljaviti večje povezovanje izpostav znotraj koordinacije pri izvedbi programov ter uravnoteženo razporeditev del in nalog med zaposlenimi, kar bi bilo ob prenosu pooblastil na regijskega koordinatorja tudi mogoče. Za ta korak bi bila potrebna prilagoditev Pravilnika o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest JSKD (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, 2011b), ki ne predvideva samostojnega delovnega mesta regijskega koordinatorja. Delovanje regijskih programskih koordinacij je opredeljeno v 13. in 14. členu pravilnika. Mrežo regijskih koordinacij določi direktor po predhodnem mnenju nadzornega sveta. Ob uvedbi samostojnega delovnega mesta regijskega koordinatorja bi bilo treba upoštevati tudi Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 32/06, 108/09-UPB 13, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10) in Kolektivno pogodbo za kulturne dejavnosti v RS (Uradni list RS, št. 45/94 in dalje) ter mnenje sindikata (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, 2011b).

Z uvedbo samostojnega delovnega mesta regijskega koordinatorja bi se JSKD približal teoretičnem modelu vertikalne členjenosti organizacije z uvedbo srednjega menedžmenta in strukturno visoke organizacije.

Dve zanimivi ideji, ki sta jih podala intervjuvanca 6 in 7, pomenita nadgradnjo regijske ureditve JSKD. Intervjuvanec 6 bi k samostojnemu delovnemu mestu regijskega koordinatorja JSKD kot odgovornega vodje regijske koordinacije dodal podobno strukturo strokovnih sodelavcev po kulturnih področjih, kot jo poznamo na državnem nivoju pri samostojnih svetovalcih v centralni strokovni službi. S tem bi pridobili večjo enotnost izvedbe programa znotraj regijske koordinacije JSKD.

Intervjuvanec 7 bi ukinil območne izpostave JSKD, kot jih poznamo danes, ter vse zaposlene v regijski koordinaciji združil v regijskem centru. S tem bi regijski center pridobil prepoznavnost in moč v odnosu do lokalnih skupnosti. Predviden dodatni učinek te prilagoditve bi bilo lažje in hitrejšo komuniciranje med zaposlenimi na regijski koordinaciji (regijskem centru) in enakomernejša razporeditev del in nalog.

Takšna prilagoditev bi pomenila večje spremembe v organizacijski strukturi JSKD in zahteva tehten razmislek, predvidoma pa tudi večje spremembe v internih aktih ter soglasje lokalnih skupnosti.

Zaradi zmede v zvezi s poimenovanjem območne izpostave JSKD, ki povezuje društva več lokalnih skupnosti, in koordinatorja območne izpostave JSKD, ki vodi območno izpostavo, regijske programske koordinacije JSKD in regijskega koordinatorja JSKD, ki vodi regijsko programsko koordinacijo, bi bil potreben razmislek o preimenovanju koordinatorja izpostave JSKD v vodjo izpostave JSKD, regijske programske koordinacije JSKD v regijski center JSKD in regijskega koordinatorja JSKD v vodjo regije JSKD. Ponekod se terminoma koordinacija in koordinator izogibajo v območnih izpostavah in v regijskih koordinacijah JSKD.

3.3 Analiza in interpretacija pridobljenih informacij v povezavi s tezo 2

2. teza:

Stabilno sofinanciranje regijskih programov s strani lokalnih skupnosti bi bilo zagotovljeno le s sprejetjem zakona o uvedbi pokrajin v Republiki Sloveniji.

Druga teza se nanaša na sofinanciranje regijskih programov JSKD in kulturnih društev, ki dosegajo regijski kakovostni nivo, s strani lokalnih skupnosti. V strateškem načrtu JSKD 2015–2020 (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti 2015b, 13) je navedeno, da regijski program predstavlja vmesno stopnjo organiziranosti programov med območno in državno ravno. Regijske programe je JSKD sicer krepil v zadnjih desetih letih. Nadaljnji razvoj regijskih programov in regijsko povezovanje zavira dejstvo, da Slovenija ni regijsko organizirana, pri financiranju in priznavanju regijskih programov pa se pojavljajo težave, ker se izvajajo v nedefiniranem okolju. Skupno postavljanje programskih in organizacijskih standardov je tako oteženo. Kljub temu lahko na podlagi poročil JSKD ugotovimo, da se regijski programi vseeno izvajajo in skupine napredujejo po državni kakovostni piramidi od območnega preko regijskega na državni nivo.

Zaradi splošne finančne krize se znižujejo sredstva lokalnih skupnosti za ljubiteljsko kulturo in omejuje sofinanciranje regijskih programov, če na dogodku sodelujejo skupine iz drugih občin ali če se dogodek izvaja v drugi občini.

Vprašanja, ki so se nanašala na drugo tezo, sem razdelil na dva sklopa: sofinanciranje ljubiteljske kulture s strani lokalnih skupnosti in sofinanciranje kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo, in regijska zakonodaja.

a. Sofinanciranje ljubiteljske kulture s strani lokalnih skupnosti

Prvi sklop vprašanj se je nanašal na sofinanciranje ljubiteljske kulture v lokalnih skupnostih in zmanjševanje sofinanciranja ljubiteljske kulture.

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

Glede na odgovore intervjuvancev lahko trdimo, da so lokalne skupnosti sofinanciranje ljubiteljske kulture v zadnjih petih letih znižale v povprečju za vsaj 10 % (intervju 3, 4, 7). V nekaterih lokalnih skupnostih je sofinanciranje ostalo na enakem nivoju kot doslej in samo v eni občini se je zvišalo (intervju

3). Večje zmanjševanje sredstev zaznavamo predvsem na severovzhodu države, kjer se je sofinanciranje znižalo tudi za 25 in 30–50 % (intervju 1, 5, 8, 9), in v eni zahodni občini, kjer so se sredstva znižala za kar 60 % (intervju 6). Večina intervjuvancev je tudi omenila, da jim lokalne skupnosti napovedujejo znižanja v prihodnje.

Intervjuvanec 4 je opozoril na pogoje za izplačevanje sredstev za programe JSKD. Nekoč so sredstva po pogodbi prejeli avtomatsko po dvanajstinah. Sedaj dobivajo izplačila na podlagi realno izvedenega programa in stroškov, ki jih navedejo v zahtevku za izplačilo (intervju 4).

Intervjuvanec 3 pravi, da so zaradi zmanjševanja sredstev ubrali še druge poti za pridobivanje javnih sredstev za programe ljubiteljske kulture (intervju 3).

Intervjuvanec 8 je mnenja, da se podatki razlikujejo od občine do občine zaradi različnih pristopov sofinanciranja programov ljubiteljske kulture (razpisi, pozivi, direktna sredstva, dogodki) (intervju 8).

Mnenje intervjuvanca 9 je, da je ljubiteljska kultura v zadnjih dvajsetih letih postala bolj prepoznavna in da je razvila dobre programe, ni pa ji uspelo primerno zviševati sredstev. Po njegovem mnenju ljubiteljska kultura izgublja. Uspelo nam je zagotoviti nekaj dodatnih sredstev za najboljše skupine, premalo pa se vlaga v izobraževanje na najnižjem, območnem nivoju, kar se bo pokazalo kot slabo v prihodnje (intervju 9).

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Na vprašanje o sofinanciranju kulturnih društev in skupin ter programov JSKD s strani lokalnih skupnosti so vsi intervjuvanci odgovorili pritrdilno. Vse občine, razen redkih izjem, sofinancirajo svoja kulturna društva in programe JSKD. Izjeme so predvsem najmanjše občine, kjer tipično kulturno društvo, ki bi se vključevalo v programe JSKD, niti ne deluje. Podobno je tudi v manjših občinah, ki so blizu večjega mesta. Delež njihovih skupin je v skupnem strošku minimalen, zato direktno ne sofinancirajo programa, ampak strošek nadomestijo z organizacijo kakšnega dogodka.

Intervjuvanec 5 je ob tem izpostavil sistem, ki je uveden na njihovem območju. Za vsak dogodek razčlenijo stroške po številu udeležencev in nato izstavijo razčlenjeni račun posamezni lokalni skupnosti, ki jim na podlagi pogodbe sredstva povrne.

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Ob splošni finančni krizi so lokalne skupnosti vedno pogostejše zahtevale dodatna pojasnila k prijavljenim programom JSKD o lokacijah in udeležencih izvedenega programa JSKD. Tako občine niso priznavale stroškov, če je bil dogodek izveden v drugi lokalni skupnosti ali so se dogodka udeležile skupine od drugod, kar se praviloma zgodi pri regijskih programih JSKD.

Na podlagi odgovorov intervjuvancev ugotavljam, da večina regijskih koordinacij še nima težav z udeleženci iz drugih občin na regijskih programih. Nekateri so v svojih odgovorih že omenili, da so jim lokalne skupnosti že napovedale, da se bo tudi to v kratkem začelo preverjati in omejevati (intervjuji 2, 7, 8, 9).

Intervjuvanec 2 je omenil, da so nekatere občine že želele podatke, kakšen je delež njihovih kulturnih društev v regijskem programu in kdo financira skupine od drugod (intervju 2).

Tudi intervjuvanec 6 je mnenja, da bo ob vedno večji finančni krizi do tega omejevanja prišlo. Manj ko bo sredstev, bolj bodo lokalne skupnosti nadzirale programe JSKD in udeležence programov (intervju 6).

Intervjuvanec 7 je v svojem odgovoru izpostavil, da so zahteve tiste lokalne skupnosti, kjer se izvaja regijski program JSKD, za udeležbo pa ni izbrana nobena njena skupina, izpolnili tako, da so skupini omogočili, da na srečanju nastopi kot gost (intervju 7).

Mnenje intervjuvanca 8 je, da prihaja do razlik med velikimi in majhnimi občinami. Pri njih so se omejitve pojavile v dveh majhnih občinah. Pravi, da se majhne občine bolj identificirajo z lokalnimi in območnimi programi JSKD, kjer nastopajo njihove skupine. Večje občine pa so vesele, da k njim pridejo

nastopajoča kulturna društva in skupine od drugod, ker imajo tako politiko, da se odpirajo navzven (intervju 8).

Tudi intervjuvanec 9 pravi, da župani vedno pogosteje tudi preštevajo skupine in gledajo, kdo je udeleženec na regijskem srečanju JSKD (intervju 9).

b. Sofinanciranje kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo, in regijska zakonodaja

Zaradi izostanka regijske organiziranosti Slovenije so kulturna društva in skupine lahko sofinancirane iz javnih sredstev le na dveh nivojih:

- na lokalnem nivoju (praviloma na podlagi razpisov in pozivov občin za celoletne programe kulturnih društev ter razpisov za kulturne akcije in projekte),
- na državnem nivoju (na podlagi razpisa JSKD za akcije in projekte kulturnih društev ali na podlagi razpisa Ministrstva za kulturo).

Na lokalnem nivoju se praviloma sofinancirajo vsa kulturna društva s celoletnimi programi. Na državnem nivoju je podlaga za sofinanciranje projekta med drugim tudi kvaliteta društva oz. skupine. Praviloma se sofinancirajo skupine, ki po kvaliteti dosegajo državni nivo.

Intervjuvance sem tako vprašal o sofinanciranju tistih skupin, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo in dosegajo regijskega. Ali so v merilih za dodeljevanje sredstev na lokalnem nivoju s strani lokalnih skupnosti predvidena dodatna sredstva za skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosegajo regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

Vsi intervjuvanci so potrdili, da je v razpisih predvideno dodatno točkovanje in s tem višje sofinanciranje društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo. Izjema so le nekatere male občine, ki kriterija kvalitete ob dodeljevanju sredstev nimajo in sofinancirajo vsa društva enako.

Prav vsi so tudi mnenja, da ta dodatna sredstva zaradi kvalitete niso zadostna in da bi morala biti kvaliteta skupine bolj finančno ovrednotena.

Intervjuvanec 5 je ob tem izpostavil problem višine sofinanciranja kulturnih društev v velikem mestu in v majhni občini. Praviloma so društva v majhnih občinah v prednosti in so izdatneje sofinancirana kot društva v velikih mestih, kjer imajo lokalne skupnosti tudi druge finančne obveznosti na kulturnem področju (profesionalna gledališča, muzeji, galerije, kulturni centri ...) (intervju 5).

Intervjuvanec 7 je izpostavil, da so zaposleni na območnih izpostavah JSKD v njihovi regijski koordinaciji v večini lokalnih skupnosti člani komisij, ki dodeljuje sredstva kulturnim društvom. Sodelavci JSKD imajo vpogled v kvaliteto skupin, zato so dosegli, da se kvaliteta upošteva pri dodeljevanju lokalnih sredstev (intervju 7).

Tudi intervjuvanec 9 je potrdil, da se kvaliteta pri razdeljevanju sredstev upošteva, vendar je sredstev danes malo, pa še ta se razdrobijo med več uporabnikov (kulturna društva, JSKD, ZKD, kulturni centri ...), da je sredstev dovolj samo še za preživetje. Dodatna sredstva je možno pridobiti na podlagi razpisa za dogodke v občini, vendar ta sredstva dodeljuje uradnica na občini, ki nima vpogleda v kvaliteto kulturnih društev, sredstva pa se razpršijo na vse konce in kraje. Ponovno je poudaril, da ima območna izpostava JSKD kompetenco, podajati mnenje o kvaliteti, zato podpira en regijski center JSKD, ki se dogovarja z vsemi lokalnimi skupnostmi v regiji (intervju 9).

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

Zadnje vprašanje se je nanašalo na bodočo regijsko zakonodajo. Intervjuvanci so podali mnenje o tem, ali bo zakonodaja rešila stabilno financiranje regijskih programov JSKD in kulturnih društev, ki dosegajo regijski kvaliteten nivo.

Odgovore bi lahko razdelil v tri skupine:

1. Trije intervjuvanci (2, 8, in 9) menijo, da bo regijska zakonodaja pomenila temelj za delovanje JSKD na regijskem nivoju. JSKD bo tako lahko nadaljeval že narejene korake v smislu regijskega delovanja. Lokalne skupnosti bodo primorane sofinancirati ljubiteljsko kulturo tudi na regijskem nivoju, prav tako bo morala delež na regijo prenesti država (Ministrstvo za kulturo in JSKD) (intervju 2, 8 in 9).
2. Mnenje treh intervjuvancev je, da se regijski programi že sedaj financirajo iz lokalnih skupnosti in da zakonodaja ne bo prinesla bistvenih sprememb. Mnenje intervjuvanca 5 je, da je členjenost velika in da se vsak župan sam odloča o višini sredstev za ljubiteljsko kulturo, zato ne predvideva, da se bodo na regijskem nivoju lahko uskladili kljub sprejeti zakonodaji. Intervjuvanec 3 dodaja, da se vseh sprememb bojimo in da ni rečeno, da bodo pozitivne. Intervjuvanec 7 v svojem odgovoru poudarja potrebo po uvedbi enotnih standardov in virov financiranja za sofinanciranje društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo. Le tako se sredstva ne bodo porazgubila, kot se sedaj (Intervju 3, 5 in 7).
3. Trije intervjuvanci so mnenja, da zakonodaja ne bo prinesla bistvenih sprememb, saj bo za regijsko ljubiteljsko kulturo poskrbljeno nazadnje. Intervjuvanec 6 tako meni, da jih kultura na regijskem nivoju ne bo zanimala, ker bodo imeli dosti drugega dela. Intervjuvanec 1 pa je glede zakonodaje skeptičen. Predvideva, da zakonodaja ne bo rešila regijskega financiranja ljubiteljske kulture zaradi trenutnega delovanja državnega aparata in državnih institucij, kjer si sofinanciran glede na politično pripadnost (intervju 1, 4 in 6).

Moje predvidevanje, da bodo vsi intervjuvanci potrdili nujnost sprejema regijske zakonodaje, tudi za stabilno sofinanciranje ljubiteljske kulture, regijskih programov JSKD in kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo, se ni potrdilo. Nekaj intervjuvancev sicer vidi rešitev v sprejeti regijski zakonodaji, vendar prevladuje mnenje, da regijska zakonodaja ne bo bistveno spremenila financiranja regijskih programov JSKD in kulturnih društev. Predvidevam, da gre v skeptičnem odzivu nekaterih intervjuvancev bolj za nezaupanje v državo in

izvrševanje zakonov, saj omenjajo sofinanciranje glede na politično pripadnost. Omenjajo pa tudi, da bo kultura v regijski zakonodaji na zadnjem mestu.

Potrditev 2. teze

V drugi tezi sem izpostavil mogočo rešitev sofinanciranja regijskih programov JSKD in financiranja kulturnih društev, ki presegajo območni nivo, s sprejemom regijske zakonodaje. Ker se regijski program JSKD, kljub nesprejetim regijam, vseeno izvaja, so me zanimali podatki intervjuvancev o sofinanciranju regijskih programov JSKD in kulturnih društev v različnih okoljih.

Po mnenju dela intervjuvancev bi bila regijska zakonodaja temelj za regijsko organiziranost JSKD. Zakon bi tako zavezal lokalne skupnosti in državo k sofinanciranju regijskih programov JSKD in kulturnih društev, ki dosegajo kvaliteto regijskega nivoja. JSKD bi se regijski ureditvi lahko prilagodil z uvedbo samostojnega delovnega mesta regijskega koordinatorja. Po drugi strani pa izkušnje intervjuvancev kažejo na to, da se regijski programi JSKD že sedaj sofinancirajo iz večine lokalnih skupnosti. Tudi za nekatera kvalitetnejša kulturna društva in skupine je v finančnem smislu minimalno poskrbljeno. Mnenje, da zakonodaja položaja na regijskem nivoju ne bi bistveno spremenila, lahko razumemo kot nezaupnico državi in lokalni upravi pri izvrševanju zakonodaje, ki jo zaznavajo intervjuvanci v različnih okoljih. Ker je sofinanciranje ljubiteljske kulture in kulturnih društev in tudi programov JSKD ponekod odvisno od trenutne vodstvene strukture (in volje) lokalnih skupnosti, lahko podobno samovoljo pričakujemo tudi ob sprejeti regijski zakonodaji.

Drugo tezo tako potrdim le delno.

Osebnostno sem mnenja, da je sprejem regijske zakonodaje za bolj stabilno financiranje regijskih programov JSKD ter sofinanciranje kvalitetnih ljubiteljskih kulturnih društev in skupin nujen. Sprejeta regijska zakonodaja bi verjetno olajšala delo in organiziranost marsikateri regijsko organizirani organizaciji v Sloveniji.

4 Zaključek

Za raziskovanje ljubiteljske kulture sem se odločil zaradi neposredne vpetosti v dejavnost v zadnjih 25 letih. S kulturo in ljubiteljsko kulturo sem se srečal že prej, saj sta na tem področju delovala oba starša, oče na področju ljubiteljske kulture tudi profesionalno. Sam sem začel delovati v kulturnem društvu pred več kot 25 leti, kot dijak in študent pa sem pomagal pri izvedbi skupnih programov takratne mestne Zveze kulturnih organizacij Maribor. 16 let sem zaposlen na Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti, 14 let kot regijski koordinator. Zaradi sodelovanja z obema krovnama kulturnima organizacijama koroških Slovencev v Avstriji (KKZ, SPZ) imam vpogled v delovanje ljubiteljske kulture v Republiki Avstriji, kjer so ključne zvezne dežele.

Ljubiteljska kultura je v Sloveniji dobro razvita ob podpori Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, ki izvaja programe za kulturna društva in skupine, ter Zveze kulturnih društev kot civilne iniciative na tem področju, ki zastopa interese kulturnih društev. Sistem se je razvijal in prilagajal zadnjih 50 let. Zaradi enostrankarskega sistema, ki je podpiral razvoj ljubiteljske kulture in kulturnih društev, vendar jih hkrati tudi nadzoroval, se je razvil sistem profesionalnih podpornih organizacij za razvoj ljubiteljske kulture: Zveze kulturno-prosvetnih organizacij, Zveze kulturnih organizacij in nazadnje Zveze kulturnih društev.

V sosednji Avstriji se je civilna družba lahko razvijala prosto in brez omejitev, zato ugotovimo bistveno razliko med organiziranostjo ljubiteljske kulture v Republiki Sloveniji in v Republiki Avstriji. Republika Avstrija nima od države ustanovljene profesionalne strukture za podporo ljubiteljski kulturi, kot jo poznamo v Sloveniji zadnjih 50 let. V Avstriji se izvaja sofinanciranje kulturnih društev in njihovih zvez na državni, deželni in občinski ravni. Tako so se kulturna društva v Avstriji samoiniciativno (zaradi potreb po izražanju skupnega interesa) povezovala v zveze društev na deželnem in zveznem (državnem) nivoju predvsem na podlagi kulturnega področja oz. dejavnosti (pevske zveze, godbene zveze, zveze folklorni skupin ...). Tako delujejo še danes.

V Sloveniji se je skupni interes kulturnih društev uresničeval prek Zveze kulturnih društev, ki je razvila svoje programe na treh kakovostnih nivojih. Shema državne kakovostne piramide deluje še danes s programi na območni, regijski in državni ravni, ki jo izvaja JSKD. Edina področna krovna zveza, ki deluje v Sloveniji, je Zveza slovenskih godb, ki pa svoje programe izvaja v neposredni povezavi z JSKD.

Naslednja primerjava med Slovenijo in Avstrijo je bila primerjava glede regijske členjenosti države. Republika Avstrija ima stoletno zgodovino regionalne členitve. Analiza avstrijskih zveznih dežel je pokazala, da so med posameznimi deželami velike razlike po velikosti in številu prebivalcev. V Sloveniji v tem trenutku še ni političnega kompromisa glede uvedbe regij. Modelov regionalizacije Slovenije je več. Ob spremembi ustave leta 2006 je bila dana možnost uvedbe regij, vendar zakon o regionalizaciji Slovenije ni bil sprejet. Glede števila regij v Sloveniji lahko ugotovimo, da manjše število regij pomeni močnejše regije v odnosu do države, večje število regij pa pomeni večjo členitev države in s tem manjšo politično moč regij. Zaradi geografske členjenosti Slovenije ter tudi gospodarske in demografske raznolikosti je ob uvedbi regij skoraj nemogoče določiti idealen model. Primerjava z Avstrijo nam pokaže, da so razlike v velikosti regij lahko velike in da se uravnoteženost doseže s primerno regulacijo. Zdi se, da uvedbe regijske zakonodaje od države ni pričakovati v kratkem, lahko pa ugibamo, da se bo zaradi vse večje finančne krize pojavila težnja lokalnih skupnosti po regijskem povezovanju, torej od spodaj navzgor, in to zaradi ekonomičnosti opravljanja določenih javnih služb občin.

JSKD je ob ustanovitvi pred 20 leti prevzel programsko strukturo Zveze kulturnih društev, ki kulturna društva uvršča na tri kakovostne nivoje. Ob velikem številu novonastalih občin (212) je bilo realno pričakovati ponovno povezovanje in s tem regijsko zakonodajo, čemur se je na neki način prilagodil tudi JSKD z določitvijo 10 programskih regijskih koordinacij JSKD. Po 20 letih regijske ureditve v Sloveniji še ni. JSKD izvaja programe v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju, vendar sofinanciranje regijskih programov ni definirano. Tudi v strukturi JSKD je regijski koordinator zgolj usklajevalec programov in prenašalec informacij od vršnega do izvajalskega menedžmenta. Te

naloge ga postavljajo na srednji nivo (srednji menedžment) vertikalne členjenosti organizacije. Ker pa večino dela regijski koordinator opravi na osnovnem območnem nivoju, torej v območni izpostavi, se s tem uvršča na najnižji izvajalski menedžment.

Na JSKD je zaposlenih preko 100 sodelavcev, ki zasedajo različna delovna mesta. Pri 10 regijskih programskih koordinacijah, ki jih vodi 10 regijskih koordinatorjev, ki so hkrati tudi vodje večjih območnih izpostav, dobimo vtis, da opravljajo delo dveh delovnih mest.

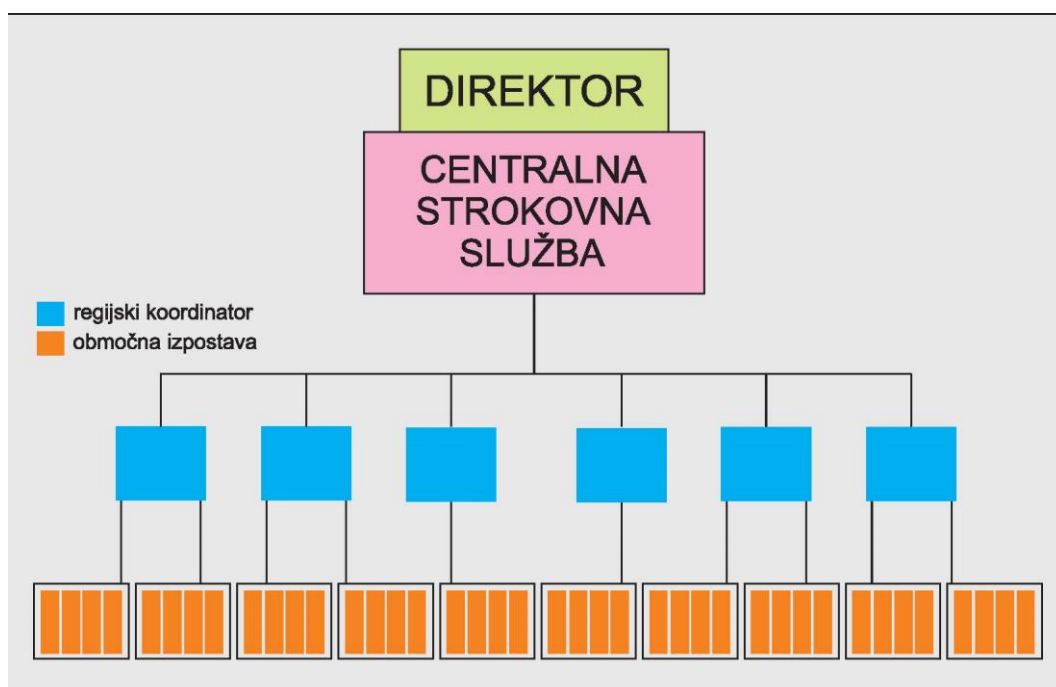
S prilagoditvijo upravljanja JSKD z uvedbo samostojnega delovnega mesta regijskega koordinatorja bi se vzpostavili trije nivoji vertikalne členitve organizacije: vršni menedžment – centralna strokovna služba in uprava, srednji menedžment – regijski koordinator, izvajalski menedžment – območne izpostave.

Ob vzpostavitvi takšne vertikalne hierarhije v JSKD bi se jasno določil tudi neposredni vodja zaposlenim. Direktor bi bil neposredni vodja regijskim koordinatorjem, regijski koordinator pa bi bil neposredni vodja zaposlenim na območnih izpostavah v regijski koordinaciji JSKD. S tem bi dosegli tudi usklajeno število delavcev, ki jih je posamezni vodja/nadrejeni še zmožen obvladati (Trunk Širca in Tavčar 2005, 75). Državna kakovostna piramida, ki jo programsko izvaja JSKD, in shema upravljanja JSKD bi bili tako usklajeni. Za območne, lokalne in dodatne programe skrbijo območne izpostave JSKD, za regijske programe regijski koordinator JSKD, za državne programe pa centralna strokovna služba JSKD.

V mnogih organizacijah obstajajo skupni poslovni procesi, vloga vodstva podjetja pa je zagotoviti čim večjo učinkovitost.

(Kaplan in Norton 2001, 185)

Slika 4.1: Predlog strukture JSKD

Nepridobitne organizacije potrebujejo inovacije oziroma spremembe tako kot gospodarske profitne organizacije. Začetna točka spremembe ali inovacije je, ko prepoznamo spremembo kot priložnost, ne kot grožnjo.

(Drucker 1990, 8–9)

5 Literatura

- Anthony, R. N. in D. W. Young. 1988. *Management Control in Nonprofit Organizations*. Homewood, Illinois: Irwin.
- Bittner Pipan, Urška, Milena Derlink, Marjeta Turk in Marko Studen. 2011. Ljubiteljske kulturne dejavnosti in delovanje Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti. V *Analiza stanja na področju kulture s predlogi ciljev za nacionalni program za kulturo 2012 – 2015*. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo.
- Budja, Aleš in Mihael Kocbek, ur. 2008. *Teritorialne členitve v državah članicah Evropske unije*. Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila. Maribor: Lex Localis, Pravna fakulteta, Univerza v Mariboru.
- Bugarič, Bojan, Matija Damjan, Boštjan Koritnik. 2015. *Primerjalnopravna analiza sistemov javnega financiranja kulturnih programov in projektov*. Ljubljana: Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani (za Ministrstvo za kulturo).
- Bund der Österreichischen Trachten- und Heimatverbände. 2016a. *Unsere Ziele, Unsere Aufgaben*. Dostopno prek: <http://www.trachten.or.at/leitbild.html> (6. marec 2016).
- 2016b. *Vereinsgeschichte*. Dostopno prek: <http://www.trachten.or.at/geschichte.html> (6. marec 2016).
- Bundesarbeitsgemeinschaft Österreichischer Volkstanz. 2015. *Statuten der Bundesarbeitsgemeinschaft Österreichischer Volkstanz*. Dostopno prek: <http://www.volkstanz.at/> (6. marec 2016).
- Bundeskanzleramt. 2002. Bundesgesetz über Vereine - Vereinsgesetz (2002 - VerG). Dostopno prek: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20001917> (19. marec 2016).
- Cerar, Miro. 2007. Oblikovanje ustavne podlage za ustanovitev pokrajin. *Javna uprava* 43 (2): 287–288 in 293–294.

- Dolenc, Ervin, Bojan Godeša in Aleš Gabrič. 1999. *Slovenska kultura in politika v Jugoslaviji*. Ljubljana: Modrijan.
- Drucker, Peter Ferdinand. 1990. *Managing the non-profit organization: practices and principles*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Enciklopedija Slovenije. 1988. *Zvezek 2*, ur. Marjan Javornik. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- 1992. *Zvezek 6*, ur. Marjan Javornik. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- 1995. *Zvezek 9*, ur. Dušan Voglar. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- 1998. *Zvezek 12*, ur. Dušan Voglar. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- 2001. *Zvezek 15*, ur. Dušan Voglar. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Grafenauer, Božo. 2000. *Lokalna samouprava na Slovenskem*. Maribor: Pravna fakulteta, Univerza v Mariboru.
- 2008. Uvod. V *Teritorialne členitve v državah članicah Evropske unije*, ur. Budja, Aleš in Mihael Kocbek. Maribor: Lex Localis, Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, Pravna fakulteta, Univerza v Mariboru.
- Hartman, Ervin, Nejc Sukljan in Tone Urbas. 2012. Zveza slovenskih godb in njeni predhodniki. V *Godbeni zvoki, Zbornik ob 40-letnici organiziranega godbenišтва na Slovenskem in 15-letnici ustanovitve Zveze slovenskih godb*, ur. Sukljan, Nejc. Ljubljana: Zveza slovenskih godb.
- Hitt, A. Michael, J. Stewart Black in Lyman W. Porter. 2009. *Management, second edition*. Upper Saddle River: Pearson Education, Pearson Prentice Hall.
- Hrovatin, Nevenka. 2002. Ekonomski vidiki menedžmenta nevladnih organizacij. V *Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij*, ur. Jelovac, Dejan. Ljubljana: Radio Študent, Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, Visoka šola za management v Kopru.
- Hvala, Dejan in Darko Viler. 2015. Zgodovina. V *350 let Godbenega društva rudarjev Idrija*, ur. Benčina, Tina. Idrija: Godbeno društvo rudarjev Idrija.
- Ivanko, Štefan. 2007. *Sodobne teorije organizacije*. Ljubljana: Fakulteta za upravo, Univerza v Ljubljani.

- Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. 2010. *Akt o ustanovitvi Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti*. Uradni list RS, št. 72/10 z dne 10. 9. 2010.
- 2011a. *Mreža programskih koordinacij Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti*. Ljubljana: JSKD.
- 2011b. *Pravilnik o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti*. Ljubljana: JSKD.
- 2011c. *Pravilnik o načinu dela strokovno programskih komisij Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti*. Ljubljana: JSKD.
- 2011č. *Pravilnik o delovnem času v Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti*. Ljubljana: JSKD.
- 2011d. *Mreža območnih izpostav Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti*. Ljubljana: JSKD.
- 2014. *Splošni pogoji poslovanja Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti*. Ljubljana: JSKD.
- 2015a. *Letno poročilo Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti za leto 2014*. Ljubljana: JSKD.
- 2015b. *Strateški načrt Javnega sklada Republike Slovenije za obdobje 2015 – 2020*. Ljubljana: JSKD.
- 2015c. *Kazalci k poslovnemu poročilu za leto 2014*. Ljubljana: JSKD.
- 2016a. *Javni projektni razpis - PR 2016*. Dostopno prek: [http://www.jskd.si/financiranje/projektni/projektni2016/besedilo _ projektni_16.htm](http://www.jskd.si/financiranje/projektni/projektni2016/besedilo_projektni_16.htm) (19. februar 2016).
- 2016b. *Drugi pozivi*. Dostopno prek: https://www.jskd.si/financiranje/drugi_pozivi/uvod_drugi_pozivi.htm (19. februar 2016).
- 2016c. *Organizacija sklada*. Ljubljana: JSKD.

--- 2016č. *Strokovno-programске komisije*. Dostopno prek: http://www.jskd.si/organizacija/posvetovalna_telesa/organizacija_posvetovalna_telesa_spk.htm (19. februar 2016).

--- 2016d. *Letno poročilo Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti za leto 2015*. Ljubljana: JSKD.

--- 2016e. *Letni načrt Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti za leto 2016*. Ljubljana: JSKD.

- Kolarič, Zinka. 1997. Prostovoljne neprofitne organizacije v Sloveniji. V *Neprofitni management: prva slovenska strokovna revija za promocijo vodenja v neprofitnem sektorju*. Nova Gorica: Založba Educa.

--- 2002. Različni znanstveno-teoretski pristopi k preučevanju neprofitnih organizacij. V *Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij*, ur. Jelovac, Dejan. Ljubljana: Radio Študent, Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, Visoka šola za management v Kopru.

- Kolarič, Zinka, Andreja Črnak – Meglič, Maja Vojnovič. 2002. *Zasebne neprofitno-volonterske organizacije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani.

- Kovač, Jure. 1999. Mrežne organizacije. V *Sodobne oblike in pristopi pri organiziranju podjetij in drugih organizacij*, ur. Kovač, Jure. Kranj: Založba Moderna organizacija v okviru FOV.

- Kramberger, Jana. 1997. Letni program in finančni načrt javnega kulturnega zavoda. V *Podjetništvo in management v kulturi, program podjetniškega usposabljanja managerjev v kulturi*. Ljubljana: GEA College.

- Krščanska kulturna zveza. 2016a. *Poslanstvo KKZ*. Dostopno prek: <http://www.kkz.at/klub/C62/> (19. marec 2016).

--- 2016b. *Dejavnost KKZ*. Dostopno prek: <http://www.kkz.at/dejavnost/C64/> (19. marec 2016).

--- 2016c. *Zgodovina KKZ*. Dostopno prek: <http://www.kkz.at/klub/C1> (19. marec 2016).

- Makarovič, Gorazd. 1995. *Slovenci in čas*. Ljubljana: Krtina.
- Mandič, Srna. 1991. Stanovanjske zadrage: ena od organizacijskih oblik neprofitne stanovanjske preskrbe. *Teorija in praksa*, 28 (12): 1.479.
- Ministrstvo za kulturo. 2011. *Analiza stanja na področju kulture s predlogi ciljev za nacionalni program za kulturo 2012–2015*. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo.
- 2014. *Razvidi, evidence in registri*, Javni zavodi (stanje 3. 10. 2014). Dostopno prek: http://www.mk.gov.si/si/storitve/razvidi_evidence_in_registri/ (27. marec 2016).
- 2015a. *Razvidi, evidence in registri*, Društva v javnem interesu (stanje 26. 11. 2015). Dostopno prek: http://www.mk.gov.si/si/storitve/razvidi_evidence_in_registri/ (27. marec 2016).
- 2015b. *Statistične informacije: materialni položaj kulture v Sloveniji (julij 2015)*. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo.
- Moški zbor Srečko Kosovel. Dostopno prek: <http://www.zbor-kosovel.si/zbor/zgodovina/> (5. februar 2016).
- Neubauer, Henrik. 2014. *Petnajst let delovanja Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti*. Ljubljana: JSKD.
- Österreichischer Arbeitersängerbund. 2016. *Selbstdarstellung*. Dostopno prek: www.oeasb.at (6. marec 2016).
- Österreichischer Blasmusikverband. 2014. *Statuten des Vereines Österreichischer Blasmusikverband*. Dostopno prek: http://www.blasmusik.at/fileadmin/user_upload/01_ordner/Allgemeine-Dokumente/Statuten-OEBV-Maerz-2015.pdf (6. marec 2016).
- 2015. *Jahresbericht 2014*. Wien: Österreichischer Blasmusikverband.
- Österreichischer Bundesverband für außerberufliches Theater. 2016. *Österreichischer Bundesverband für außerberufliches Theater – Präambel*. Dostopno prek: www.oebvtheater.at (6. marec 2016).

- Österreichischer Chorverband. 2011. *Der Chorverband Österreich, Statistik*. Dostopno prek: www.chorverband.at/profil2011.html (6. marec 2016).
- 2012. *Chorverband Österreich 2004 – 2012*. Dostopno prek: <http://www.chorverband.at/downloads/Bericht%202004%20bis%202012.pdf> (6. marec 2016).
- 2013. *Statuten des Vereins Chorverband Österreich*. Dostopno prek: <http://www.chorverband.at/downloads/Statuten.pdf> (6. marec 2016).
- Österreichisches Volksliedwerk. 2016. *Über uns*. Dostopno prek: www.volksliedwerk.at (6. marec 2016).
- Pivec, Franci. 2014. Ljubiteljska kultura. V *Lokalni program za kulturo, 2015 – 2020*. Maribor: Mestna občina Maribor.
- *Pravilnik o posebnih pogojih delovanja neprofitnih stanovanjskih organizacij* (SZ-1), Uradni list RS, št. 64/93 z dne 26. 11. 1993 in 69/03 z dne 16. 7. 2003.
- *Primorske novice*. 2015. V Idriji praznično ob 350-letnici idrijske godbe (30. 5.).
- Rakar, Tatjana, Tomaž Deželan, Senka Vrbica, Zinka Kolarič, Andreja Črnak – Meglič in Mateja Nagode. 2011. *Civilna družba v Sloveniji*. Ljubljana: Uradni list RS.
- Repnik, Marko. 2012. Godbeništvo na Slovenskem. V *Godbeni zvoki, Zbornik ob 40-letnici organiziranega godbeništva na Slovenskem in 15-letnici ustanovitve Zveze slovenskih godb*, ur. Sukljan, Nejc. Ljubljana: Zveza slovenskih godb.
- Republika Slovenija. 2016a. *Država na spletu*. Dostopno prek: <http://www.gov.si/drzava-na-spletu/> (27. marec 2016).
- 2016b. *Upravne enote*. Dostopno prek: <http://www.upravneenote.gov.si/> (27. marec 2016).
- Rus, Veljko. 1994. Management v neprofitnih organizacijah. V *Management*, ur. Možina, Stane in drugi. Radovljica: Didakta.

- Salamon, Lester M. 1995. *Partners in Public Service*. Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- 2000. *The Nonprofit Sector: For What and for Whom?* Baltimore: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies.
- Slovenska prosvetna zveza. 2016a. *Kdo smo*. Dostopno prek: http://www.slo.at/?page_id=59 (19. marec 2016).
- Slovenska prosvetna zveza. 2016b. *Zgodovina*. Dostopno prek: http://www.slo.at/?page_id=367 (19. marec 2016).
- Statistični urad RS. 2015. *Pojasnila o teritorialnih spremembah statističnih regij*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/dokument/5449/Pojasnila-spremembah-statisticnih-regij.pdf> (8. februar 2016).
- 2016. *Število in sestava prebivalstva (1. januar 2016)*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/statweb/pregled-podrocja?idp=104&headerbar=15> (10. maj 2016).
- Statistik Austria. 2015. *Einwohnerzahl Österreichs am 1. 1. 2015*. Dostopno prek: file:///C:/Users/hp/Downloads/ergebnisse_im_ueberblick_bevoelkerungsveranderung_1.1.2014_-_1.1.2015_nac.pdf (10. februar 2016).
- Šmidovnik, Janez. 1993. Regionalizem v Evropi in pri nas. *Teorija in praksa*, 30 (3–4): 199, 200, 207.
- 2006. Pokrajine dobivajo ustavne temelje. *Uprava*, 4 (1): 67.
- Tavčar, Mitja I. 2005. *Strateški management nepridobitnih organizacij*. Koper: Fakulteta za management Koper, Univerza na Primorskem.
- 2008. *Management in organizacija 2., Celostno zasnovane politike organizacije*. Koper: Fakulteta za management Koper, Univerza na Primorskem.
- Teršar, Igor, Marko Studen in Marjeta Turk. 2002. *Ljubiteljske kulturne dejavnosti*, prispevek k nacionalnemu programu kulture. Ljubljana: JSKD.

- Teršar, Igor. 2011. Ljubiteljska kultura in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. V *Ekonomika javnega sektorja*, ur. Ferfila, Bogomil. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani.

--- 2012. *Upravljanje kulturnih dejavnosti v Sloveniji – primerjalni pristop*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani.

- Trunk Širca, Nada in Mitja I. Tavčar. 2000. *Management nepridobitnih organizacij*. Koper: Visoka šola za management v Kopru, Univerza na Primorskem.

- Ullmann, Herbert. 2014. *Wir über uns*. Österreich Konvent. Dostopno prek: www.konvent.gv.at/K/DE/POSP-K/POSP-K_00087/fname_014922.pdf (6. marec 2016).

- Ustava Republike Slovenije. 1991. Ljubljana: Uradni list RS.

- Ustava Republike Slovenije. 2006. Ljubljana: Uradni list RS.

- Verband der Amateurmusiker und -vereine Österreich. 2016. *Chronik*. Dostopno prek: www.vamoe.at (6. marec 2016).

- Vlaj, Stane. 1998. *Lokalna samouprava, Občine in pokrajine*, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani.

--- 2006. *Lokalna samouprava: Teorija in praksa*. Ljubljana: Fakulteta za upravo, Univerza v Ljubljani.

--- 2007. Regionalizacija v Sloveniji - izzivi in dileme. Maribor: *Lex Localis*, 5 (4): 26–27.

- *Zakon o društvih* (ZDru-1), Uradni list RS, št. 61/06 (13. junij 2006).

- *Zakon o Javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti* (ZJSKD), Uradni list RS, št. 29/10 (9. april 2010).

- *Zakon o javnih agencijah* (ZJA), Uradni list RS, št. 52/02 (14. junij 2002).

- *Zakon o javnih skladih* (ZJS-1), Uradni list RS, št. 77/08 (28. julij 2008).

- *Zakon o lokalni samoupravi*, Uradni list RS, št. 72/93 (31. december 1993).

- *Zakon o lokalni samoupravi*, Uradni list RS, št. 51/10 (28. junij 2010).

- *Zakon o ustanovah* (ZU-UPB1), Uradni list RS, št. 91/05 (14. oktober 2005).
- *Zakon o zadrugah* (ZZad-UPB2), Uradni list RS, št. 97/09 (30. november 2009).
- *Zakon o zavodih* (ZZ-A), Uradni list RS, št. 8/96 (12. februar 1996).
- Zimmer, Annette in Eckhard Priller. 2004. *Future of Civil Society, Making Central European Nonprofit-organizations Work*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Zveza kulturnih društev Ljubljana. 2016. *Partizanski pevski zbor*. Dostopno prek: http://www.zkdl.si/index.php?option=com_content&view=article&id=74%3Apar-tizanski-pevski-zbor&catid=64%3Amoki-pevski-zbori&Itemid=87 (5. februar 2016).
- Zveza kulturnih društev Slovenije. 2014. *Statut Zveze kulturnih društev Slovenije*. Ljubljana: Zveza kulturnih društev Slovenije.
- 2016a. *Člani Zveze kulturnih društev Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.zveza-kds.si/content/%C4%8Dlani-zveze-kulturnih-dru%C5%A1tev-slovenije> (10. februar 2016).
- 2016b. *Zgodovina Zveze kulturnih društev Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.zveza-kds.si/content/zgodovina-zveze-kulturnih-dru%C5%A1tev-slovenije> (10. februar 2016).
- Zveza kulturnih društev. 1921. *Napredna kulturna društva*. Ljubljana: Zveza kulturnih društev.
- Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije. 2016. *Kako je nastala ZLTSS?*. Dostopno prek: <http://www.zltss.si/> (2. maj 2016).
- Zveza slovenskih godb. 2013. *Pravila Zveze slovenskih godb*. Dostopno prek: <http://www.zvezaslovenskih-godb.si/pravilniki.html> (14. februar 2016).
- 2014. *Analiza območnih posvetov zveze slovenskih godb v letu 2013*. Dostopno prek: <http://www.slovenski-godbenik.si/analiza-obmocnih-posvetov-zveze-slovenskih-godb-v-letu-2013> (14. februar 2016).

--- 2016. *Predstavitev Zveze slovenskih godb.* Dostopno prek:
http://www.zvezaslovenskih-godb.si/zsg_predstavitev.html (14. februar 2016).

Priloge

Priloga A: Vprašalnik – vodilo za intervju

Vprašalnik – vodilo za intervju

I. Sklop vprašanj vezanih na tezo 1

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe (lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

Vprašanje 4: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi moralo biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto?

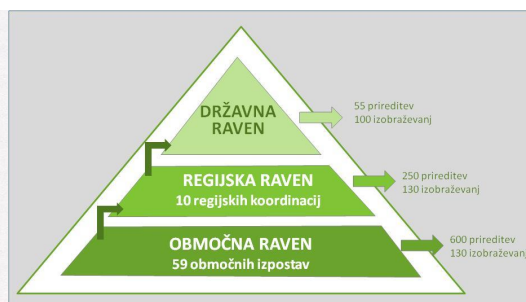
Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne kakovostne piramide) in kako med upravljalsko strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

II. Sklop vprašanj vezanih na tezo 2

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosegajo regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska

zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

III. Splošna vprašanja

1. Stopnja izobrazbe:

V.	VI.	VII.
----	-----	------

2. Skupna delovna doba:

--

3. Delovna doba / izkušnje na področju ljubiteljske kulture:

--

4. Delovna doba v vlogi regijskega koordinatorja:

--

5. Ali ste bili zaposleni na področju ljubiteljske kulture že pred ustanovitvijo JSKD ?

DA	NE
----	----

Hvala za sodelovanje !

Priloga B: Transkripcija opravljenih intervjujev

Vprašalnik – vodilo za intervju

INTERVJU ŠT 1. sreda, 6.4.2016 ob 14.15 – 14:43

I. Sklop vprašanj vezanih na tezo 1.

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe (lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

Regijskih programov je od 20% – 25%

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

- 60% regijskih programov znotraj piramide
- 40% regijskih programov izven piramide
- napredovanje skupin skozi državno kakovostno piramido je primerno

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

- večinoma več kot 50% časa posvečam regijskim programom

Vprašanje 4: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

- priprava in izvedba regijskih projektov v lastni izpostavi, trudim se vplivati na ostale kolege, ki izvajajo regijske programe, da so izvedeni kakovostno. Tu se pojavi težava, saj si nekateri sodelavci pustijo, ko poskusiš vplivati, nekateri pa sploh ne. Trudim se biti prisotna na vseh regijskih dogodkih, iz preprostega razloga,

da vidim kam gremo, kje nam škriplje, kaj bi bilo potrebno poudariti za spremembe in da vzpostavim stik z ljudmi, ki prihajajo na regijske dogodke – to pomeni vseeno en višji nivo – kako gledajo na izpostavo, ki izvaja regijski program. Kot samoumevno se šteje tudi udeležba na državnih koordinacijah in posledično na regijskih koordinacijah, kjer sodelavce obveščam o odločitvah uprave.

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi moralo biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto ?

Definitivno bi si želela dodatna pooblastila. Predvsem da bi lahko kontrolirala potne naloge in tudi delovni čas sodelavcev. Glede dela na izpostavi bi bilo najenostavneje imeti dodatnega zaposlenega, ki bi bil odgovoren za celo regijo.

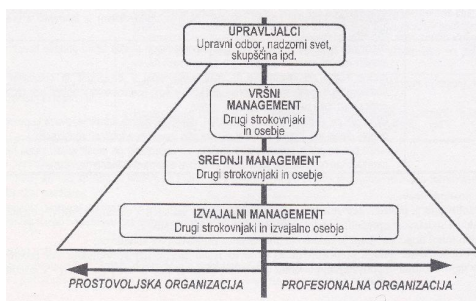
Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

V obeh primerih se mi število koordinacij ne zdi primerno. Glede predloga števila pokrajin – če se lahko pogovarjamo o dodatnih zaposlitvah – potem 3 – 4, ker bi bila zahodna zelo raztegnjena, če bi jo lahko razdelili na 2 con, potem 3.

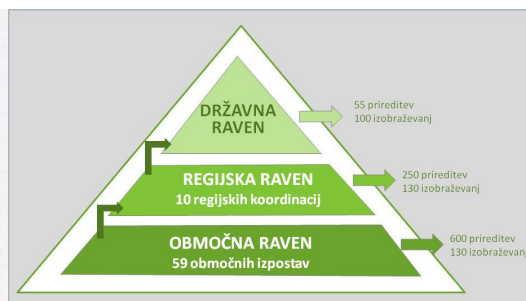
Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne

kakovostne piramide) in kako med upravljalso strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

Ne vidim direktne povezave, povezava morda je, vendar je to samo aparat. V trenutni birokratski državni upravi bi bilo potrebno narediti veter, šele nato se lahko pogovarjamo o menedžmentu v javni upravi. Lahko imaš zaposlenih veliko ljudi, pa se še vedno iščejo bližnjice, ker ni nobene kontrole.

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

Na našem področju je skupinam pomembno kako jih poimenujemo. Koordinacij nikakor nebi poimenovala po velikih mestih, kjer je sedež koordinacije, ampak po pokrajinah. Problem je tudi, kaj pokrajino predstavlja? Prlekija se je v terminu Pomurje izgubila za 70 let. V zadnjem času smo začeli obnovljati termin Prlekija in da Pomurje ni Prekmurje ampak je Prekmurje in Prlekija. Če bi bile 3 regijske koordinacije bi bilo smiselno da so: severovzhodna Slovenija, osrednja Slovenija in jugozahodna Slovenija.

II. Sklop vprašanj vezanih na tezo 2.

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so

občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

V naši koordinaciji so se sredstva znižala za 30 – 40%.

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Vse lokalne skupnosti praviloma sofinancirajo delovanje kulturnih društev. Glede sofinanciranja programov JSKD, pa od 4 izpostav samo v eni izpostavi vse lokalne skupnosti sofinancirajo program JSKD, v ostalih 3 pa po najmanj ena ne sofinancira programov JSKD.

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Ne. Lokalnim skupnostim je pomembno, da se dogodki izvajajo, ne glede na udeležence in nivo prireditve. Tudi pri udeležbah skupin v drugi lokalni skupnosti ni težav. Finančni budžet, ki je namenjen programom JSKD nihče ne omejuje in tudi na poročila, kjer so vsi podatki navedeni ni pripomb.

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosegaajo regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

Absolutno niso. Dodatni problem predstavljajo skupine, ki so samo na papirju, ki napišejo dobre vloge, da dobijo sredstva.

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

Bojim se da se z zakonodajo to ne bo rešilo, glede na to, kako državni aparat in državne institucije pri nas funkcionirajo – financiran si na lepe oči in glede na politično pripadnost.

III. Splošna vprašanja.

1. Stopnja izobrazbe:

V.	VI.	<u>VII.</u>
----	-----	-------------

2. Skupna delovna doba:

28 let

3. Delovna doba / izkušnje na področju ljubiteljske kulture:

13 let / 35 let

4. Delovna doba v vlogi regijskega koordinatorja:

10 let

5. Ali ste bili zaposleni na področju ljubiteljske kulture že pred ustanovitvijo JSKD ?

DA	<u>NE</u>
----	-----------

Hvala za sodelovanje !

Vprašalnik – vodilo za intervju

INTERVJU ŠT 2. četrtek, 7.4.2016 ob 9.50 – 10:26

I. Sklop vprašanj vezanih na tezo 1.

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe (lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

- regijskih programov je 35% – 40%

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

- 30% regijskih programov znotraj piramide

- 70% regijskih programov izven piramide

- napredovanje skupin skozi državno kakovostno piramido je primerno, ker na podlagi rangiranja upravičijo sredstva, ki jih prejmejo

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

- 50% časa posvečam regijskim programom

Vprašanje 4: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

- koordinacija terminov, da vse postavimo v letni program, nadzor nad tem, da je letni program izveden, da se iz vseh področji dejavnosti vključujejo in napredujejo, sklicevanje regijskih koordinacij in udeležba na državnih koordinacijah, večine dogodkov se tudi udeležim.

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi moralo biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto ?

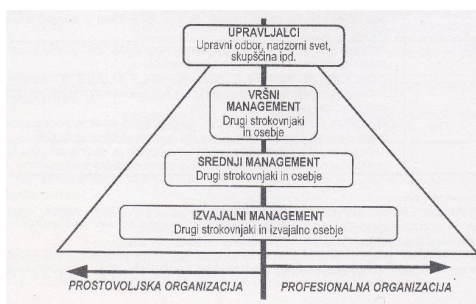
Dodatna pooblastila bi bila: deljenje finančnih sredstev; da lahko odrejaš dodatno delo in dodatne ure; da odobriš potne naloge in da bi izvajale vse regijske programe kot izvajalec. Če bi želela regijske programe izvajati na ta način, dela na območni izpostavi ne bi mogla več opravljati, zato bi potrebovali dodatno zaposlitev. Novi zaposleni bi prevzel delo na območni izpostavi. Potrebovali bi samostojno delovno mesto regijskega koordinatorja.

Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

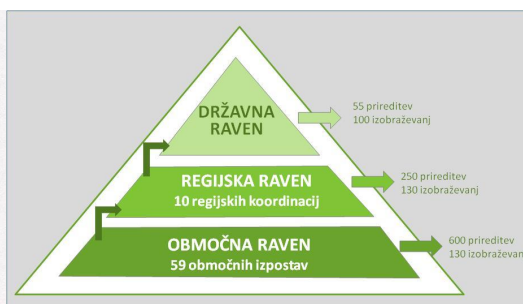
10 je preveč koordinacij. Sem pristaš starega sistema, ko so bile stare občine, ki so se povezovale v področja. Mislim, da jih je bilo 8 ali 6.

Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne kakovostne piramide) in kako med upravljalsko strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

Obe piramidi lahko direktno povežemo. Državna raven je vršni menedžment, srednji menedžment je regijski nivo in izvajalski menedžment je naš območni program. Pri sedanjí organizaciji nam manjka srednji menedžment oziroma bi ga bilo nujno opredeliti, ker formalno je, vendar je šibek. To pomeni da potrebujemo dodatne ljudi.

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

Za društva in skupine je bistvenega pomena, da jih poimenujemo po pokrajinah, kjer čutijo pripadnost. Poimenovanje po velikih mestih je zgrešeno. Koordinacije bi poimenovala po pokrajinah.

II. Sklop vprašanj vezanih na tezo 2.

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

V naši koordinaciji ni bilo drastičnega znižanja, sredstva so se znižala le usklajevalno za 3 - 5%.

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Vse lokalne skupnosti v koordinaciji sofinancirajo letne programe društev in skupni program JSKD, razen ene občine, ki ne sofinancira programa JSKD, vendar smo že dogovorjeni, da bodo prihodnje leto sofinancirali tudi program JSKD.

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Zaenkrat ne, vendar imamo informacije, da lokalne skupnosti že sprašujejo po sodelujočih in po plačnikih za regijske programe – ali gre za sredstva iz ene lokalne skupnosti ali vsaka lokalna skupnost pokrije za svoje. Pričakujemo v kratkem, da bodo občine omejevale sofinanciranje regijskih programov, kjer bodo sodelujoči tudi iz drugih občin.

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosega regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

Pri dodeljevanju sredstev se sicer upošteva kvalitetni piramidni nivo, ki ga dosega društvo, tako da kvalitetnejše skupine prejmejo več sredstev, vendar bi lahko bile kakovostne skupine še dodatno sofinancirane.

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

Sprejeta regijska zakonodaja je podlaga, je temelj za delovanje naših regijskih koordinacij. Država bo dala pooblastilo na regije in bomo lahko funkcionirali z deležem financiranja iz države in deležem financiranja iz občine, ko bo tudi občina po zakonu namenjala sredstva za regijske programe.

III. Splošna vprašanja.

1. Stopnja izobrazbe:

V.	<u>VI.</u>	VII.
----	------------	------

2. Skupna delovna doba:

24. let

3. Delovna doba / izkušnje na področju ljubiteljske kulture:

22 let / 32 let

4. Delovna doba v vlogi regijskega koordinatorja:

19 let

5. Ali ste bili zaposleni na področju ljubiteljske kulture že pred ustanovitvijo JSKD ?

<u>DA – ZKO – 5 let</u>	NE
-------------------------	----

Hvala za sodelovanje !

Vprašalnik – vodilo za intervju

INTERVJU ŠT 3. četrtek, 7.4.2016 ob 12:10 – 12:42

I. Sklop vprašanj vezanih na tezo 1.

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe (lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

Regijskih programov je okoli 20 %.

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

- 80% regijskih programov je znotraj državne kakovostne piramide
- 20% regijskih programov je izven piramide
- napredovanje skupin skozi državno kakovostno piramido je primerno

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

- 40% časa posvečam regijskim programom in koordinaciji

Vprašanje 4: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

- obiskujem vse regijske dogodke; sklicujem regijske koordinacije, poslušam sodelavce, ko so v težavah; vodim beleženje delovnega časa za vse sodelavce v koordinaciji in jim potrjujem potne naloge in plan dela (kot edina regijska koordinatorica opravljam to poskusno, težava je tudi pri računalniškem programu, ki je bil zastavljen tako, da ne omogoča vstopa v sistem drugim).

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi morale biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto ?

Smiselna dodatna pooblastila za regijskega koordinatorja bi bila nadzor nad delovnim časom sodelavcev, nadzor nad potnimi nalogi in vpogled v finance za celotno regijo; želela bi kakšen samostojni projekt celotne koordinacije; izobraževanje naših sodelavcev.

V sklopu dela na območni izpostavi ne bi uspela izvesti vseh zadolžitve. Menim, da bi morale biti delo regijskega koordinatorja samostojno delavno mesto. Verjetno bi zraven naštetega samostojni koordinator dobil še kakšno zadolžitev.

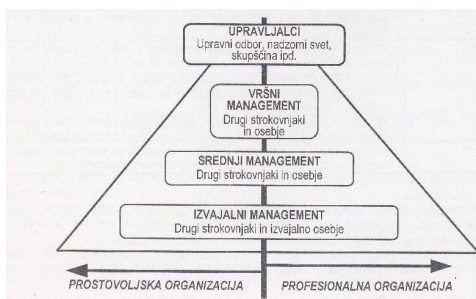
Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

Mislim, da bi lahko bila kakšna manj. Velikost naše koordinacije, ki je velika, se mi zdi na zgornji meji. Za funkcioniranje kolektiva je dobro, da je v koordinaciji okoli 10 – 12 ljudi, da jih ni premalo, če je koordinacija mala. Mislim, da bi bilo glede na število kakovostnih skupin in regijskih programov, ter velikosti Slovenije primerno število regijskih koordinacij 7.

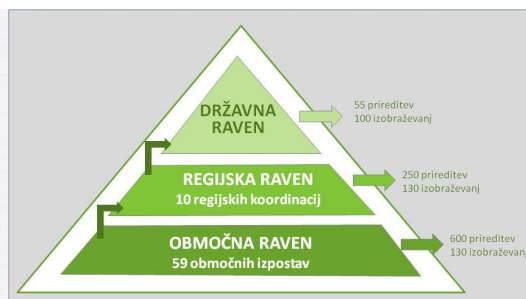
Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev

implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne kakovostne piramide) in kako med upravljalno strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

Srednji menedžment bi morali biti samostojni regijski koordinatorji, koordinacija pa nebi smela biti prevelika. Sedaj je regijski koordinator na najnižjem nivoju in le redko preide na srednji nivo.

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

Za društva in skupine je bistvenega pomena, da jih poimenujemo po imenu pokrajinah. Pomembno jim je ali so Dolenjci, Štajerci, Posavci, Bizeljčani, Belokranjci, Vzhodni Štajerci, itd. Koordinacije bi definitivno poimenovala po pokrajinah.

II. Sklop vprašanj vezanih na tezo 2.

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

V naši koordinaciji imamo zelo različne situacije. Večinoma so se sredstva znižala (v povprečju za 10%), razen v Novem mestu, kjer so se sredstva zvišala (na izpostavi so ubrali druge pristope za pridobitev sredstev lokalne skupnosti).

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Vse lokalne skupnosti v koordinaciji sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD.

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Zaenkrat ne.

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosegaajo regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

Mislim, da skupine, ki so kvalitetnejše, niso primerno sofinancirane. Imamo različne situacije, nekateri so direktno financirani iz lokalnih proračunov. Generalno pa mislim, da kakovostnejše skupine niso dovolj sofinancirane.

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

Trenutno nimamo generalnih težav z regijskimi programi, zato ne vem, ali bo zakonodaja kaj prinesla. Vsakih sprememb se bojimo. Mogoče bodo spremembe pozitivne. Danes je tako, jutri bo drugače.

III. Splošna vprašanja.

1. Stopnja izobrazbe:

V.	VI.	<u>VII.</u>
----	-----	-------------

2. Skupna delovna doba:

24. let

3. Delovna doba / izkušnje na področju ljubiteljske kulture:

18 let / 35 let

4. Delovna doba v vlogi regijskega koordinatorja:

4 let

5. Ali ste bili zaposleni na področju ljubiteljske kulture že pred ustanovitvijo JSKD ?

DA	<u>NE</u>
----	-----------

Hvala za sodelovanje !

Vprašalnik – vodilo za intervju

INTERVJU ŠT 4. petek, 8.4.2016 ob 8:20 – 8:49

I. Sklop vprašanj vezanih na tezo 1.

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe (lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

Regijskih programov je okoli 25%.

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

- 80% regijskih programov je znotraj državne kakovostne piramide
- 20% regijskih programov je izven piramide
- napredovanje skupin skozi državno kakovostno piramido se mi zdi primerno

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

- 25% časa posvečam regijskim programom in koordinaciji

Vprašanje 4: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

- udeležujem se državnih koordinacij; komuniciram z regijskimi selektorji; ocenjujem sodelavce v koordinaciji 1 x na leto; pogovarjam se s sodelavci, če imajo za rešiti kakšne probleme;

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na

vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi moralo biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto ?

Predvsem bi moral biti to nekdo, ki bi se samo temu (regijskim programom) posvečal. Moral bi imeti takšna pooblastila, kot da je šef, da če gre kaj narobe, da imaš neko pooblastilo, da lahko sodelavcu kaj rečeš, ker sedaj je tako, da nekdo kaj zafrkne, potem pa tebe kličejo, ti pa ne moreš nič.

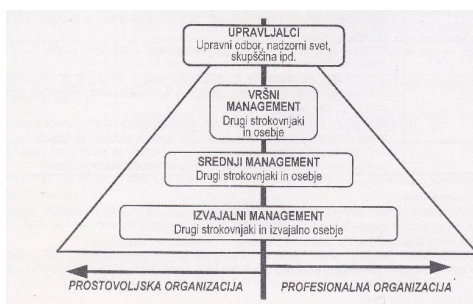
Že v tem trenutku imam preveč dela na območni izpostavi, ker sem na izpostavi sama in mi je delo regijskega koordinatorja preveč. Regijski koordinator bi moral biti samostojno delavno mesto.

Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

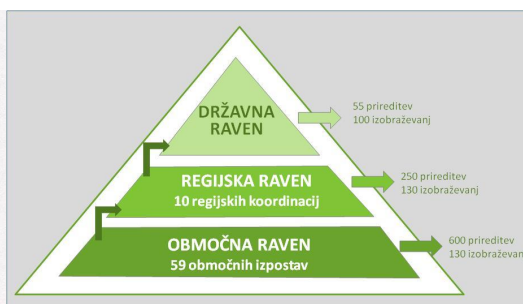
Na našem področju imamo dovolj kakovostnih skupin za izvedbo regijskih srečanj znotraj naše koordinacije, razen na področju pevcev in godcev. Za število koordinaciji se ne morem opredeliti, ker nimam tako natančnega vpogleda, je pa tako, da večja kot je razdrobljenost, slabše je. Verjetno je delitev odvisna tudi od dejavnosti. Težko sodim.

Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne kakovostne piramide) in kako med upravljalsko strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

V tem trenutku težko, ker me moti srednji menedžment. Pri nas je ta srednji menedžment preseljen v izvajalski menedžment. Vse dejavnosti izvajalskega in srednjega menedžmenta je preseljeno na najnižjo raven, torej v izvajalski menedžment.

V programskem smislu pa je piramida točno tako postavljena, razen redkih izjem.

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

Skupinam je pomembno, da se dogodki imenujejo po pokrajini in čutijo pripadnost glede na zgodovinske pokrajine. Tudi jaz bi koordinacije poimenovala po pokrajinah.

II. Sklop vprašanj vezanih na tezo 2.

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

V nekaterih lokalnih skupnostih se je znižalo za okoli do 10%, v drugih drastičnih sprememb ni bilo. Se pa spreminjajo pogoji izplačevanj. Včasih so bile avtomatsko

dvanajstine, sedaj pa občine izplačujejo sredstva na podlagi sprotnih zahtevkov in realizacije programa. Nekaj je tudi napovedi o zmanjševanju za prihodnje leto.

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Večina lokalnih skupnosti v koordinaciji sofinancira kulturna društva in skupni program JSKD, razen redkih izjem, mislim, da samo 1 občina ne sofinancira programa JSKD.

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Zaenkrat še ni bilo izpostavljeno na koordinaciji, da bi kakšna občina omejevala sofinanciranje programa.

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosegaajo regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

Nekatere občine imajo nastavljena merila za sofinanciranje društev tako, da so rangirana glede na kvaliteto, so pa tudi občine, ki sofinancirajo skupine ne glede na kakovost. Kriteriji so zelo različni in vedno znova se odpira vprašanje, koliko je ovrednotena kvaliteta.

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

Se bojim, da zakonodaja ne bo bistveno spremenila situacije za regijske nivoje in da bomo še vedno regijske programe pokrivali iz lokalnih proračunov, tako kot sedaj. Imam občutek, da se za kulturo nazadnje pobrigajo.

III. Splošna vprašanja.

1. Stopnja izobrazbe:

V.	VI.	<u>VII.</u>
----	-----	-------------

2. Skupna delovna doba:

11. let

3. Delovna doba / izkušnje na področju ljubiteljske kulture:

6 let / 18 let

4. Delovna doba v vlogi regijskega koordinatorja:

3 leta

5. Ali ste bili zaposleni na področju ljubiteljske kulture že pred ustanovitvijo JSKD ?

DA	<u>NE (šolstvo)</u>
----	---------------------

Hvala za sodelovanje !

Vprašalnik – vodilo za intervju

INTERVJU ŠT 5. petek, 8.4.2016 ob 10:00 – 10:35

I. Sklop vprašanj vezanih na tezo 1.

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe (lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

Regijskih programov je okoli 30%.

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

- 60% regijskih programov je znotraj državne kakovostne piramide
- 40% regijskih programov je izven piramide
- napredovanje skupin skozi državno kakovostno piramido se mi zdi primerno

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

- 35% časa posvečam regijskim programom in koordinaciji

Vprašanje 4: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

- organiziram sestanke s sodelavci; hodim v Ljubljano na sestanke; dogovarjam se s selektorji; z njimi se tudi pogajam za cene; komuniciram z izvajalci regijskih seminarjev; urejam zadeve, ki se tičejo skupnih regijskih programov v koordinaciji, sestanke s selektorji; redkeje se udeležim regijskih dogodkov.

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih

dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi morale biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto ?

Želela bi takšna pooblastila, da lahko jaz postavljam pravila in da bi lahko jaz odločala o izvedbi regijskih srečanj, regijskih izobraževanj; tudi glede tega kaj je nujno in kaj ni nujno, da bi lahko onemogočila določenim sodelavcem, ki pravijo da oni nekaj ne bodo izvedli tako ampak drugače ipd.; želela bi biti bolj samostojna pri oblikovanju regijskega programa; če bi želela kvalitetno izvajati regijske programe, bi morala verjetno nadzorovati tudi delavni čas, dopuste in tudi potni stroške, če bi bili sofinancirani s tega fonda.

Če bi dobila vsa ta pooblastila, bi verjetno uspela narediti vse stvari, bi pa verjetno morala kakšno dejavnost na območni izpostavi prepustiti komu drugemu. Verjetno bi mi izvedbo osnovnega dela na izpostavi otežilo.

Mislim, da samostojno delo samo za upravljanje regijske koordinacije ne bi bilo dovolj, je pa to odvisno od posameznika, kakšen tempo dela ima in kako je učinkovit. Menim, da bi meni to bilo premalo. Je pa odvisno tudi od tega, kakšne cilje bi želela doseči na regijskem nivoju, glede na to da vsa navodila dobivamo iz Ljubljane in nismo samostojni, se moramo temu prilagajati, mislim, da nebi imela toliko dela.

Če bi morala komunicirati z vsemi lokalnimi skupnostmi v celotni regiji, iskati dodatna sredstva za regijski program, sodelovati s šolami in nadgrajevati regijski program, bi lahko samostojno delala samo za regijo. Odvisno je od tega, kako bi bila regijski program zastavljen. V tem obsegu kot je zdaj, ne. Če pa bi želela intenzivirati in razširiti regijske dogodke in izobraževanja, pa bi bilo dovolj dela.

Problem pri nas je (JSKD), da lahko delamo dosti, lahko delamo manj, pa ne bo nič. Ni ne stimulacije ne kazni. Zato imamo tako zelo različne izpostave po izvedbi programa.

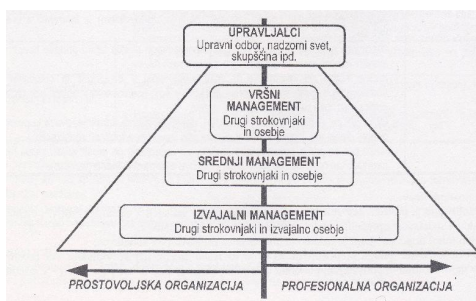
Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče

regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

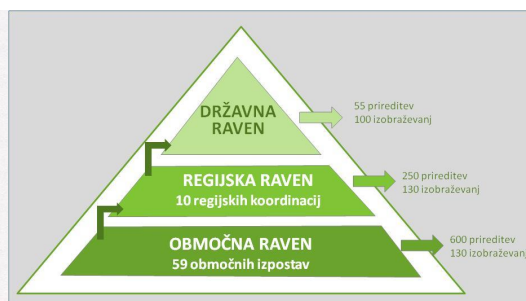
Glede na število programov in kvalitetnih skupin, bi se morale koordinacije združevati, tako kot se že sedaj na določenih področjih. Definitivno manj kot 10.

Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne kakovostne piramide) in kako med upravljalsko strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

Državno raven upravlja naša centralna strokovna služba in direktor, torej vršni menedžment; regijska raven je srednji menedžment, to se ne sklada, razen, da smo mi imenovani v regijske koordinatorje brez drugih pooblastil. Regijski koordinator je enakovreden izvajalskemu menedžmentu in se seli v srednji menedžment samo z zadolžitvami, ki jih ima in ne s pooblastili.

Pri izvedbi programov sta piramidi skladni, pri zaposlitvah pa ne.

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

Naših regijskih dogodkov nimamo poimenovanih in jih vsako leto selimo, da se izenačijo po regiji, ker je členjenost prevelika. Že na izpostavi Ptuj imamo 16 občin, ki so Haloške, Slovenske gorice in ravninski del in še ena mestna občina, zato so tudi različne kulture. Skupinam ni pomembno, kako se imenujejo dogodki.

Mi uporabljamo poimenovanje dogodkov z imeni vseh izpostav v koordinaciji. Mislim, da bi se koordinacije morale geografsko opredeljevati. To je že na ravni države komplicirano, ker vsak župan hoče imeti svojo pokrajino. Bolj ko gremo proti vzhodu, večja členjenost je že pri občinah in tako je predlagano tudi pri pokrajinah. Koroška, Štajerska (kamor spadajo tudi Haloze in ves ta del) Pomurje, Gorenjska, Dolenjska, Primorska, Notranjska,... kot mi vemo da so.

II. Sklop vprašanj vezanih na tezo 2.

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

So in to zelo: v Lenartu za 40%, v občini Ormož za 50%, v občini Ptuj samo cca. 5%, in še v eni občini. V Slovenski Bistrici je ostalo enako.

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Z vsemi občinami imamo sklenjene pogodbe za izvedbo programov JSKD. Po vsakem dogodku razčlenimo stroške in na podlagi izstavljenega računa nam občine po pogodbi nakažejo denar. Tudi kulturna društva vse občine sofinancirajo za njihove programe.

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Nimamo teh težav, ker imamo utečen sistem razčlenjevanja računov, ki jih pošiljamo občinam.

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosegaajo regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

Med 16 občinami so zelo različni sistemi sofinanciranja kulturnih društev. Tudi količina sredstev je zelo različna. So nekatera društva, ki delujejo na vasi in ki imajo več sekcij, so tradicionalno boljše financirana od tistih v mestu, ne glede na kakovost. V občini Ptuj pa imamo v razpisu kriterije, kako kvalitetno je društvo, če dosega regijski ali državni nivo, dobi dodatne točke, kar prinese večji znesek. Da pa bi bile kakovostnejše skupine dodatno stimulirane zaradi kvalitete, to pa ne morem trditi.

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

Pri nas je členjenost tako velika in miselnost županov: mi smo mi, vi ste pa vi, tako da dvomim, da ko bodo pokrajine, da se bodo občine uspele tako povezati. Pri nas se vsak župan sam odloči koliko bo letos dal za ljubiteljsko kulturo in projekte, vse se med seboj poznajo. Mislim, da pokrajine tega ne bodo rešile.

III. Splošna vprašanja.

1. Stopnja izobrazbe:

V.	VI.	<u>VII.</u>
----	-----	-------------

2. Skupna delovna doba:

10. let

3. Delovna doba / izkušnje na področju ljubiteljske kulture:

9 let / 9 let

4. Delovna doba v vlogi regijskega koordinatorja:

7 let

5. Ali ste bili zaposleni na področju ljubiteljske kulture že pred ustanovitvijo JSKD ?

DA	<u>NE</u>
----	-----------

Hvala za sodelovanje !

Vprašalnik – vodilo za intervju

INTERVJU ŠT 6. petek, 8.4.2016 ob 10:56 – 11:16

I. Sklop vprašanj vezanih na tezo 1.

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe (lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

Regijskih programov je okoli 70%.

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

- 40% regijskih programov je znotraj državne kakovostne piramide
- 60% regijskih programov je izven piramide
- težko se je opredeliti, ker napredovanje skupin skozi državno kakovostno piramido ni pri vseh dejavnostih enako pomembno in enako primerno.

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

- 30 % časa posvečam regijskim programom in koordinaciji, potrebno pa bi bilo več

Vprašanje 4: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

- hodim v Ljubljano na koordinacije, sklicujem sestanke naše koordinacije; urejam vsa regijska srečanja, tudi če je organizator druga izpostava, ker nekateri sodelavci ne želijo komunicirati s selektorji in strokovnimi sodelavci; delam regijske plane, ki jih praviloma delam sama; vseh regijskih dogodkov se ne uspem udeležiti, ker je

dogodkov toliko, da se podvajajo, hkrati pa je teritorij koordinacije tako velik, da tega ne zmorem

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi moralo biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto ?

Želela bi biti neposredni vodja, ki bi direktno določal kdo naj kaj dela. Želela bi, da smo tako organizirani, kot so drugi, ki imajo izpostave oz. območne enote. Torej imajo direktorja enote oz. izpostave.

Glede dela na območni izpostavi bi želela imeti razdeljeno po področjih. Ne, da si kot regijski koordinator odgovoren za vse dejavnosti, ampak bi bil posamezni sodelavec odgovoren za posamezno področje.

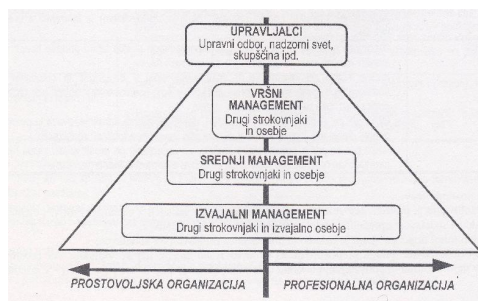
Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

10 jih je verjetno preveč, strinjala bi se s številko 8. Če bi se povezali na primer severna in južna Primorska, bi slabše delovali. Ne zato, ker bi bili preveliki, ampak zato, ker smo tako različni. Na povezovanje bi morali gledati tudi programsko.

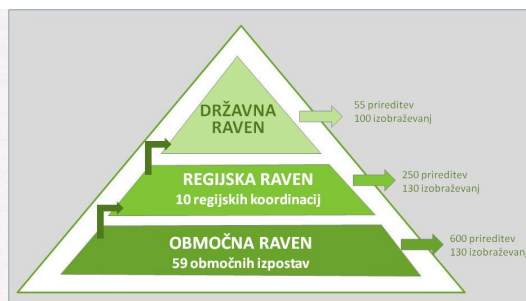
Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne

kakovostne piramide) in kako med upravljalsko strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

Zaposlitvene strukture JSKD ne moremo primerjati z vertikalno členitvijo organizacije, ker smo vsi na izvajalskem nivoju in se koordinatorji le redko premaknemo na srednji nivo (srednji menedžment).

Programska piramida pa se sklada z vertikalno členitvijo organizacije. V programskem smislu smo tako organizirani, v zaposlitveni strukturi pa ne.

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

Mislim, da je skupinam vseeno kako se imenujejo regijski dogodki. Sama bi koordinacije poimenovala po geografskih pokrajinah.

II. Sklop vprašanj vezanih na tezo 2.

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

Do letošnjega leta nič, razen letos je ena občina znižala za 60 %. Napovedujejo pa vse občine znižanje s prihodnjim letom.

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Da.

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Ne. Zaenkrat ne omejujejo. Se pa bojim, da bo v kratkem tudi do tega prišlo. Večja kot bo finančna kriza, bolj bodo nadzirali udeležence in programe.

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosegaajo regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

V mestni občini je kvalitetni nivo upoštevan. Tudi v nekaterih drugih občinah rangirajo glede na kvaliteto. Zagotovo pa niso dovolj sofinancirane glede na kakovost.

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

Se bojim da ne. Predvidevam, da jih kultura na regijskem nivoju ne bo zanimala, ker bodo imeli mnogo drugega dela.

III. Splošna vprašanja.

1. Stopnja izobrazbe:

V.	VI.	<u>VII.</u>
----	-----	-------------

2. Skupna delovna doba:

32. let

3. Delovna doba / izkušnje na področju ljubiteljske kulture:

28 let / 36 let

4. Delovna doba v vlogi regijskega koordinatorja:

16 let

5. Ali ste bili zaposleni na področju ljubiteljske kulture že pred ustanovitvijo JSKD ?

<u>DA, (ZKO)</u>	NE
------------------	----

Hvala za sodelovanje !

Vprašalnik – vodilo za intervju

INTERVJU ŠT 7. torek, 12.4.2016 ob 8:25 – 9:01

I. Sklop vprašanj vezanih na tezo 1.

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe (lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

Regijskih programov je okoli 30%.

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

- 70% regijskih programov je znotraj državne kakovostne piramide
- 30% regijskih programov je izven piramide
- napredovanje je primerno

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

- na to vprašanje lahko odgovorim iz dveh izhodišč. Ko sem še delovala na izpostavi Kočevje, sem regijskim programom posvečala 30% časa. Sedaj ko delujem v koordinaciji Ljubljana, se regijskim programom posvečam samo še 15%, ker je dela na izpostavi Ljubljana enostavno preveč.

Vprašanje 4: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

- pogledam si vse regijske prireditve, vse regijske izvedbe; skličem 6 regijskih koordinacij na leto; kontaktiram s selektorji na področjih plesa, gledališča, folklore

in likovne dejavnosti; obveščam jih o vseh terminih območnih srečanj; udeležujem se državnih koordinacij.

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi moralo biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto ?

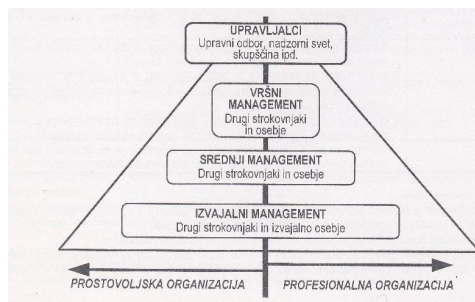
Glede dodatnih pooblastil se mi zdi, da v trenutni situacija kot je, s temi osebami ko delamo, da je to brezpredmetno in da to ni izvedljivo. V obstoječi strukturi ne vidim nekih rešitev. Razmišljam v smeri, da bi ukinila območne izpostave, da bi koordinacije oblikovala iz posameznih enot, kjer bi se najprej izvajal obvezni program. V trenutni strukturi se na marsikateri izpostavi dogaja, da ima dodatni program prednost od obveznega in se obvezni program prilagaja dodatnemu in ne obratno. Regija bi bila center, kjer bi se izvajal ves program. Zato bi moral biti regijski koordinator samostojno delovno mesto, sodelavci iz izpostav, pa bi delovali za dogodke v celi regiji.

Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

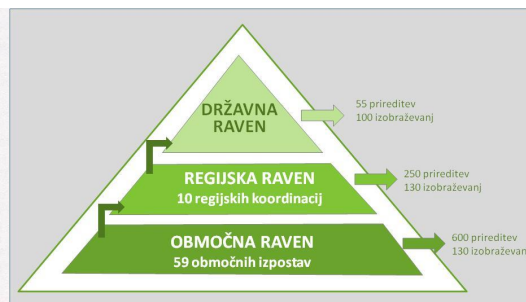
Menim, da je deset premalo, s stališča koordinacije osrednja Slovenija, ker je tako velika, da bi morala biti razdeljena, oziroma bi morala biti Ljubljana samostojna in okoliške izpostave – Ljubljana okolica. Se dogaja na več programih, da že na območnem nivoju imamo v Ljubljani državni nivo po kvaliteti.

Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne kakovostne piramide) in kako med upravljalsko strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

Zaposlitvene strukture JSKD ne moremo primerjati z vertikalno členitvijo organizacije, ker smo vsi na izvajalskem nivoju in se koordinatorji le redko premaknemo na srednji nivo (srednji menedžment). Osebnostno se iz izvajalskega premaknem samo za 15% v srednji nivo.

Programska piramida pa se sklada z vertikalno členitvijo organizacije. Obe piramidi se pokrivata. V programskem smislu smo tako organizirani, v zaposlitveni strukturi pa ne.

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

Mislim, da je skupinam vseeno kako se imenujejo regijski dogodki. Pri nas v osrednji Sloveniji je stičišče več različnih regij in predvsem mikro regij, zato se ljudje bolj počutijo kot Dolenjci, Gorenjci, Notranjci, Kočevci, Zasavci in tako

dogodke imenujemo kot Osrednjeslovenske. Sama bi koordinacije poimenovala po geografskih pokrajinah.

II. Sklop vprašanj vezanih na tezo 2.

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

Sredstva so se ponekod znižala minimalno, do 10%, načeloma pa smo ostali na istem nivoju.

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Večina občin sofinancira programe kulturnih društev in programe JSKD. Posamezne male občine, ki imajo posamezno društvo ali dva sofinancirajo vsaj minimalno udeležbo skupin na srečanjih. Nekaj mali občin pa ni zainteresiranih za sofinanciranje programa, ker niti nimajo tipičnih kulturnih društev.

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Pri nas smo lokalnim skupnostim zadostili tako, da če na planiranem regijskem srečanju ne sodeluje skupina iz lokalnega okolja, ker ni bila izbrana za regijski nivo, skupina nastopi kot gost oz. kot gostitelj, da zadostimo zahtevam občine. Tako da s tem trenutno nimamo težav.

Udeležbe skupin na regijskih srečanjih v drugi občini pokrivajo skupine iz sredstev, ki so namenjena udeležbam s strani razpisa. Lahko trdim, da se skladov regijski program financira iz lokalnih sredstev.

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosegaajo regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

Na večini izpostav so naši strokovni sodelavci člani komisij, ker imajo vpogled v kvalitativni nivo skupin, in smo dosegli, da je kvaliteta upoštevana in da skupine dobijo dodatne točke. Glede višine, koliko skupine, ki presegajo regijski nivo, prejmejo dodatnih sredstev nimam natančnega pregleda, se pa kvaliteta večinoma upošteva.

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

Mislim, da težko, čeprav: če bi bili sprejeti neki standardi in določeni viri financiranja s strani pokrajin, potem morda da. Če pa to ne bi bilo določeno, potem bi se to porazgubilo, tako kot je sedaj. Društva so dodatno financirana za doseganje kvalitete regijskega nivoja, ne vemo pa koliko, ker nimamo vpogleda. Če bi bili postavljeni standardi in normativi, potem bi bilo bolje.

III. Splošna vprašanja.

1. Stopnja izobrazbe:

V.	<u>VI.</u>	VII.
----	------------	------

2. Skupna delovna doba:

31. let

3. Delovna doba / izkušnje na področju ljubiteljske kulture:

18 let / 24 let

4. Delovna doba v vlogi regijskega koordinatorja:

10 let

5. Ali ste bili zaposleni na področju ljubiteljske kulture že pred ustanovitvijo JSKD ?

DA	<u>NE (šolstvo)</u>
----	---------------------

Hvala za sodelovanje !

Vprašalnik – vodilo za intervju

INTERVJU ŠT 8. torek, 12.4.2016 ob 9:10 – 9:43

I. Sklop vprašanj vezanih na tezo 1.

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe (lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

Regijskih programov je okoli 50%.

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

- 90% regijskih programov je znotraj državne kakovostne piramide
- 10% regijskih programov je izven piramide
- napredovanje je primerno

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

- preveč; 60% časa, če ne več, porabim za regijsko koordiniranje. Predvsem zdaj, ko imamo novega sodelavca; pri nas se dnevno obračajo sodelavci na mene; hkrati pa sem še stik z koordinacijo Koroške, s katero se povezujemo programsko.

Vprašanje 4: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

- pošiljam vse razpise; usklajujem termine, ko pripravljamo program; dogovarjam se s selektorji za vse območne prireditve (manj za izobraževanja), usklajujem vse datume z njimi; sem kontakt selektorjem za vse regijske prireditve; če se le da, pregledam regijske programe pred objavo; za določene prireditve (predvsem

plesne), delam vse razporeditve, ker sem na tem področju doma, sodelavka pa za likovno področje; sklicujem in vodim koordinacije; hodim na koordinacije v Ljubljano; uvajam novega sodelavca na izpostavi.

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi moralo biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto ?

Pooblastila v smislu disciplinskih – ne. Bolj to, da bi imela to moč, da ko rečem, da mora biti kakšna zadeva do takrat in takrat narejena, da me sodelavci ne jemljejo kot eno izmed njih. Da sem jim nadrejena. To pomeni, da urejamo tudi delovni čas, potne stroške in predvsem delo znotraj koordinacije.

Mislim, da bi moralo biti delo regijskega koordinatorja absolutno samostojno.

Glede na to, da sva na izpostavi dve, bi morda lahko opravljala regijsko koordinacijo, če bi sodelavka prevzela moje delo, ona bi pa zmanjšala delo in sodelovanje z društvi. Če bi ostalo tako kot je, potem nebi zmogla opravljati vsega.

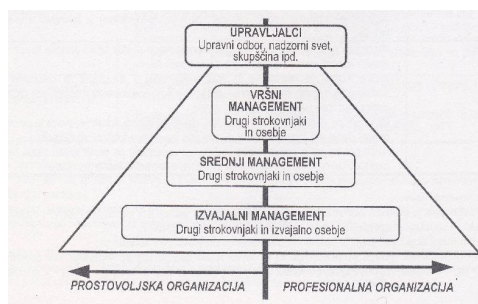
Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

Jaz bi število koordinacij zmanjšala v smislu racionalizacije in da nebi še bolj drobili države, ko smo že itak tako majhni. Če bi bilo manj regij bi se lahko bolj povezovali, kot se. Sicer je naša Celjska regija zelo močna po kvaliteti. Na zborovskem, plesnem in folklornem področju. Najbolj nam pešajo tamburaši, ker tu ni takšne tradicije.

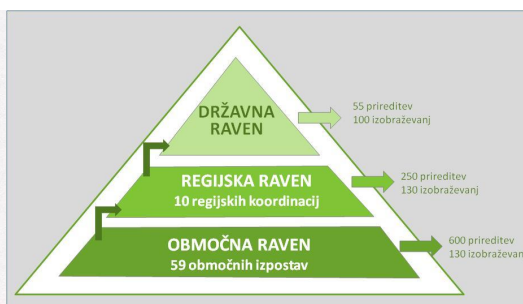
Podpiram idejo velike in močne regije, torej 3 (vzhod, osrednja Slovenija, zahod) ali največ 5.

Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne kakovostne piramide) in kako med upravljalsko strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

V programskem smislu so programi razporejeni tako, kot je razporejena členitev organizacije. V zaposlitvenem smislu načeloma smo, ampak že državni program se izvaja na območnih izpostavah, torej najnižje in vršni menedžment ni vedno dobra podpora zaposlenim na izpostavah pri izvedbi državnih prireditev.

Zaposlitveno nam manjka srednji menedžment. Regijski koordinatorji smo na najnižjem nivoju. Regijske naloge me sicer postavijo v srednji menedžment, nimam pa pooblastil; ne po funkciji, ne po odločanju, ne po razporejanju.

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

Mi se vedno pogovarjamo o Celjski regiji. Ko smo se mi preimenovali in postali koordinacija in koordinatorji, je nastala zmešnjava – kaj mi smo (koordinator) in

kaj je to koordinacija, zato koordinacija ne uporabljamo, vedno se pogovarjamo o regiji.

Dogodki se imenujejo na območnih prireditvah po mikro nivoju, npr. Zgornjesavinska dolina, Šaleška dolina; na regijskem nivoju imenujemo Celjska regija. Bi pa koordinacije poimenovala po pokrajinah.

II. Sklop vprašanj vezanih na tezo 2.

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

Sredstva so se zmanjšala, tudi do 30%. Podatki se zelo razlikujejo od občine do občine, ker se razlikuje financiranje zaradi različnih razpisov in pozivov.

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Vse lokalne skupnosti sofinancirajo ljubiteljsko kulturo.

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Ne. Zaenkrat se še ni pojavilo, razen v Zgornjesavinski dolini in v Rogaški Slatini. Se pa manjše lokalne skupnosti bolj identificirajo z območnim programom, kot z regijskim. Večje občine pa so vesele, če lahko še koga povabijo k sebi, ker imajo tako politiko, da se odpiramo navzven.

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosega regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

Večina razpisov je narejenih tako, da se rangira po kvaliteti. Nekatere občine pa sploh ne upoštevajo faktorja kvalitete. Generalno pa so kvalitetnejše skupine premalo sofinancirane.

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

Zakonodaja bi morala rešit financiranje ljubiteljske kulture na regijskem nivoju, je pa odvisno od tega, kdo bo zakonodajo pisal. Mislim, da bo k temu morale pristopiti tudi Ministrstvo za kulturo in s tem posledično tudi sklad. Kultura bo verjetno zadnja, ki se bo reševala na regijskem nivoju.

III. Splošna vprašanja.

1. Stopnja izobrazbe:

V.	VI.	<u>VII.</u>
----	-----	-------------

2. Skupna delovna doba:

23. let

3. Delovna doba / izkušnje na področju ljubiteljske kulture:

13 let / 33 let

4. Delovna doba v vlogi regijskega koordinatorja:

2 leti

5. Ali ste bili zaposleni na področju ljubiteljske kulture že pred ustanovitvijo JSKD ?

DA	<u>NE</u>
----	-----------

Hvala za sodelovanje !

Vprašalnik – vodilo za intervju

INTERVJU ŠT 9. četrtek, 14.4.2016 ob 11:25 – 11:58

I. Sklop vprašanj vezanih na tezo 1.

Vprašanje 1: JSKD izvaja prireditve v sklopu državne kakovostne piramide na območnem, regijskem in državnem nivoju. Hkrati izvaja tudi ostale programe (lokalni, dodatni, abonmaji). Kolikšen je delež regijskih programov (v odstotkih), med vsemi izvedenimi programi območnih izpostav znotraj vaše regijske koordinacije JSKD?

Regijskih programov je okoli 20%.

Vprašanje 2: Regijski programi se izvajajo tudi izven državne kakovostne piramide. Kakšno je razmerje (v odstotkih) med vašimi regijskimi programi in ali se vam zdi napredovanje skozi državno kakovostno piramido (3 nivoji) primerno?

- 30% regijskih programov je znotraj državne kakovostne piramide
- 70% regijskih programov je izven piramide
- napredovanje je primerno

Vprašanje 3: Kolikšen je delež vašega delavnega časa, ki ga posvečate regijskim programom kot regijski koordinator JSKD (mišljeno je vse delo, ki poteka na nivoju regijskih dogodkov, koordinacije dogodkov, udeležbe na državnih in regijskih koordinacijah, regijskih dogodkih, komunikacija s sodelavci, itd)?

- 30 - 40% časa porabim za regijske programe, bi pa moral biti koordinator samo to.

Vprašanje 4: Katero delo opravljate kot regijski koordinator JSKD?

- začne se s planiranjem, dogovarjanjem, koordiniranjem; razdelitev kdo bo, kje bo, kaj bo in kako bo; ocenitev stroškov; priprava finančnega načrta za pridobivanje sredstev; potem izvedba vseh prireditev; koordinacija vseh strokovnih spremljevalcev, promocija dogodkov; potem je analiza in poročilo;

vmes pa je aktivno komuniciranje z vsemi izvajalci; organiziram regijske koordinacije in se udeležujem državnih koordinacij.

Vprašanje 5: Bi si kot regijski koordinator JSKD, ki izvaja svoje naloge na območni izpostavi, za boljšo izvedbo regijskih programov, želeli pooblastila, ki vam bi jih dodelil direktor JSKD? Če da, katera pooblastila bi to bila in kako bi to vplivalo na vaše redno delo na območni izpostavi JSKD? Bi moralo biti upravljanje regijske koordinacije samostojno delovno mesto ?

Koordinator bi moral biti samostojno delovano mesto. Regijski program bi morala imeti ena oseba, ki bi razdelila sredstva za program in spremljala izvedbo regijskega programa. Bil bi skrbnik regijskih programov.

Dela na izpostavi ne bi mogla opravljati. Kot samostojni regijski koordinator bi bila tisti vmesni člen, med zaposlenimi na izpostavi in vodstvom. Bila bi neposredni vodja izpostavam.

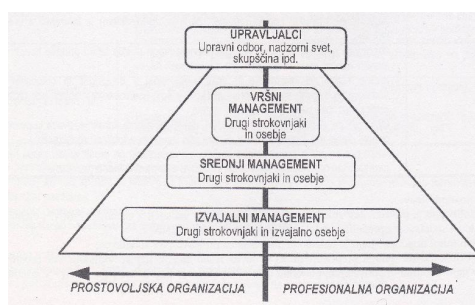
Vprašanje 6: JSKD ima organiziranih 10 regijskih programskih koordinacij, kar bi naj bil približek predlogu bodočih pokrajin v Sloveniji (zadnji predlog 14). Sprva je bilo koordinacij 8. V predlogih o uvedbi pokrajin se pojavlja različno število bodoče regijske členjenosti Slovenije: 3, 6, 8, 10, 12, 14 in 30. V sosednji Avstriji je zveznih dežel 9 (ob 4 x večjem teritoriju in 4 x več prebivalci. Povprečna gostota prebivalstva je v obeh država okoli 100 prebivalcev na km²). Ali se vam zdi število 10 regijskih koordinacij JSKD primerno, predvsem glede na: 1. število kakovostnih skupin, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in 2. glede na število izvedenih regijskih programov v vaši regijski koordinaciji JSKD? Koliko koordinacij bi predlagali vi ?

Regijskih 10 – bi vsaj tako morale ostati. Regijski programi bi morali biti po kvaliteti in ne po številu. Če bomo zmanjševali se mi zdi težava. Že naša Primorska, kjer smo enotni, je preveč razpotegnjena po teritoriju. So pa koordinacije zelo raznolike. Potem imaš obdobje, ko je neka dejavnost v vzponu in imaš obdobje, ko na nekem področju ni ene dobre skupine. Nas je bilo že v štartu težko dati na isti imenovalec, ker smo tako različni po Sloveniji in tudi delamo zelo različno. Meni manjka predvsem povezovanje med regijami, ker sodelujemo samo znotraj svoje

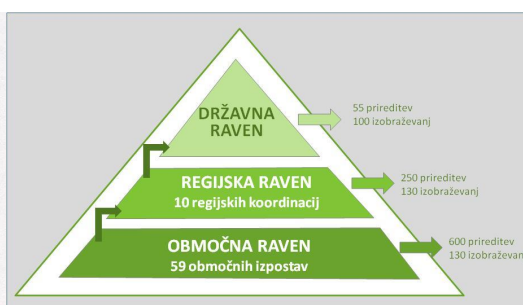
koordinacije. Mislim, da to odpiranje more biti in da more biti nekdo tisti povezovalni člen, ki skrbi na srednjem nivoju, ne samo ali nek dogodek bo, ampak kakšen bo.

Vprašanje 7: Vertikalna členitev organizacije predvideva (razen upravljalcev) tri nivoje: vršni menedžment, srednji menedžment in izvajalski menedžment (slika vertikalne členitve organizacije). Kako bi po vašem mnenju takšno členitev implicirali v programsko državno kakovostno piramido JSKD (slika državne kakovostne piramide) in kako med upravljalsko strukturo JSKD (slika strukture JSKD)?

Vertikalna členitev organizacije

Državna kakovostna piramida JSKD

Obe piramidi (vertikalna členitev in programska piramida JSKD) lahko direktno preslikamo in vidimo kako je in kdo je. Pri zaposlitvah pa nam manjka srednji menedžment. Kot zaposlena sem na najnižjem nivoju, z določenimi nalogami pa se premaknem v srednji nivo.

Vprašanje 8: Regijske programske koordinacije JSKD so neenotno poimenovane, nekatere po večjih mestih, nekatere kot regije. Koliko je po vaših izkušnjah na vašem območju poimenovanje regijske koordinacije pomembno za kulturna društva in skupine, ki se udeležujejo regijskih programov JSKD in kako bi vi poimenovali regijske koordinacije JSKD?

Pri nas na Primorskem je center Koper, koordinacija pa Izola, ker sem jaz zaposlena v Izoli. Mislim, da bi morala biti Primorska enotna. Tu nas je manj na izpostavah. Jaz sem si organizacijo predstavljala kot – centrala, potem imaš regijo in v regiji imaš izpostave; da je regija krovna, kot regionalni center in potem izpostava.

Skupinam je pomembno, da so Primorci in imajo Primorsko kulturo, je lokalno zelo obarvano. Dogodki se imenujejo po pokrajini in ne po izpostavah. Tako bi poimenovala tudi regijske centre – po pokrajinah.

II. Sklop vprašanj vezanih na tezo 2.

Vprašanje 1.: Ob vedno večji finančni krizi se večinoma zmanjšujejo sredstva proračunov lokalnih skupnosti, praviloma najprej na kulturnem področju. Ali so občine v zadnjih 5 letih znižale sredstva za ljubiteljsko kulturo (sofinanciranje programov JSKD in sofinanciranje kulturnih društev) in za koliko ?

V Izoli se je znižalo za skoraj 25%. Drugje se je znižalo za manj, se je pa znižalo in se postopoma znižuje. Generalno mislim, da ljubiteljska kultura izgublja. Mislim, da smo v zadnjih 20 letih uspeli postati prepoznavni, da smo pridobili na imidžu, s programi, nismo pa uspeli zagotoviti dvigovanja sredstev. Uspelo nam je zagotoviti vsaj nekaj dodatnih sredstev za tiste kvalitetne skupine. Premalo pa vlagamo v strokovnost mentorjev na lokalnem nivoju in mislim, da se bo to na dolgi rok poznalo. Mislim, da preveč posvečamo pozornost že uveljavljenim, vrhunskim skupinam.

Vprašanje 2.: Ali vse občine v vaši regijski koordinaciji JSKD sofinancirajo kulturna društva in skupni program JSKD ?

Vse lokalne skupnosti sofinancirajo ljubiteljsko kulturo.

Vprašanje 3.: Ali občine omejujejo sofinanciranje programov JSKD glede na nivo (območni, regijski, državni) in glede na udeležence (iz drugih občin) ?

Vedno pogostejše župani tudi preštevajo skupine in gledajo kdo je udeleženec na regijskem srečanju.

Vprašanje 4.: Ali so kulturna društva in skupine, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo (in dosežajo regijski nivo), primerno dodatno sofinancirane s strani lokalne skupnosti?

Praviloma je v vseh razpisih tudi ta faktor, da se dobijo dodatne točke glede na kvaliteto. Vedno se vprašamo, kdo je naš paradni konj. Vendar so premalo sofinancirani. Ampak zdaj je sredstev še komaj za preživetje. Sredstva so tako razpršena, imamo društva, imamo ZKD, imamo JSKD, kulturne centre in potem še razpis za dogodke in eno zaposleno uradnico na občini, ki nima vpogleda in vsa ta sredstva drobi na preveč koncev in se vse porazgubi. S temi razpisi mislim, da se je šlo čisto mimo. Mislim, da je izpostava tista, ki lahko da mnenje o kvaliteti. Strokovno imaš moč na zaposlenih na izpostavi. Zato vedno ponavljam, da bi moral biti en center, da se regija pogovarja z vsemi lokalnimi skupnostmi.

Vprašanje 5.: V Sloveniji regijska zakonodaja še ni sprejeta. Ko bo, bo država prenesla določene naloge, verjetno tudi sofinanciranje kulturnih društev in regijskih programov JSKD na regijskem nivoju, na regije. Kako bi po vašem mnenju vplivala sprejeta regijska zakonodaja na stabilno sofinanciranje regijskih programov JSKD in sofinanciranju kulturnih društev, ki po kvaliteti presegajo lokalni nivo?

V zakonodaji bi imeli podlago v korakih v organizaciji, ki jih že delamo. Da imaš podlago za funkcioniranje in za financiranje, potem se občina ne more izgovarjat, potem bodo vsi morali prispevat v regijski nivo in hkrati zagotavljat osnovo na lokalnem nivoju

III. Splošna vprašanja.

1. Stopnja izobrazbe:

V.	VI.	<u>VII.</u>
----	-----	-------------

2. Skupna delovna doba:

36. let

3. Delovna doba / izkušnje na področju ljubiteljske kulture:

30 let / 40 let

4. Delovna doba v vlogi regijskega koordinatorja:

18 let

5. Ali ste bili zaposleni na področju ljubiteljske kulture že pred ustanovitvijo JSKD ?

<u>DA (ZKD)</u>	NE
-----------------	----

Hvala za sodelovanje !